

Lukas nimeru'po iru'pyn oka

Uwapo torupamy

Mo'ko Lukas amykon mo'karon ta'sakarykon nekarity'tory auranano ekari'san. Morokon inimeru'san Jesus womatopo koko o'kapy'san otykon 'wa tyre o'po'toko (Lukas 2). Pa'poro kari'na 'wano me moro iru'pyn oka wairy enepojan mo'ko Lukas. Mo'ko Jesus 'wa u'ku'non kari'na pynary enepojan. Poto me moro aja'sakary pynary enepojan ero kareta (Lukas 6:27-38, 10:25-37).

Ero kareta wota'saka'san

1:1-4	Uwapo torupamy
1:5-2:52	Moro Johanes womary moro Jesus womary maro
3:1-4:13	Jesus 'wa tamamin a'mory
4:14-9:50	Galilea po Jesus emaminary
9:51-19:27	Jerusalem 'wa Jesus wytory
19:28-23:56	Morokon irokonymbo ro ero nono tu'po Jesus emando'kon kurita
24:1-53	Moro tyromby'po wyino Jesus awomyry

Kareta a'motopo auranano

1 ¹Pyime terapa kari'na tywe'ku mandon morokon kyra'naine o'kapy'san otykon merory poko, ²mo'karon koromo 'ne enenamonymbo, mo'karon Tamusi auran pyitorykon me tywaije mandon inaron nekarity'san wara ro.

³Iwena'san ta awu enapa pa'poro iru'pyn me imerory poko we'kui o'wa, tywaiporen jopoto Teofilus. Morokon koromonokonymbo wyinombo ro pa'poro iru'pyn me simengai imerory uwaporo.

⁴Iwara ro tamyikapore morokon ajemepato'konymbbo wairy muku'take.

Johanes womary man ekarityry

⁵Judea po poto 'su jopoto me mo'ko Herodes a'ta, amy Sakarias tatynen Tamusi pokono kynakon. Amy Abia wyinono me kynakon mo'karon Tamusi pokonokon ta'sakarykon maro. Ipyty ety me Elisabet kynakon. A'aron parymbo mo'ko Elisabet kynakon.

⁶Okororo tamambore kynatokon Tamusi embata. Pa'poro morokon Tamusi wyka'san wararo kynemanjatokon. Mo'karon a'sakarykon amy paira yja'wan o'to yka'pa kynatokon ipokoine. ⁷I'me'ma kynatokon, Elisabet 'wa tywe'mekary upiry ke. Tytam'pota, tyno'pota terapa kynatokon.

⁸O'wino me mo'karon Abia wyinonokon ta'sakarykon maro mo'ko Sakarias tamamine kynakon Tamusi pokono me moro Tamusi auty ta. Amykon kurita ro emaminarykon kynakon Tamusi pokonokon me. ⁹Mo'karon Tamusi pokonokon emerymbo me ro tymeramon tapusikiri emapoty'san i'waine, o'win amy tyra'nanokon ekari'to'me amy amaminano ka'nen me. Moro wara mo'ko Sakarias ekarity'po moro Tamusi auty taka o'mytoto man me, amy Tamusi 'wa tyny typoporen oty po'ma. ¹⁰Moro Tamusi 'wa tyny typoporen oty po'mary jako ro Sakarias 'wa, pa'poro mo'karon kari'na apyimy Tamusi 'wa kynauranakon kurando.

¹¹Irombo amy Tamusi apojon wosenepo'po i'wa moro typoporen oty apo'ny apo'tun wyino. ¹²Ene'po mero, Sakarias we'naranga'po. Poto me imero iwety'ka'po. ¹³Mo'ko apojonano wyka'po te i'wa: "Kytety'kai koro, Sakarias. Tamusi 'wa awoturupotopombo tota man. Mo'ko apyty Elisabet mynoto me kynaitan. Wokry'membo me kynonematan. Mo'ko ety me ro Johanes yry o'wa man. ¹⁴Ajewa'pory kynominotan. Pyime kari'na moro iwoma'po ewa'mata'ton. ¹⁵Mo'ko ro irombo poto me kynaitan Tamusi embata. Winu anenyry'pa kynaitan. Je'tun pan tanymy anenyry'pa kynaitan. Iwomarymbo ro Tamusi a'kary kynapyitan. ¹⁶Pyime Israel pajanyombo u'mapotan rapa mo'ko Ijopotorykon Tamusi 'wa. ¹⁷Inoro uwapo ro kyny'tan mo'ko omuru mo'ko Elia a'karymbo pori'tory ta. Mo'karon uwapoto'san turu'san ewa'porotan rapa

mo'karon i'makon poko. Mo'karon typanaja'naramon ypotan rapa tywonumengapore mo'karon tamamboramon wara. Iwara ro amy kari'na apyimy a'nano'tan Tamusi pyitorykon me.”

¹⁸Irombo Sakarias wyka'po mo'ko apojonano 'wa: “One wara ko moro wara iwairy man suku'tan? Awu irombo tam'po'ko me terapa wa. Ypyty enapa no'po'ko me terapa man.” ¹⁹Irombo mo'ko apojonano 'wa ejuku'po: “Gabriel awu wa. Tamusi embata ywaitopo man. Tamusi yjemokyi ajerupato'me, ero iru'pyn oka ekarito'me y'wa o'wa. ²⁰Epanamako. Auranapa maitake. Ajauranary mupitake, yjauran anamyika'pa awe'i'po ke. Morokon otykon wo'kapy'matopo kurita ajauranatake rapa. Morokon otykon kyno'ka'tan moro tywo'kapyrykon man kurita tunda'po mero.”

²¹Ijako ro mo'karon kari'na apyimy Sakarias momokryy poko kynakon kurando. Moro wara akore'pe Tamusi auty ta iwairy kynenumengapokatokon. ²²Irombo kurandonaka tywepa'ka'po mero, tauranary upijakon terapa i'waine. Irombo i'wa moro Tamusi auty ta amy oty wosenepo'po ukuty'po i'waine. Tainary ke roten terapa kynerupatokon. Tauranary upijakon. ²³Irombo Tamusi pokono me tamamingepy'ma'po mero ito'po rapa tauty 'wa.

²⁴Morombo pa'po me mo'ko ipyty Elisabet we'i'po mynoto me. Ainatone nuno asenepo'pa iwe'i'po. ²⁵Ika'po: “Tamusi ro ero wara jyryi. Kari'na 'wa ypy'i'toporymbo aike'ka nopyi.”

Jesus womary man ekarityry

²⁶Irombo o'win-to'ima nuno terapa mynoto me Elisabet a'ta, Tamusi 'wa moko apojonano Gabriel emoky'po amy Galilea tano, Nasaret tatynen aitopo 'wa, ²⁷amy wokryy maro e'ipyn amyija'ko 'wa. Mo'ko amyija'ko taporemynndo terapa kynakon amy Josef tatynen wokryy 'wa. Mo'ko wokryy ro amy David parymbo mo'ko kynakon. Mo'ko amyija'ko ety me Maria kynakon. ²⁸Irombo auto taka tywo'my'po mero, ero wara mo'ko apojonano wyka'po: “Iru'pa ro rypo man, pa'poro kurano apyinenymbo? Tamusi amaro man!”

²⁹Maria y'naranga'po te moro auranano 'wa. Iwonumenga'po o'to tauro'po me moro auranano wairy poko. ³⁰Irombo mo'ko apojonano wyka'po i'wa: “Kytety'kai, Maria. Kurano meporyi

Tamusi ekosa. ³¹Epanamako. Mynoto me maitake. Irombo amy wokryry'membo me monematake. Inoro ety me ro Jesus mytake.

³²Poto me kynaitan Tamusi embata. Mo'ko inorombo ro kawono Tamusi ymuru me kynejatota'ton. Mo'ko Kyjopotorykon Tamusi mo'ko itamurumbo David apo'nyombo tu'po kynandy'motan.

³³Mo'ko Jakob pajanyombo 'wa kynaitan roten poto 'su jopoto me. Inundymary i'maty'pa roten kynaitan."

³⁴Irombo Maria wyka'po mo'ko apojonano 'wa: "One wara ko moro no'ka'tan? Wokryry maro waty waipo'sa." ³⁵Irombo mo'ko apojonano wyka'po i'wa: "Tamusi wyinono a'kanano otu'ponaka kyno'tan. Mo'ko inorombo ro kawono pori'tory ajondotan. Iro ke ro enapa mo'ko kurano mo'ko kynomatan inoro ejatota'ton Tamusi ymuru me. ³⁶Epanamako! Mo'ko ajomory Elisabet enapa mynoto me man. Wokryry'membo me kynonematan, no'po'ko me tywairy se'me. O'win-to'ima nuno terapa mynoto me man mo'ko e'mekapynymbo. ³⁷Ise Tamusi a'ta irombo pa'poro oty tywo'kapyry taro man." ³⁸Irombo Maria wyka'po: "Ero po wa, Tamusi emyijary me. Oro awyka'po wararo nainen ymaro." Irombo mo'ko apojonano wyto'po iwyino.

Maria wytory Elisabet etawa

³⁹Morombo wyino ro Maria awomy'po. Iwonsi'ma'po tytory poko moro wypy 'wa, amy Judea tano aitopo 'wa. ⁴⁰Iwo'my'po mo'ko Sakarias auty taka. "Iru'pa ro rypo man?" ika'po Elisabet 'wa.

⁴¹Mo'ko Maria auran eta'po mero Elisabet 'wa, mo'ko uwembo tano pitani wesakama'po. Irombo Tamusi a'kary 'wa Elisabet apo'i'po.

⁴²Mo'ja imero Elisabet wyka'po: "Tykuranondo mana pa'poro worryijan ko'po! Tykuranondo man mo'ko ajuwembo tano pitani!

⁴³Noky ko awu wan mo'ko Yjopotory sano wo'to'me yjetawa?

⁴⁴Moro ajauran etary akono mero irombo y'wa, mo'se pitani ewa'pory imero nesakamai yjuwembo ta. ⁴⁵Mo'ko worryi morokon ty'wa Tamusi nekari'po'san otykon wo'kapy'mary man amyikanon inoro sara'me 'ne kynaitan."

⁴⁶Irombo Maria wyka'po:

"Yturu'po poto me Tamusi ety awonganon. ⁴⁷Yja'kary tawa'pore man mo'ko Yjepano'nen Tamusi poko. ⁴⁸Po'po tamyijary

wairy kotanory tone i'wa man. Erombo wyino Tamusi newa'porory me yjejatota'ton pa'poro mo'karon eromenokon kari'na, mo'karon airenokon enapa. ⁴⁹Mo'ko typori'token 'wa potonon otykon tyka'se man y'wano me. Kurano me 'ne ety man. ⁵⁰Mo'karon tynendonamon kotanory enetan mo'karon eromenokon kari'na ra'na, mo'karon airenokon ra'na enapa. ⁵¹Apory tywepori'toma man. Mo'karon kynaijaton 'ne inaron taripa'po i'wa mandon aseke iwonumengarykon 'wa. ⁵²Typori'tokamon tamapo i'wa mandon apo'nykon wyino. Po'po aitonon tawonga i'wa mandon. ⁵³Kumytonon 'wa iru'pyngon otykon tyje i'wa man. Typyratakamon ainary'pa tymoma i'wa mandon. ⁵⁴⁻⁵⁵Typyitory Israel tapano'se i'wa man. Abraham kotanory tone i'wa man. Aikepy'pa roten mo'karon ipajanyombo kotanory enejan, kytangonymbo 'wa tyka'po wararo.”

⁵⁶Oruwa nuno iwairy taro Maria we'i'po Elisabet ekosa. Irombo mero ito'po rapa tauty 'wa.

Johanes womary

⁵⁷Irombo te Elisabet wonematopo kurita tunda'po. Wokyry'membo me iwonema'po. ⁵⁸Irombo one wara Tamusi 'wa poto me imero ikotanory ene'po ekary eta'po mo'karon emamyry a'sakarykon 'wa, mo'karon omorykon 'wa enapa. Tawa'pore imero kynatokon imaro.

⁵⁹Irombo moro iju'ruwa-to'imanory kurita iwopy'san mo'ko oma'senan y'kotory ene. Mo'ko ijumy Sakarias ety ta rypo yry 'se kynatokon. ⁶⁰Mo'ko isano wyka'po te: “Uwa, Johanes te ety me kynaitan.” ⁶¹Irombo ika'san i'wa: “Amy paio ajomory ety te moro wara e'i'pa man.” ⁶²Irombo ijumy 'wa tainarykon ke iwoturupo'san one wara mo'ko tymuru ety yry 'se iwairy poko. ⁶³Irombo amy paranga'membo poko iwoturupo'po. Moro tu'po 'Johanes ety me man' mero'po i'wa. Pa'poro imero enuta'san. ⁶⁴Irombo te o'win wytory tauranary taro rapa iwe'i'po. Iru'pa rapa inuru we'i'po. Aurana'po rapa. Moro jako ro Tamusi ety awonga'po i'wa.

1:48 1 Samuel 1:11 1:52 Job 5:11, 12:19 1:55 Genesis 17:7
1:59 Levitikus 12:3

⁶⁵Irombo anari wopy'po pa'poro mo'karon emamyrykon a'sakarykon tu'ponaka. Pa'poro morokon wo'kapy'san ekary wotaripapy'po pa'poro morokon Judea ponokon wypy wararo. ⁶⁶Pa'poro moro oka etanamonymbo 'wa tyturu'san ta apo'i'po. Ika'san: "Oty me ko iro ke mo'se pitani naitan?" Tamusi ainary irombo kynecpano'sakon.

⁶⁷Irombo mo'ko ijumy Sakarias apo'i'po Tamusi a'kary 'wa. Tamusi a'kary 'wa auranano'po'po Tamusi auran uku'ponen me. Ika'po:

⁶⁸"Tykuranondo man mo'karon Israel pajanyombo Jopotory Tamusi. Mo'karon typyitorykon apyimy tatawa i'wa man. Yja'wan wyino ikato'kon tyka'se i'wa man. ⁶⁹Amy pari'pyn kaijomato'kon tyje i'wa man mo'ko typyitory David auty ta, ⁷⁰mo'karon penatonon kurangon tauran uku'ponamonymbo wyka'san wararo. ⁷¹Kaijomato'kon tyka'se i'wa man kyjenono'namon wyino, pa'poro mo'karon kanerykon 'se'non wyino enapa. ⁷²Mo'karon kytangonymbo kotanory tone i'wa man. Moro tykatopombo poko ituwarengepy'pa tywairy tanepo i'wa man. ⁷³Mo'ko kytangon Abraham 'wa irombo toty ejatory ta takari'sembo me Tamusi 'wa man ⁷⁴moro ky'waine enari'ma toty awongapory man ty'wa, kyjenono'namon ainary wyino kypina'san mero. ⁷⁵Kyrombyrykon 'wa ro moro ky'waine typynary man, moro tamamboramon me kywairykon man tyjembo me i'wa man. ⁷⁶Amoro te, koki, mo'ko inorombo ro kawono auran uku'ponen me ajejatota'ton. Jopoto uwapo my'take emary ka'se. ⁷⁷Mo'karon ipyitorykon memepatake morokon ija'wanykonymbo kary man poko Tamusi 'wa, uta'no wyino unendo'ko'me. ⁷⁸Kotano enejan mo'ko tyturu'poporen kytamusirykon. Iro ke ro kapu wyino aweinano kynotan katawaine karukuri wara. ⁷⁹Mo'karon ewa'rummy ta romo'no nendonamon aweipatan. Sapatoro moro sara'me amano emary taka kynarota'ton."

⁸⁰Mo'ko pitani wetuwaro'ma'po te. Tamusi a'kary 'wa ipori'toma'po. Morokon ipono'non wo'i ta kynemanjakon mo'karon Israel pajanyombo 'wa tywosenepotopo kurita 'wa ro.

Jesus womary

2 ¹Moro jako ro mo'ko Rome pono jopoto Augustus 'wa tauranyombo aripa'po'po pa'poro mo'karon tynundymary tanokon wytoto'me totykon meropo. ²Sirie po jopoto me Kuirinius a'ta, koromo mo'karon kari'na etykon merory moro kynakon. ³Pa'poro kari'na wyto'san tytangonymbo waito'kon 'wa totykon meropo.

⁴Josef wonuku'po enapa moro Galilea tano aitopo Nasaret wyino, moro Judea 'wa, moro Betlehem tatynen David womatopombo 'wa. David parymbo me ro irombo Josef kynakon. ⁵Mo'ko typyty man Maria maro ito'po toty meropo. Maria mynoto me kynakon. ⁶Irombo moro Betlehem po a'taine ro, Maria nunorymbo y'maty'po. ⁷Wokry'membo me iwonema'po. Koromo iwe'mekatopo mo'ko kynakon. Kamisa ke inopondo'po i'wa. Irombo amy tonomy wendametopo taka enaryka'po i'wa. Iwo'ny'to'kon man waty kynakon kawo moro iwaito'kon auto ta.

Mo'karon kapara enenamon

⁸Moro aitopo wyino tyse waty amykon kapara enenamon kynatokon. Wo'i ta mo'karon tokykon erandory emangatokon.

⁹Irombo amy Tamusi apojon wopy'po i'waine. Tamusi kuranory 'wa aweipa'san imero. Poto me imero iwety'ka'san. ¹⁰Irombo mo'ko apojonano wyka'po i'waine: “Kytety'katon! Epanamatoko! Amy iru'pyn oka ekari'se wopyi o'waine, pa'poro mo'karon aja'sakarykon ewa'poroto'man me. ¹¹Ero kurita irombo moro David waitopombo po mo'ko Ajepano'namon man tywoma man. Mo'ko ro, Mesias me aitoto Jopoto mo'ko man. ¹²Ero poko ro muku'ta'ton inoro me iwairy: Amy pitani'membo mepota'ton tapapo amy tonomy wendametopo ta, tynopondo'ma kamisa ke.” ¹³Irombo typo roten mo'ko apojonano ekosa amy kapu tanokon apojonano apyimy wosenepo'po. Ero wara Tamusi ety awongatokon: ¹⁴“Kurano nainen Tamusi 'wa kapukon ta. Nono tu'po Tamusi nipynarykon 'wa sara'man amano nainen.”

¹⁵Irombo kapu taka rapa mo'karon apojonano wyto'san mero, ase'wa mo'karon kapara enenamon wyka'san: “Ka'makon iro ke

Betlehem 'wa, moro o'kapy'po oty ene, moro Tamusi nekaropo'po oty ene.” ¹⁶Tonsine imero ito'san. Irombo Maria, Josef epory'san i'waine. Mo'ko pitani'membo tapapo kynakon amy tonomy wendametopo ta. ¹⁷Ene'po mero ty'waine, mo'ko pitani poko tyneta'san auranano ekaro'po i'waine. ¹⁸Pa'poro mo'karon kapara enenamon nekarory etanamon enuta'san imero.

¹⁹Maria 'wa te pa'poro morokon otykon kura'ma'san tyturu'po ta. Ipoko tywonumengary ko'mangapo'sakon. ²⁰Irombo mo'karon kapara enenamon werama'san rapa. Tamusi ety awonga'po i'waine pa'poro morokon tyneta'san, tynene'san otykon epory'san ke ty'waine moro tyneta'sanyambo oka wararo.

Jesus y'kotory

²¹Irombo, oruwa-to'ima kurita mo'ko pitani we'i'po mero, i'koto'po i'waine. Moro jako ro ety me Jesus yry'po enapa i'waine, mo'ko apojonano wykatopombo wararo mynoto me mo'ko isano wairy uwaporo. ²²Moro Moses kareтары tano omenano mero'po wararo tywekorokamama'san mero, Jesus aro'po i'waine Jerusalem 'wa Tamusi po'ponaka aro. ²³Ero wara irombo moro amy Tamusi nimeropo'po omenano tymero man:

Pa'poro mo'ko koromo 'ne tysano uwembo wyino omatoto wokyry'membo kynaitan Tamusi 'wano me.

²⁴Moro jako enapa amy tywo me Tamusi 'wa tymy aro kyny'satokon moro Tamusi nimeropo'po omenano wykary wararo: Oko tukuruwe, oko akukuwa'makon pai.

²⁵Irombo te amy wokyry kynakon Jerusalem po, amy Simeon tatynen. Mo'ko wokyry tamambore kynakon. Tamusi poko ituwarengepy'pa roten kynemanjakon. Tamusi 'wa Israel kotanory enery man momo'sakon. Tamusi a'kary itu'po kynakon. ²⁶Tamusi a'kary 'wa ro tuku'po kynakon i'wa iromby'pa iwairy man, mo'ko Tamusi nyry'po Mesias enery uwaporo.

²⁷Mo'ko wokyry aro'po ro mo'ko Tamusi a'kary 'wa moro Tamusi auty taka. Irombo Jesus a'myka'po mero isano 'wa ijumy maro,

2:21 Levitikus 12:3, Lukas 1:31 **2:22-24** Levitikus 12:6-8

2:23 Exodus 13:2,12

moro omenano mero'po wararo tywaito'ko'me imaro, ²⁸anumy'po enapa mo'ko Simeon 'wa tapoponaka. Irombo Tamusi ety awonga'po i'wa imero. ²⁹Ika'po:

“Erome te sara'me apyitory maropoja moro awyka'pombo wararo. ³⁰Yjenuru mo'ko o'wa uta'no wyino kari'na unendopo pitani enei, ³¹mo'ko anyry'po pa'poro kari'na nenery man me. ³²Mo'karon ajukuty'non kari'na 'wano me kynaweitatan, tynukuty'torykon otykon eneto'me i'waine. Mo'karon Israel pajanyombo ety awongatan.”

³³Moro wara Jesus poko Simeon wyka'po 'wa ijumy, isano enutano'po'san.

³⁴Irombo Simeon 'wa ikuranondo'san. Mo'ko isano Maria 'wa te ika'po: “Epanamako! Mo'se pitani poko ro pyimano Israel pajanyombo emapota'ton Tamusi. Pyime enapa amykon awongapota'ton i'wa. Kapu tanokon otykon enepotan mo'se pitani. Pyime kari'na ato'ke te kynaitan. ³⁵Amoro, aturu'po ta supara je'tun kyny'tan. Pyimano kari'na wonumengary wepa'kary te man ituru'san wyino.”

³⁶Moro jako 'ne amy Tamusi auran uku'ponen Ana tatynen worryi kynakon moro po. Mo'ko Aser parymbo Fanuel emyiry mo'ko kynakon. No'po'ko me terapa imero kynakon. Amyija'ko me noro ta'ta oko-to'ima siriko tyinone tywaijembo me kynakon. ³⁷Moro pa'po me te ino'ma iwaitopombo kynakon okupa'en-kari'na itu'ponaka okupa'en siriko iwairy taro terapa. Omima'pa iwaitopombo kynakon moro Tamusi auty wyino. Koko, kurita wararo Tamusi ety awongatopombo i'wa kynakon. Iwonematopombo kynakon. Tamusi 'wa auranatopombo kynakon. ³⁸Mo'ko wopy'po ro aporitonakaine. Irombo Tamusi ety awonga'po i'wa. Irombo mo'ko oma'senan poko pa'poro mo'karon yja'wan wyino Jerusalem ymbokary momo'namon erupakon.

³⁹Irombo pa'poro moro Tamusi nimeropo'po omenano wararo tywe'ima'san mero, iwerama'san rapa Galilea 'wa, moro tywaito'kon Nasaret 'wa. ⁴⁰Mo'ko pitani te kynetuwaro'makon. Aseme noro tywonumengapore kynaijakon. Tamusi kuranory imaro kynakon.

Jesus wairy rapa moro Tamusi auty ta

⁴¹ Siriko wararo mo'ko Jesus sano wytotopombo kynakon ijumy maro Jerusalem 'wa, mo'ko eratonapopotombo onory ewa'ma. ⁴² Irombo ainapatoro itu'ponaka oko siriko Jesus we'i'po mero, tamerykonymbomero Jerusalem 'wa iwonuku'san rapa mo'ko eratonapopotombo onory ewa'ma. ⁴³ Ewa'ma'ma'po mero, tyweramarykon a'mo'po i'waine rapa. Mo'ko myre'ko'ko Jesus wainopo'po te Jerusalem po mo'ko tyjumy, tysano nukuty'tory me. ⁴⁴ Mo'karon tytorykon a'sakarykon maro te kynekano'satokon ijumy, isano. Iro ke ro o'win kurita tyto'san mero, upi ito'san mo'karon tomorykon ra'naka, mo'karon tynukutyrykon ra'naka enapa. ⁴⁵ Anepory'pa tywe'i'san mero te, upi iwerama'san rapa Jerusalem 'wa.

⁴⁶ Oruwa kurita iwe'i'san upiry poko. Irombo epory'po i'waine moro Tamusi auty ta. Mo'karon amepanamon ra'na tandy'po kynakon. I'waine kynepanamakon. Kynoturupojakon enapa i'waine otykon poko. ⁴⁷ Pa'poro mo'karon i'wa epanamatontonon enumengapojakon imero moro tupu'pone iwairy, moro i'wa ejukurukon enapa. ⁴⁸ Ene'po mero, poto me imero mo'ko ijumy, isano enuta'san. Irombo mo'ko isano wyka'po I'wa: "Koki, o'tono'me ko ero wara na'na poko me'i? Tanariry ta na'na ajupiry aropoty, awu ajumy maro!" ⁴⁹ Irombo ika'po i'waine: "O'tono'me ko kupiton? Papa auty ta ywairy man anukuty'pa ka'tu maiton?" ⁵⁰ O'to pairo te ikary anukuty'pa kynatokon ty'waine.

⁵¹ Irombo iwo'pema'po imaroine Nasaret 'wa. Pa'poro o'to ikato'kon 'wa kynepanamakon. Mo'ko isano te pa'poro morokon otykon apyijakon tyturu'po ta. ⁵² Mo'ko Jesus te kynetuwaro'makon. Aseme noro tywonumengapore, typyne kynaijakon Tamusi embata, mo'karon kari'na embata enapa.

Johanes 'wa tamamin a'mory

3 ¹ Atone'pu siriko terapa Rome pono jopoto me Tiberius a'ta, Judea pono jopoto me Pontius Pilatus a'ta, Galilea pono jopoto me Herodes a'ta, Iturea pono jopoto me, Trakonitis pono jopoto me enapa mo'ko ipiry Filipus a'ta, Abilene pono jopoto me Lysanias

a'ta, ²mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon me Anas a'ta mo'ko Kajafas maro, Tamusi 'wa mo'ko Sakarias ymuru Johanes auramba'po moro iponomyn wo'i ta. ³Irombo Johanes wytopoty'po pa'poro moro Jordan pato, ero ekarory ta: "Ajemamyrykon u'matoko! Asetykapotoko! Irombo Tamusi oja'wanykonymbo katan." ⁴Mo'ko Tamusi auran uku'ponenymbo Jesaja wykato'konymbo mero'san wara iwe'i'po:

Moro iponomyn wo'i ta amy ko'tatoto auran kynotanon:

"Mo'ko Jopoto emary ika'toko. Sapatoro morokon emary ytoko. ⁵Pa'poro morokon nono ansiqyry a'no'kata'ton.

Pa'poro wypy, pa'poro nono unsikyry kata'ton. Morokon oma wotu'mapotyry sapatoro kynaitan. Morokon oma taratarary kaperota'ton. ⁶Irombo pa'poro kari'na moro Tamusi 'wa uta'no wyino tunendo'kon eneta'ton."

⁷Mo'karon kari'na apyimykon kyno'satokon i'wa asetykapo. Mo'karon 'wa ro ikatopombo kynakon: "Yja'wangonymbo 'ne roten, noky ko moro o'toto Tamusi erekuru wyino awetuwarikarykon man ekano'poi o'waine? ⁸Ajemamyrykon u'ma'po enepotoko. Aturu'san ta te kykaton: 'Abraham na'na tamurumbo me man.' Wykaje irombo o'waine: Tamusi erokon topu kapyry taro man Abraham pajanyombo me. ⁹Moro wywy tyje terapa man moro wewe undy po. Pa'poro epepo'non wewe akotory kynaitan. Wa'to taka ipapyry kynaitan."

¹⁰Irombo mo'karon kari'na apyimykon woturupo'san Johanes 'wa: "O'to ko iro ke na'na naitan?" ¹¹Irombo ero wara Johanes 'wa ejuku'san: "Mo'ko oko tywo'mynen o'win amy tywo'my ynen mo'ko iwo'mymyn 'wa. Mo'ko pyime tarepanen arepa amy ynen mo'ko erepamyn 'wa."

¹²Mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon wopy'san enapa asetykapo i'wa. Mo'karon wyka'san ro i'wa: "Amepanen, o'to ko na'na naitan?" ¹³Irombo Johanes wyka'po i'waine: "Moro anamo'ikyrykon man pyrata ko'po kysamo'i'ton."

¹⁴Warinu pokonokon woturupo'san ro rypo i'wa: "Na'na rapa iro ke, o'to ko na'na naitan?" Irombo ika'po i'waine: "Pyrata poko

3:1-20 Mateus 3:1-12, Markus 1:1-8, Johanes 1:19-28 **3:4-6** Jesaja 40:3-5 (LXX)
3:7 Mateus 12:34, 23:33 **3:8** Johanes 8:33 **3:9** Mateus 7:19 **3:12** Lukas 7:29

kari'na kysainakerengaton. Typo roten kari'na kysemendoton, ipyratary apyito'me o'waine. Tawa'pore aitoko moro ajemamingon epety poko.”

¹⁵Mo'karon kari'na te mo'ko Mesias momo'satokon. Tyturu'san ta kynonumengatokon inoro me pai mo'ko Johanes wairy poko. ¹⁶Irombo Johanes wyka'po pa'poro i'waine: “Awu tuna ke katykaton. Mo'ko yko'po pana'pe man inoro te kyno'san. Isapatory etandy ymbokary paio supija. Mo'ko ro Tamusi a'kary ke ajetykata'ton, wa'to ke enapa.

¹⁷Moro aresi pombokatopo aina terapa man. Irombo moro aresi werikatopo a'metan. Irombo moro aresi kura'matan moro ikura'matopo auto ta. Morokon iweriryombo koro'katan te e'wutypyn roten wa'to ke.”

¹⁸Pyime noro e'mapotyrykon ta moro iru'pyn oka ekari'sakon mo'karon kari'na 'wa. ¹⁹Irombo te mo'ko poto 'su jopoto Herodes e'mapoty'po i'wa, mo'ko imo'wusary Herodias poko. Pa'poro morokon inikapy'san yja'wangan otykon poko enapa Herodes e'mapoty'po i'wa. ²⁰Itaka ro mo'ko Johanes aru'kapo'po i'wa moro yja'wangan kari'na aru'katopo taka.

Jesus wosetykapory

²¹Johanes 'wa paporo mo'karon kari'na etykary jako noro te, Jesus etyka'po enapa. Irombo Tamusi 'wa auranary jako moro kapu wendaka'po. ²²Mo'ko Tamusi a'kary wony'to'po itu'ponaka amy akukuwa eneke. Irombo kapu wyino amy auranano wota'po: “Nipynen ymuru amoro mana. Yturu'po ewa'pory me ro mana.”

Jesus tangon etykon

²³Jesus 'wa tamamin a'mory jako, o'win-kari'na itu'ponaka ainapatoro siriko iwairy taro kynakon. Mo'karon kari'na kynyjatokon mo'ko Josef ymuru me.

Josef Eli ymuru me tywaije man,

²⁴Eli Matat ymuru me tywaije man,

Matat Levi ymuru me tywaije man,

3:19-20 Mateus 14:3-4, Markus 6:17-18 **3:21-22** Mateus 3:13-17, Markus 1:9-11
3:22 Genesis 22:2, Ware 2:7, Jesaja 42:1, Mateus 3:17, Markus 1:11, Lukas 9:35
3:23-38 Mateus 1:1-17

- Levi Melki ymuru me tywaije man,
Melki Janai ymuru me tywaije man,
Janai Josef ymuru me tywaije man,
25 Josef Matatias ymuru me tywaije man,
Matatias Amos ymuru me tywaije man,
Amos Na'um, Na'um Hesli ymuru me tywaije man,
Hesli Nagai ymuru me tywaije man,
26 Nagai Ma'at ymuru me tywaije man,
Ma'at Matatias ymuru me tywaije man,
Matatias Seme'in ymuru me tywaije man,
Seme'in Josek ymuru me tywaije man,
Josek Joda ymuru me tywaije man,
27 Joda Joanan ymuru me tywaije man,
Joanan Resa ymuru me tywaije man,
Resa Serubabel ymuru me tywaije man,
Serubabel Sealtiel ymuru me tywaije man,
Sealtiel Neri ymuru me tywaije man,
28 Neri Melki ymuru me tywaije man,
Melki Adi ymuru me tywaije man,
Adi Kosam ymuru me tywaije man,
Kosam Elmadan ymuru me tywaije man,
Elmadan Er ymuru me tywaije man,
29 Er Josua ymuru me tywaije man,
Josua Elieser ymuru me tywaije man,
Elieser Jorim ymuru me tywaije man,
Jorim Matat ymuru me tywaije man,
Matat Levi ymuru me tywaije man,
30 Levi Simeon ymuru me tywaije man,
Simeon Juda ymuru me tywaije man,
Juda Josef ymuru me tywaije man,
Josef Jonan ymuru me tywaije man,
Jonan Eljakim ymuru me tywaije man,
31 Eljakim Melea ymuru me tywaije man,
Melea Mena ymuru me tywaije man,
Mena Matata ymuru me tywaije man,
Matata Natan ymuru me tywaije man,
Natan David ymuru me tywaije man,
David Isai ymuru me tywaije man,

- 32 Isai Obed ymuru me tywaije man,
 Obed Boas ymuru me tywaije man,
 Boas Salmon ymuru me tywaije man,
 Salmon Nakson ymuru me tywaije man,
 33 Nakson Aminadab ymuru me tywaije man,
 Aminadab Admin ymuru me tywaije man,
 Admin Arni ymuru me tywaije man,
 Arni Hesron ymuru me tywaije man,
 Hesron Peres ymuru me tywaije man,
 Peres Juda ymuru me tywaije man,
 34 Juda Jakob ymuru me tywaije man,
 Jakob Isak ymuru me tywaije man,
 Isak Abraham ymuru me tywaije man,
 Abraham Tera ymuru me tywaije man,
 Tera Nahor ymuru me tywaije man,
 35 Nahor Serug ymuru me tywaije man,
 Serug Re'u ymuru me tywaije man,
 Re'u Peleg ymuru me tywaije man,
 Peleg Eber ymuru me tywaije man,
 Eber Sela ymuru me tywaije man,
 36 Sela Kenan ymuru me tywaije man,
 Kenan Arpaksad ymuru me tywaije man,
 Arpaksad Sem ymuru me tywaije man,
 Sem Noe ymuru me tywaije man,
 Noe Lamek ymuru me tywaije man,
 37 Lamek Metusale ymuru me tywaije man,
 Metusale Henok ymuru me tywaije man,
 Henok Jered ymuru me tywaije man,
 Jered Mahalalel ymuru me tywaije man,
 Mahalalel Kenan ymuru me tywaije man,
 38 Kenan Enos ymuru me tywaije man,
 Enos Set ymuru me tywaije man,
 Set Adam ymuru me tywaije man,
 Adam Tamusi ymuru me tywaije man.

Jesus u'kuru moro iponomyn wo'i ta

4 ¹Tamusi a'kary 'wa tapyije Jesus werama'po moro Jordan wyino. Moro jako ro Tamusi a'kary pori'tory

ta itopoty'po moro iponomyn wo'i ta. ²Oko-kari'na kurita moro po iwe'i'po, mo'ko ewa'rumy tamuru 'wa tu'kuru ta. Morokon kurita endame'pa paio iwe'i'po. Moro pa'po me te ikumyry'po. ³Irombo mo'ko ewa'rumy tamuru wyka'po I'wa: "Tamusi ymuru me ro aja'ta iro ke, ero topu 'wa ajauranako iwonurimato'me perere me." ⁴Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Tymero man:

Perere poko roten kari'na emamy'pa kynaitan."

⁵Irombo Jesus aro'po i'wa kawonaka. Ko'i roten imero pa'poro ero nono tu'ponokon potonon jopotokon nundymary enepo'san i'wa Jesus 'wa. ⁶Irombo mo'ko ewa'rumy tamuru wyka'po I'wa: "Pa'poro erokon potonon aito'kon morokon ikuranorykon maro ro ajainaka sytake. Erokon irombo yjainaka tyje man. Ynisanorymbo 'wa ro yry yjaina man. ⁷Iro ke ko'wu tokuna'po yjety awonga'poto o'wa, pa'poro ajotyry me kynaitan." ⁸Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Ero wara tymero man:

Ajopotory Tamusi po'ponaka roten mokunamatake. Mo'ko ety roten mawongatake."

⁹Irombo Jerusalem 'wa Jesus aro'po i'wa. Moro Tamusi auty retyry esipiry tu'ponaka yry'po i'wa. Irombo ika'po I'wa: "Tamusi ymuru me ro aja'ta, ata'porongo ero wyino po'ponaka. ¹⁰Tymero irombo man:

Tamusi tapojongon emo'tan ajaijomato'me i'waine.

¹¹Awomarymbo apyita'ton, apupuru aniwo'pa awaito'me topu pona."

¹²Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Moro Tamusi kareтары kynganon:

Mo'ko Ajopotory Tamusi anu'ku'pa maitake."

¹³Irombo Jesus u'ku'ma'po mero ty'wa, inonda'po 'non mo'ko ewa'rumy tamuru 'wa.

4:1-13 Mateus 4:1-11, Markus 1:12-13 **4:4** Deuteronomium 8:3

4:8 Deuteronomium 6:13 **4:10-11** Ware 91:11-12 **4:12** Deuteronomium 6:16

Nasaret po Jesus urumenary

¹⁴Irombo Tamusi a'kary pori'tory ta Jesus werama'po rapa Galilea 'wa. Moro po ro pa'poro wararo ekary wota'po. ¹⁵Emepato'konymbbo i'wa kynakon morokon iwota'nano'to'kon autokon ta. Pa'poro mo'karon auran etanamon 'wa ety awongatopombo kynakon. ¹⁶Irombo moro Nasaret, moro tywetuwaro'matopombo 'wa itunda'po. Irombo tamerymbo me ro moro otare'matopo kurita ito'po moro Simosu wota'nano'to'kon auto taka. Irombo awomy'po moro Tamusi kareтары erupato'me. ¹⁷Mo'ko Tamusi auran uku'ponenymbbo Jesaja auranymbbo mero'po kareta yry'po i'waine ainaka. Irombo moro kareta karanga'po i'wa. Ero mero'po epyry'po i'wa:

¹⁸Tamusi a'kary ytu'po man. Irokero Tamusi 'wa tapyije wa mo'karon oty'nnon 'wa amy iru'pyn oka ekari'nen me. Tamusi 'wa tapojoma wa mo'karon imy'san 'wa imbokarykon man ekari'to'me, mo'karon enu'nnon 'wa enutarykon man ekari'to'me, sara'man amano taka mo'karon ikota'ma'san yto'me, ¹⁹moro Tamusi 'wa tykuranory enepotopo siriko ekaroto'me enapa.

²⁰Ero erupa'ma'po mero ty'wa, moro kareta amemy'po rapa i'wa. Yry'po rapa i'wa mo'ko pyitonano 'wa. Irombo iwotandy'mo'po. ²¹Pa'poro moro Simosu wota'nano'to'kon auto tano onunano kynoposakon i'wa. Irombo ko'wu Jesus wyka'po i'waine: “Erome ro moro aneta'san ynerupa'po kynoka'san.” ²²Irombo pa'poro mo'karon epanamatonton 'wa iporo moro auran wairy ekarity'po. Moro auran kuranory 'wa imero potome enutano'posan. Irombo ika'san: “Mo'ko Josef ymuru kapyn mo'se nan?”

²³Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Ero kari'na wykatopo pa'me ro awykarykon man suku'sa y'wa: ‘Apino'nen, aseke opino'ko! Pa'poro morokon na'na neta'san Kafaraum po anikapy'san otykon ero awomatopombo po enapa ika'ko.’” ²⁴Ika'po te: “Ita'ro pore, amy paio Tamusi auran uku'ponen isano'pambo man moro tywetuwaro'matopombo aitopo po. ²⁵Yjauran irombo amyikatoko. Elia jako pyime inongepy'san tywaije mandon mo'ko

4:14-15 Mateus 4:12-17, Markus 1:14-15 **4:16-30** Mateus 13:53-58, Markus 6:1-6
4:18-19 Jesaja 61:1-2 (LXX) **4:24** Johanes 4:44

Israel pajanyambo ra'na. Moro jako ro oruwa siriko itu'ponaka o'win-to'ima nuno moro kapu tatapuje tywaije man. Pa'poro ero nono tu'po poto 'su kumyno tywaije man. ²⁶Ise'me te Elia anemoky'pa Tamusi tywaije man amy paio 'wa. Amy Sarefat pono inongepy'po 'wa roten Tamusi 'wa tomo'se tywaije man, moro aitopo Sidon wyinonaka. ²⁷Mo'ko Tamusi auran uku'ponenymbo Elisa jako ko'wu pyime areky pangon tywaije mandon mo'ko Israel pajanyambo ra'na. Amy paio te ikura'ma'pa tywaije man. Mo'ko Sirie pono Na'aman roten iru'pa rapa tyje tywaije man.”

²⁸Moro wara ikary eta'po mero ty'waine, pa'poro moro Simosu wota'nano'tokon auto tanokon wore'ko'san imero. ²⁹Awomy'san. Irombo imoma'po i'waine moro tywaito'kon wyino. Moro tywaito'kon apo'ny wypy eme'tairy 'wa ro aro'po i'waine, po'ponaka emato'me. ³⁰Ira'naine ro te Jesus wyto'po moro wyino.

Jesus 'wa ewa'rumy momary

³¹Irombo moro Galilea tano aitopo Kafaraum 'wa iwo'pema'po. Moro po ro emepa'san i'wa morokon otare'mato'kon kurita.

³²Morokon i'wa emepato'kon 'wa imero poto me enutano'po'san, amy poto 'su jopoto wara imero auranary ke.

³³Moro Simosu wota'nano'to'kon auto ta ro amy yja'wan akywano pan wokyry kynakon. Mo'ko ko'ta'po ro mo'ja imero: ³⁴“O'tono'me 'ne ko na'na poko man, se, Nasaret pono? Na'na uta'ka ka'tu mopyi? Suku'sa noky me awairy. Amoro 'ne ro mo'ko Tamusi wyinono me mana!” ³⁵Irombo apo'tun pe Jesus 'wa e'ma'po: “Ity'me aiko! Epa'kako mo'ko wyino!” Irombo owarira'naka imero mo'ko yja'wan 'wa mo'ko wokyry ema'po. Irombo iwepa'ka'po iwiyino. Amy o'to paio anyry'pa iwe'i'po.

³⁶Pa'poro kari'na we'naranga'san. Ase'wa ika'san: “Otypan auranano ko moro nan? Jopoto wara kore imero mo'karon yja'wangan akywano poko napo'tunapo'sa, ran! Irombo kore nepa'katon, ran!” ³⁷Irombo moro inikapy'po ekary wotaripapy'po pa'poro morokon moro ponokon aito'kon wararo.

Jesus 'wa je'tun pangon kura'mary

³⁸Irombo Jesus awomy'po moro Simosu wota'nano'to'kon wyino. Simon auty 'wa ito'po. Mo'ko Simon y'menoty je'tun pan kominyinano

4:25 1 Koningen 17:1 4:26 1 Koningen 17:8-16 4:27 2 Koningen 5:1-14
4:31-37 Markus 1:21-28 4:32 Mateus 7:28-29

pe kynakon. Iwoturupo'san i'wa epano'to'me. ³⁹Irombo eponaka Jesus wonsuma'po. Moro komyinanombo e'ma'po i'wa. Irombo moro komyinanombo wyto'po iwyino. O'win wytory mo'ko woryi awomy'po. Upa'san terapa i'wa.

⁴⁰Irombo weju wo'myry mero pa'poro kari'na 'wa mo'karon ukuty'pa 'ne roten anyky pangon ta'sakarykon enepy'san I'wa. Iwe'i'san mero tainary yry'po I'wa itu'ponakaine. Ikura'ma'san rapa I'wa. ⁴¹Pyime kari'na wyino tyko'keine imero yja'wangan akywano wepa'ka'san enapa. Kyngatokon: “Tamusi ymuru amoro mana!”

Jesus 'wa te apo'tun pe e'ma'san. Anaurationano'po'paine pairo iwe'i'po, mo'ko Mesias me tywairy ukutyry ke i'waine.

Moro iru'pyn oka ekarory Galilea po

⁴²Emamy'po mero iwepa'ka'po. Amy iponomyn 'wa ito'po. Moro jako ro mo'karon kari'na apyimykon kynupijatokon. Irombo itunda'san I'wa. Itory pona tywyinoine kyna'kotojatokon. ⁴³Ika'po te i'waine: “Morokon amykon terapa aito'kon po enapa moro Tamusi nundymary ekapory ekarityry y'wa man. Moro waton me ro irombo tomo'se wa.”

⁴⁴Irombo morokon Judea ponokon Simosu wota'nano'to'kon autokon ta moro iru'pyn oka ekarory aropoty'po i'wa.

Jesus mo'karon woto pokonokon maro

5 ¹Irombo moro Genesaret wyinono tuna juwembory esi'wo mo'karon kari'na apyimy moro Tamusi auranymbo etakon. Iwotunsi'korykon mero tytu'ponaka, ²Jesus 'wa oko kurijara wo'kima'san ene'san. Mo'karon woto pokonokon tywo'ka kynatokon morokon kurijara wyino. Tysipirykon ku'mi'satokon. ³Irombo Jesus wotaru'ka'po moro o'win amy kurijara taka. Simon kurijarary moro kynakon. Irombo Jesus woturupo'po Simon 'wa a'si 'ko moro tykurijarary emo'to'me i'wa ira'naka. Ita tandy'po ro mo'karon kari'na apyimy emepakon.

⁴Tauranary poko taikepy'po mero, ika'po Simon 'wa: “Epa'kako ira'naka. Irombo woto poko asipirykon ipa'toko.” ⁵Irombo Simon 'wa ejuku'po. Ika'po: “Amepanen, pa'poro ero koko na'na wo'mika'po

4:38-41 Mateus 8:14-17, Markus 1:29-34 **4:42-44** Markus 1:35-39

5:1-11 Mateus 4:18-22, Markus 1:16-20 **5:1-3** Mateus 13:1-2, Markus 3:9-10, 4:1

se'me, amy nokymbo ro anapo'i'pa na'na ne'i. Ajauran poko te erokon sipi sipa'take."

⁶Moro wara tywe'i'san mero, moky imero woto apo'i'san i'waine. Morokon isipirykon imero kynosekakon rypo. ⁷Irombo mo'karon moro kurijara akono tanokon tamamingon a'sakarykon apomapoty'san i'waine tapano'seine iwo'toko'me. Irombo iwopy'san. Okororo morokon kurijarakon a'no'ka'san i'waine. Kynotu'mu'satokon rypo.

⁸Moro ene'po mero te ty'wa, tokuna'po Simon Petrus woma'po Jesus po'ponaka. Ika'po: "Jopoto, i'tango ywyino. Tyja'wange irombo wa." ⁹Mo'karon woto apyimy apo'i'po 'wa enutano'po'po pa'poro mo'karon ta'sakarykon maro. ¹⁰Sebedeus ymurukon Jakobus, Johanes enuta'san enapa poto me imero. Mo'karon ro mo'ko Simon emaminary a'sakarykon me kynatokon. Irombo Jesus wyka'po Simon 'wa: "Kytety'kai! Erombo wyino kari'na apyiry poko maitake." ¹¹Morokon kurijara awo'nuku'san mero ty'waine maponaka, pa'poro totyrykonyombo nonda'san i'waine. Jesus wena'po ta terapa ito'san.

Jesus 'wa amy areky pan kura'mary

¹²Irombo amy moro pono aitopo ta Jesus a'ta, amy areky na'no'ka'po wokry moro po kynakon. Jesus ene'po mero ty'wa, tombata'po iwoma'po. Jesus 'wa iwe'pima'po: "Jopoto, i'se aja'ta, ykura'mary taro mana." ¹³Irombo Jesus 'wa tainary tynga'po. Apo'i'po i'wa. Ika'po: "Ekura'mako rapa iro ke." Irombo o'win wytory moro erekrymbo utapy'po.

¹⁴Irombo ika'po i'wa, amy pairo 'wa anekarity'pa iwaito'me. Ikapo: "Asenepotango te mo'ko Tamusi pokono 'wa. Moro awekura'ma'po poko mo'ko Moses wykatopombo yko Tamusi 'wa, Tamusi emamina'po amyikato'me i'waine."

¹⁵Ise'me te wararo 'ne ka'tu rapa Jesus ekary wotaripapy'po. Irombo pyime kari'na apyimykon wota'nanopy'san ekosa auran etato'me, tanykrykonyombo kato'me enapa i'wa. ¹⁶Jesus wytotopombo te kynakon ipono'non 'wa. Moro po ro Tamusi 'wa auranatopombo kynakon.

5:5 Johanes 21:3 5:6 Johanes 21:6 5:12-16 Mateus 8:1-4, Markus 1:40-45
5:14 Levitikus 14:1-32

Amy iwajakuta'po kura'mary

¹⁷Amy kurita Jesus mo'karon ata'nanopy'san emepatokon. Amykon Farise amykon omenano mero'po poko amepanamon maro moro po tandy'po kynatokon. Pa'poro morokon Galilea tanokon aito'kon wyino, morokon Judea tanokon aito'kon wyino, Jerusalem wyino enapa moro 'wa tywota'nano'se kynatokon. Tamusi pori'tory Jesus maro kynakon mo'karon je'tun pangon kura'mato'me.

¹⁸Irombo te amykon wokryryjan 'wa amy iwajakuta'po wokryry enepy'po ipaty tu'po ro. A'mykary u'ku'po rypo i'waine, Jesus po'ponaka yto'me ty'waine. ¹⁹Tunsi'ke mo'karon kari'na apyimy wairy ke, a'mykary upi'po i'waine. Irombo moro auto re'taka iwonuku'san. A'si 'ko moro auto aputymbo ka'po mero ty'waine, ipaty tu'po ro mo'ko iwajakuta'po eny'topo'po i'waine owarira'naka Jesus po'ponaka. ²⁰Moro i'waine poto me Tamusi amyikary enery ke ty'wa, Jesus wyka'po: "Ty'wo, morokon oja'wanykonymbo tyka man."

²¹Irombo mo'karon Tamusi kareтары uku'namon wyka'san mo'karon Farise maro: "Noky 'ne ko mo'se nan, mo'se Tamusi ety jamikanen? Noky aina ko yja'wan me e'i'san kary nan? Tamusi aina roten kapyn?"

²²Moro wara te iwonumengarykon ukuty'po mero ty'wa, ejuku'san Jesus 'wa: "O'to ko mykaton aturu'san ta? ²³Otypan ko ija roten nan? Awykary mo'se iwajakuta'po 'wa 'Oja'wanykonymbo tyka man.?' Awykary te ka'tu 'Ajawongo. Itango.?' ²⁴O'po'toko, muku'to'se me mo'ko kari'na ymuru aina moro yja'wan me e'i'po kary wairy ero nono tu'po."

Irombo ika'po mo'ko iwajakuta'po 'wa: "Ajawongo amoro. Apaty anungo. I'tango ajauty 'wa."

²⁵Irombo inenerykon me ro o'win wytory awomy'po. Moro typatymbo anumy'po i'wa. Irombo tauty 'wa ito'po, Tamusi ety awongary ta. ²⁶Pa'poro imero iwe'naranga'san. Tamusi ety awonga'po imero i'waine. Poto me tywety'karykon ta ika'san: "Atukuty'non otykon erome kyseneton."

Jesus 'wa Levi ko'mary

²⁷Morombo wyino kurandonaka tyto'po mero, mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'in'en Levi tatynen ene'po Jesus 'wa.

Levi tandi'po kynakon moro pyrata amo'i'topo auto po. Irombo Jesus wyka'po i'wa: “O'ko ywena'po ta.” ²⁸Irombo Levi awomy'po. Pa'poro otyombo nonda'po i'wa. Jesus wena'po ta terapa ito'po.

²⁹Irombo Levi 'wa amy poto 'su endameno ka'po'po tauty ta Jesus ewa'mato'me. Pyime imero mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'inamon tywo'se kynatokon. Pyime enapa amykon roten kari'na imaroine kynendamejatokon. ³⁰Irombo mo'karon Farise 'wa, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon 'wa enapa toruwarykon enepy'po mo'karon Jesus nemeparykon 'wa. Ika'san: “O'tono'me ko mendamejaton mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'inamon maro, mo'karon tyja'wangamon maro enapa?”

³¹Irombo Jesus 'wa ejuku'san: “Anyky'non amy tapino'namon anupi'pa mandon. Je'tun pangon te amy tapino'namon upijaton. ³²Tamamboramon ko'ma opy'pa we'i. Mo'karon tyja'wangamon ko'ma te wopyi, tamamyrykon u'mato'me i'waine.”

Onemano

³³Irombo Jesus 'wa ika'san: “Mo'karon Johanes nemeparykon, mo'karon Farise nemeparykon enapa o'kapyn roten kynonematon, Tamusi 'wa otykon poko tywoturuporykon ta. Mo'karon anemeparykon te ko'wu kynendamejaton roten.”

³⁴Jesus wyka'po i'waine: “Mo'karon oko amykon aimytonon ewa'manamon enemapory taro 'kare mandon, mo'ko pytatoto a'ta ekosaine? ³⁵Amy jako te mo'ko pytatoto pinata'ton iwyinoine. Irombo mero kynonemata'ton.”

³⁶Amy enapa onumengatopo auranano ekarity'po i'wa i'waine: “Amy pairo kari'na amy asery wo'mynano aniseka'pa man, amy ipunu'po ato'to'me amy penato'po wo'mynanombo pokonaka. Ijako moro asery wo'mynano any'matan. Moro penato'po 'wa waty ro rypo moro asery wo'mynano punu'po kynaitan.

³⁷Amy pairo kari'na enapa asery winu anije'nyndo'pa man penato'san tonomy pi'sanyombo kapy'san ke. Ijako moro asery winu morokon tyje'nykonyombo sekatan. Irombo kynotakamatan moro winu. Morokon ije'nykonyombo kynotany'mata'ton. ³⁸Asery winu yry te man asery ije'ny taka.

5:27-32 Mateus 9:9-13, Markus 2:13-17 5:30 Lukas 15:1-2

5:33-39 Mateus 9:14-17, Markus 2:18-22

³⁹Amy pairo kari'na enapa asery winu 'se'pa man, penato enyry'poto ty'wa. Kynganon irombo: 'Moro penato winu iru'pa 'ne ka'tu rapa man.' ”

Jesus moro otare'matopo kurita maro

6 ¹Amy otare'matopo kurita Jesus kyny'sakon morokon awasi paty ta. Moro jako ro mo'karon inemeparykon morokon awasi ejakatokon. Morokon epery ena'to'me ty'waine, tainarykon ke kynakatokon.

²Irombo te amykon Farise wyka'san: “O'tono'me ko moro otare'matopo kurita tykapymy waty oty mika'saton?”

³Irombo Jesus 'wa ejuku'san: “O'to mo'ko David we'i'po anerupa'pa mandon, moro kumyno ta ta'ta mo'karon ta'sakarykon maro? ⁴Moro Tamusi auty taka tywo'my man. Morokon Tamusi embata yry'san perere typina i'wa man. Tana'se i'wa man. Mo'karon ta'sakarykon enapa tupa i'wa mandon ike. Morokon perere enapyry waty man amy typono roten kari'na 'wa. Mo'karon Tamusi pokonokon 'wa roten te enapyry man.”

⁵Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Mo'ko kari'na ymuru moro otare'matopo kurita jopotory me man.”

⁶Irombo amy terapa otare'matopo kurita Jesus wo'my'po moro Simosu wota'nano'to'kon auto taka. Irombo kynemepatokon. Moro jako ro amy apo'tun wyino ainamiriri'ta'po wokryy moro po kynakon.

⁷Mo'karon Tamusi kareтары uku'namon, mo'karon Farise enapa tuwaro kynatokon. Moro otare'matopo kurita ikura'mary enery 'se kynatokon i'wa, emendoto'me ty'waine.

⁸Jesus te iwonumengarykon uku'sakon. Irombo ika'po mo'ko ainamiriri'ta'po 'wa: “Ajawongo. O'ko 'ne owarira'naka.” Irombo awomy'po. Owarira'naka ito'po. ⁹Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Amy oty poko waturupaja o'waine. Iru'pa nan moro otare'matopo kurita aja'sakary poko iru'pa awairy, yja'wan me ipoko awairy te ka'tu? Iru'pa nan moro otare'matopo kurita amy aja'sakary rombyrymbo awongary o'wa, iromo'kapory te ka'tu o'wa?” ¹⁰Pa'poro i'waine Jesus

6:1-5 Mateus 12:1-8, Markus 2:23-28 **6:1** Deuteronomium 23:25

6:3-4 1 Samuel 21:1-6 **6:4** Levitikus 24:9

6:6-11 Mateus 12:9-14, Markus 3:1-6

wo'poty'po. Irombo ika'po mo'ko wokyry 'wa: "Ajainary ityngako!" Moro tainary tynga'po i'wa. Iru'pa rapa moro ainary we'i'po.

¹¹ Mo'karon Tamusi kareтары uku'namon, mo'karon Farise enapa wore'ko'san te imero. Ase'wa iworupa'san o'to Jesus yry man poko.

Jesus mo'karon tynemeparykon maro

¹² Moro jako noro Jesus wonuku'po moro wypy tu'ponaka tauranato'me Tamusi 'wa. Tauranary emanga'po i'wa Tamusi 'wa. ¹³ Emamy'po mero, mo'karon tynemeparykon ko'ma'san i'wa ty'wa. Iwyinoine ro ainapatoro itu'ponaka oko amykon yry'san i'wa typo. Mo'karon ejatojakon enapa apojonanokon me. ¹⁴ Mo'karon etykon ro kynatokon: Simon (Petrus me enapa Jesus kynejatojakon), ipiry Andreas, Jakobus, Johanes, Filipus, Bartolomeus, ¹⁵ Mateus, Tomas, mo'ko Alfeo ymuru Jakobus, Simon (mo'ko o'wo'matonon a'sakarymbo me enapa kynejatojatokon), ¹⁶ mo'ko Jakobus ymuru Judas, Judas Iskariot (mo'ko 'wa ro Jesus takarama man).

Pyime kari'na kura'mary

¹⁷ Irombo Jesus wo'pema'po imaroine moro wypy wyino. Amy ipipakyry po iporopy'po. Moky imero inemeparykon moro po imaro kynatokon. Amy kari'na apyimy tam'pokory enapa tywo'se kynakon pa'poro morokon Judea tanokon aito'kon wyino, Jerusalem wyino, morokon parana wyinonokon aito'kon Tyrus, Sidon wyino enapa. ¹⁸ I'wa tywo'se kynatokon epanama, tanykyrykonyombo wyino ekura'mapo enapa. Mo'karon yja'wangan akywano naki'marykon wekura'ma'san rapa. ¹⁹ Pa'poro imero mo'karon kari'na apyimy i'tu'kary 'se kynakon pa'poro ikura'marykon ke i'wa moro tywyino epa'katoto poritonano ke.

Oko undy kari'na wairy

²⁰ Irombo iwo'poty'po mo'karon tynemeparykon 'wa. Ika'po:

"Sara'me 'ne janon maita'ton, amyjaron oty'pambo aitonon!

O'wanokon me ro irombo moro Tamusi nundymary man.

²¹ Sara'me 'ne janon maita'ton, amyjaron erome kumytonon!

Maimeta'ton irombo.

Sara'me 'ne janon maita'ton, amyjaron erome atamotonon!
Ajauwata'ton irombo.”

22“Sara'me 'ne janon maita'ton, mo'ko kari'na ymuru upu'po me mo'karon kari'na 'wa ajenonopyrykon jako, amomarykon jako, ajejurukon jako, ajetykon emapory jako yja'wan atywano wara. 23Irokon wo'kapyry jako, tawa'pore aitoko me. Ajewa'porykon nuwan. Moro ajepetykon irombo poto me man kapu ta. Iwara enapa irombo mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo tykota'ma tywaije mandon mo'karon eromenokon tangonymbo 'wa.

24“Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, typyratakamon! Aturu'san andy'moto'kon irombo mapo'i'ma'ton terapa. 25Je'tun pe pore kynaitan o'waine, erome asiwo'tatonon! Akumyrykon irombo awota'ton. Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, erome auwapo'tonon! Kata'mato 'ne irombo maita'ton. 26Je'tun pe pore kynaitan o'waine, pa'poro kari'na 'wa iru'pa ajekarityrykon jako. Iwara enapa irombo mo'karon Tamusi auran uku'ponen waikamon iru'pa takari'se mandon mo'karon itangonymbo 'wa.”

Ajenono'nen pynary

27“O'waine te, epanamatonon me, wykaje: Ajenono'namon ipynatoko. Mo'karon tyturu'san ta ajapyinamon poko iru'pa aitoko. 28Mo'karon ajany'manamon ikuranondotoko. Mo'karon mene ajejunamon poko Tamusi 'wa ajauranatoko.

29“Mo'ko apasapaikanen wyinonaka moro apasary akono enapa u'mako. Mo'ko itu'pono awo'my pinanen 'wa moro upi'nono awo'my pinary enapa kysa'kotoi. 30Pa'poro mo'karon o'wa e'pimatonon 'wa inisanorykon yko. Ajotyrykonymbos pinanen 'wa kytoturupoi morokon otykon poko. 31Mo'karon kari'na 'wa ajenarykon 'se awairykon wara enapa mo'karon kari'na enatoko.

32“Mo'karon apynanamon pynary jako o'waine, otypan iru'pyn oty ko moro nan? Mo'karon tyja'wangamon kari'na enapa irombo mo'karon typynanamon pynaton. 33Iru'pa mo'karon iru'pa ajenanamon enary jako o'waine, otypan iru'pyn oty ko moro nan? Mo'karon tyja'wangamon kari'na irombo moro wara enapa

kynaijaton. ³⁴Mo'karon oty y'petakamanamon me anekanopyrykon 'wa oty a'kupory jako o'waine, otypan iru'pyn oty ko moro nan? Mo'karon tyja'wangamon kari'na enapa totyrykon a'kupojaton tyja'wangamon kari'na 'wa, i'petakan apyito'me rapa ty'waine.

³⁵“Mo'karon ajenono'namon te ipynatoko! Iru'pa enatoko! Ajotyrykon a'kupotoko i'waine. Yry rapa kysimomo'ton. Moro moro wara awe'i'san epety ro poto me kynaitan. Mo'ko inorombo ro kawono y'makon me maita'ton. Mo'ko enapa irombo mo'karon tynapo'i'san iru'pyn oty poko tawa'porykon anenepo'non enanon iru'pa. Mo'karon yja'wangan kari'na enanon ro rypo iru'pa.

³⁶“Kotano enetoko, mo'ko kapu tano ajumy 'wa kotano enery wara. ³⁷Aja'sakarykon kysemendoton. Irombo emendo'paine maita'ton. Aja'sakarykon u'tano me amy oty kysekari'ton. Iromboaju'tano me amy oty ekarity'pa kynaitan. Yja'wan me aja'sakarykon we'i'san ikatoko. Irombo yja'wan me awe'i'san kyno'katan.

³⁸Otykon ytoko. Irombo otykon mapyita'ton. Otykon mapyita'ton u'kutopo ta taky'ka me, tysekeseke me, tu'pese'ke imero. Moro ana'kurukon oty u'kutopo ke enapa otykon u'kuta'ton o'waine.”

³⁹Amy onumengatopo auranano ekarity'po enapa i'wa i'waine: “Amy enupyn amy enupyn arory taro nan? Okororo oma'pa naita'ton amy nono atory taka?

⁴⁰“Amy omepatoto mo'ko tamepanen ko'po e'i'pa man. Pa'poro kari'na te tywomepa'ma'po mero mo'ko tamepanen wara kynaitan.

⁴¹“O'tono'me ko mo'ko aja'sakary enuru aki'manen wewe pisara'po poko mo'po'san? Moro aseke ajenuru aki'manen wakapu anene'pa te mana. ⁴²One wara ko mo'ko aja'sakary 'wa mykatan 'Ito'my, o'ko 'ne, moro wewe pisara'po sika'se me ajenuru wyino,' moro aseke ajenuru tano wakapu anene'pa aja'ta? Tonapiren 'ne roten! Moro wakapu na'nen ikako aseke ajenuru wyino! Irombo mero iru'pa mo'po'take moro aja'sakary enuru tano wewe pisara'po kato'me o'wa.”

Kurano yja'wan maro

⁴³“Amy iru'pyn wewe irombo yja'wangonymbo me epeta'pa man. Iwara enapa amy yja'wanymbo wewe kurangon me epeta'pa man.

6:37-42 Mateus 7:1-5 6:39 Mateus 15:14

6:40 Mateus 10:24-25, Johanes 13:16, 15:20 6:43-45 Mateus 7:16-20, 12:33-35

44Pa'poro wewe uku'san kari'na epery poko. Kari'na irombo moro oroi epery anipoty'pa man takyramon itupu wyino. Moro winu me tykapymy wonatopo anipoty'pa enapa man paremuru wyino.

45“Mo'ko iru'pyn kari'na moro kurano je'ny tyturu'po wyino kurano pa'kanon. Mo'ko yja'wan kari'na ko'wu moro tyja'wany je'ny wyino yja'wan oty pa'kanon. Moro kari'na turu'po tano wotakamary irombo indary wyino kynosan.”

Aneta'po kapyry

46“O'tono'me ko Jopoto me kajatopo'saton, moro o'to ywykary wara waty aja'taine? 47Noky wara pa'poro mo'karon y'wa o'tonon, mo'karon yjauran 'wa epanamatonton, irombo moro tyneta'san ka'namon wairy senepoja o'waine. 48Amy auto amynen wara mandon. Koro'naka moro sakau amikanon. Topu tu'po moro apo'ny ka'san. Ikuma'po mero, moro tuna apeiny kynowojan moro auto pona. Anisakama'pa pairo te man, iru'pyn me tamy iwairy ke. 49Mo'ko y'wa epanamatoto, irombo morokon tyneta'san wara e'i'pa aitoto, amy sakau tu'po apo'ny'ma tauty amynen wara man. Moro tuna apeiny kynowojan moro auto pona. Irombo o'win wytory moro autombo kynomanon. Pa'poro imero kynotororokanon.”

Mo'ko warinu pokonokon jopotory

7 ¹Taurana'ma'po mero mo'karon kari'na 'wa, Kafaraum taka iwo'my'po. ²Irombo te amy Rome pono warinu pokonokon jopotory nipynary ipyitory mene je'tun pe kynakon. Kyniromo'sakon terapa. ³Jesus ekary etary ke ty'wa, amykon uwapoto'san Simosu emoky'san i'wa Jesus 'wa, iwoturupoto'ko'me, mo'ko typyitory epano'se iwo'to'me irombyry pona.

⁴Tytunda'san mero Jesus 'wa, iwe'pima'san imero. Ika'san: “Epanopyry o'wa iru'pa man. Kypynaton irombo. Simosu pynanon, wykaje irombo. ⁵Moro kywota'nano'to'kon auto ro rypo kakatakaine tamypo i'wa man.”

⁶Irombo Jesus wyto'po imaroine. Tyse waty iwe'i'po mero te moro auto wyino, mo'ko jopoto 'wa amykon ta'sakarykon emoky'san I'wa, tauranyombo ekari'se: “Jopoto, kyto'mikai!

Uwam'po watapoja yjauty taka awo'myto'me. ⁷Iro ke ro aseke ywopyry 'se'pa we'i o'wa. Ajauranako roten te mo'ko ypyitory waito'me iru'pa rapa. ⁸Awu ro rypo jopoto nundymary me wa. Ynundymarykon me rapa warinu pokonokon mandon. Amy 'wa ywyka'poto: 'T'tango!' kyny'san. Amy 'wa rapa ywyka'poto: 'O'ko 'ne!' kyny'san. Ypyitory 'wa ywyka'poto: 'Ero ika'ko!' kynika'san."

⁹Moro eta'po mero, Jesus enuta'po imero. Tywotu'ma'po mero, mo'karon tywekenanamon kari'na apyimy 'wa ika'po: "Wykaje o'waine, mo'karon Israel pajanyombo ra'na mo'sepan Tamusi amyikanen anepory'pa pairo we'i."

¹⁰Irombo auto 'wa tytunda'san mero rapa, iru'pa terapia mo'ko pyitonano epyory'po mo'karon apojonanokonymbbo 'wa.

Mo'ko Nain pono pyito

¹¹Akore'pe 'ne waty morombo wyino amy Nain tatynen aitopo 'wa Jesus wyto'po mo'karon tynemeparykon maro. Amy kari'na apyimy wyto'po enapa imaro. ¹²Itundary jako 'ne moro aitopo penary 'wa, mo'karon kari'na amy akepy pa'katokon. O'win'konombo tysano y'me mo'ko kynakon. Isano tyinonge'se terapia kynakon. Moky imero moro aitopo tanokon imaro kyny'satokon.

¹³Mo'ko isano ene'po mero ty'wa, poto me imero mo'ko Jopoto 'wa ikotanory ene'po. Ika'po i'wa: "Kytotamoi koro." ¹⁴Irombo moro akepy arotopo 'wa ito'po. Apo'i'po i'wa. Mo'karon akepy aronamon poropy'san. Irombo ika'po: "Koki, wykaje o'wa, ajawongo rapa!" ¹⁵Irombo mo'ko iromby'po awomy'po. Tandy'po iwe'i'po. Tauranary a'mo'po i'wa rapa. Irombo Jesus 'wa yry'po rapa isano 'wa. ¹⁶Pa'poro imero iwe'naranga'san. Poto me imero Tamusi ety awonga'po i'waine. Ika'san: "Amy poto 'su Tamusi auran uku'ponen kyra'nakaine nopyi! Tamusi typyitorykon etawai." ¹⁷Moro ekary wotaripapy'po ro pa'poro morokon Judea wyinonokon aito'kon wararo.

Mo'ko kari'na etykanen Johanes napojoma'san

¹⁸Mo'ko Johanes 'wa pa'poro morokon otykon eta'san mo'karon tynemeparykon wyino.* ¹⁹Irombo oko amykon ko'ma'san i'wa

7:18 Moro jako ro mo'ko Johanes moro yja'wangan kari'na aru'katopo ta kynakon (eneko Lukas 3:20). A'si 'ko aire 'kopore Herodes 'wa tu'kapo tywaije man (eneko Lukas 9:9).

7:18-35 Mateus 11:2-19

ty'wa. Mo'karon emoky'san ro i'wa mo'ko Jopoto 'wa aturupo: “Mo'ko o'toto manombo amoro man? Amy terapa momo'tan te ka'tu na'na?”

²⁰Tytunda'san mero Jesus 'wa, mo'karon wokryryjan wyka'san: “Mo'ko kari'na etykanen Johanes na'na emokyi o'wa, aturupo: ‘Mo'ko o'toto manombo amoro man? Amy terapa momo'tan te ka'tu na'na?’ ”

²¹Moro jako 'ne ro Jesus pyime je'tun pangon kura'makon anykrykon wyino, aki'manamon otykon wyino, akyrykonymbo wyino. Pyime enapa enu'nnon enutano'pojakon rapa. ²²Irombo Jesus 'wa ejuku'san: “Morokon anene'san, aneta'san enapa ekari'tandoko Johanes 'wa. Enu'nnonymbo kynu'po'saton rapa. Iwajakuta'sanymbo kyny'saton. Areky pangonymbo kynekura'maton rapa.

Ipana'nonymbo kynipanatatton. Iromby'sanymbo kynawonjaton. Mo'karon omi tanokon amy iru'pyn oka etaton. ²³Sara'me 'ne janon kynaitan mo'ko ypoko ataki'mapyn.”

²⁴Mo'karon Johanes apojongon wyto'san mero rapa, mo'ko Johanes poko mo'karon kari'na apyimykon erupary a'mo'po Jesus 'wa: “Oty ene ko mytoton moro iponomyn wo'i taka? Amy pepeito ne'wujukuru itupu ene ka'tu? ²⁵Oty ene ko iro ke mytoton? Amy iru'pyn tymi'mi'ken wo'mynano tano wokryry ene ka'tu? Mo'karon tapenamon wo'mynano tanokon waino pangon kari'na te 'kuru morokon potonon auto ta mandon. ²⁶Oty ene 'ne ka'tu ko iro ke mytoton? Amy Tamusi auran uku'ponen ene ka'tu? A'a, wykaje o'waine, amy Tamusi auran uku'ponen ko'pono ene 'ne ka'tu rapa! ²⁷Mo'ko poko ro tymero man:

“Eneko, yjapojon semo'sa ajuwapo. Mo'ko ro moro ajemary ka'tan awytory mero.”

²⁸“Wykaje o'waine, mo'karon worryijan uwembo wyino oma'san ra'na amy paio e'i'pa man Johanes ko'po. Ise'me te mo'ko ko'waronombo moro Tamusi nundymary tano potome man iko'po.

²⁹“Moro Johanes auran eta'po mero, pa'poro mo'karon kari'na, mo'karon Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'inamon enapa tywosetykapo i'wa mandon. Iwara ro moro Tamusi wonumengary tawa'ma i'waine man. ³⁰Mo'karon Farise te mo'karon omenano mero'po uku'namon maro Johanes 'wa asetykapo'pa tywaije mandon. Iwara ro moro ty'wanokon Tamusi nisanory ematon.

7:22 Jesaja 35:5-6, Jesaja 61:1 7:27 Maleachi 3:1

7:29-30 Mateus 21:32, Lukas 3:12

³¹“Otypan oty wara ko iro ke mo'karon eromenokon kari'na syta'ton? One wara ko nandon? ³²Otykon ekaramatopo po tandy'ponokon, ero wara ta'sakarykon ko'manamon pitanikon wara mandon: 'Na'na o'waine sina etoi. Irombo uwa'pa maiton. Na'na atamatopo ware kapyi o'waine. Irombo atamo'pa maiton.’ ³³Mo'ko kari'na etykanen Johanes irombo nopyi. Arepa anenapy'pa man. Winu anenyry'pa enapa man. Irombo mykaton: 'Amy yja'wan noky itu'po man.’ ³⁴Mo'ko kari'na ymuru nopyi. Arepa ena'san. Winu enyjan enapa. Irombo mykaton: 'Eneko! Amy kumi'man pore kari'na, ran! Amy tanymy 'san pore kari'na, ran! Mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon a'sakary, amy tyja'wangamon kari'na a'sakary enapa mo'ko man!’

³⁵“Tywonumengapore Tamusi wairy ekari'saton pa'poro mo'karon tywonumengaporamon.”

Amy worryi 'wa poto me Jesus pynary enepory

³⁶O'win amy Farise woturupo'po Jesus 'wa tokosa iwendameto'me. Irombo iwo'my'po mo'ko Farise auty taka. Iwotunga'po moro iwendameto'kon po. ³⁷Mo'ko Farise auty ta ro iwairy ukuty'po amy moro pono tyja'wangen worryi 'wa. Amy tapenen topu kapy'po patere'membo ta amy tapenen typoporen karapa enepy'po i'wa. ³⁸Irombo Jesus ynga'na'po taka ito'po. Kynotamojakon morokon ipupuru po. Tanakuru ke morokon ipupuru ke'purory amo'po i'wa. Irombo moro tunsety ke i'koka'po i'wa. Morokon ipupuru posimapoty'po i'wa. Irombo ikyrykyryma'po i'wa moro typoporen karapa ke.

³⁹Moro ene'po mero ty'wa, mo'ko Jesus ko'manenymbo Farise wyka'po tyturu'po ta: “Tamusi auran uku'ponen me ta'ta, noky me mo'ko ty'tu'kanen worryi wairy ukutyry mo'se. Tyja'wange iwairy ukutyry.”

⁴⁰Irombo Jesus 'wa ejuku'po: “Simon, amy o'to ywykary 'se wa o'wa.” Irombo Simon wyka'po: “Ajauranako, yjemepanen.” ⁴¹Jesus wyka'po: “Oko wokryryjan o'wino me amy pyrata y'mekaponen ependomatokon. Mo'ko o'win amy u'tano me kynakon ainatonemboto ainatone-kari'na amu'nymbo pyrata. Mo'ko akono u'tano me kynakon oko-kari'na

7:36-50 Mateus 13:1-9, Markus 4:1-9

7:37-38 Mateus 26:7, Markus 14:3, Johanes 12:3

itu'ponaka ainapatoro amu'nymbo pyrata. ⁴²Epemary upiry ke i'waine, mo'ko pyrata y'mekaponen wyka'po okororo i'waine: 'Moro po nainen!' Nokypanyombo ko poto me 'ne nipynatan?"

⁴³Simon 'wa ejuku'po: "Mo'ko poto me 'ne endomanenymbo pai." Irombo Jesus wyka'po i'wa: "Iporo ro mykaje."

⁴⁴Irombo mo'ko worryi 'wa tywotu'ma'po mero, Jesus wyka'po Simon 'wa: "Mo'se worryi menejan? Ajauty taka ywo'my'po mero, tuna amy anyry'pa me'i y'wa, ypupuru ku'mi'to'me. Mo'se worryi te tanakuru ke ypupuru ke'puroi. Irombo tunsety ke ni'kokai.

⁴⁵Amoro, yposima'pa me'i. Mo'se worryi te ywo'my'po poro ypupuru posimary poko roten ne'i. ⁴⁶Karapa ke pairo yjupu'po anapo'pa me'i. Mo'se worryi te tapenen karapa ke ypupuru kyrykyrymai.

⁴⁷"Iro ke ro wykaje o'wa: morokon pyimanokon ija'wanykonymbo tyka man. Moro enepojan ro moro pynato imero iwairy. A'si 'ko 'ko roten te oja'wanyombo ka'poto, a'si 'ko 'ko roten pynato maitake." ⁴⁸Irombo Jesus wyka'po mo'ko worryi 'wa: "Oja'wanykonymbo tyka man."

⁴⁹Irombo mo'karon iwendamery a'sakarykon 'wa tyworuparykon a'mo'po: "Noky ko mo'se nan? Yja'wan me e'i'po kaje pairo kore, ran!" ⁵⁰Irombo Jesus wyka'po mo'ko worryi 'wa: "Moro o'wa Tamusi amyikary uta'no wyino ajunemyi. Iru'pa i'tango."

Jesus wena'po ta ytotonon worryijan

8 ¹Akore'pe 'ne waty morombo pa'po me Jesus 'wa potonon aito'kon wararo, siky'inon aito'kon wararo moro Tamusi nundymary ekapory aropoty'po. Mo'karon ainapatoro itu'ponaka okonokon imaro kynatokon, ²amykon worryijan maro. Mo'karon worryijan wyino ro Jesus 'wa yja'wangan akywano tymoma kynatokon. Anykykon wyino enapa tykura'ma i'wa kynatokon. Etykon me kynatokon: mo'ko Magdala pono ikato'kon Maria (mo'ko wyino ro oko-to'ima yja'wangan akywano tymoma kynatokon), ³mo'ko Herodes upi'nono jopoto Kusas pyty Johana, mo'ko Susana, pyime enapa amykon terapa worryijan. Inaron ro aseke typyratarykon yjatokon i'wano me.

Mo'ko maina pokono

⁴Irombo amy kari'na apyimy wota'nanopy'po Jesus ekosa. Pa'poro aitopo wyino tywo'se kynatokon mo'karon kari'na. Irombo

Jesus 'wa ero onumengatopo auranano ekarity'po: ⁵“Amy maina pokono tyto man o'ponje. Moro iwo'pomyry jako ro, a'si 'ko amykon inipomyry epy tywo'pa'se man oma esi'wo. Moro po ro tuta'mipo'se tywaije man. Irombo mo'karon tonoro 'wa tana'se man. ⁶Amykon enapa tywo'pa'se man topu pan nono tu'ponaka. Irombo atytarymbo ro tajuta man, tarure 'ne moro nono wairy ke. ⁷Amykon enapa tywo'pa'se man takyramon itupu paty ta. Irombo morokon takyramon itupu atytary 'wa moro wonatopo tywo man. ⁸Amykon enapa tywo'pa'se man iru'pyn nono tu'ponaka. Tatyta'po mero tapeta tywaije man ainatone-kari'na me.” Ero ekarity'ma'po mero pari'pe ika'po: “Mo'ko typanaken nepanaman.”

⁹Irombo mo'karon inemeparykon woturupo'san i'wa, o'to tauro'po me moro onumengatopo auranano wairy poko. ¹⁰Irombo ika'po: “Amyjaron moro Tamusi nundymary poko tamorepa mandon. Mo'karon amykon terapa womepary te man onumengato'kon auranano wyino. Kyno'po'ta'ton ro rypo. Otymbo ro anene'pa te kynaita'ton. Kynepanamata'ton ro rypo. Otymbo ro aneta'pa te kynaita'ton.

¹¹“Moro onumengatopo auranano tauro'po man ero wara: Morokon wonatopo epy, Tamusi auranymbo morokon man. ¹²Morokon oma esi'wo o'papy'san wara mo'karon ero wara aitonon mandon: Moro Tamusi auranymbo etaton. Irombo te mo'ko ewa'rumy tamuru kyno'san. Moro ineta'san auranano pinanon ituru'san wyino, Tamusi anamyika'pa iwaito'ko'me. Iwara epanopy'pa mandon. ¹³Morokon topu pan nono tu'ponaka o'papy'san wara mandon mo'karon Tamusi auran ewa'manamon, eta'po mero ty'waine. Ituru'san ta te atandy'mo'pa man. Ko'i roten Tamusi amyikaton. Otykon 'wa tu'kurukon jako, kynomaton. ¹⁴Morokon takyramon itupu paty ta o'papy'san wara mo'karon ero wara aitonon mandon: Moro Tamusi auranymbo etaton. Irombo te aseme noro esykano 'wa, pyrata 'wa, tysanoramon otykon 'wa kynotamiromo'kapojaton. E'i'pa mandon.

¹⁵“Morokon iru'pyn nono tu'ponaka o'papy'san wara mo'karon ero wara aitonon mandon: Moro Tamusi auranymbo eta'poto ty'waine, kynikura'maton kurangon tyturu'san ta. Tyweja'nakarykon ta kynepetaton.”

8:4-8 Mateus 13:1-9, Markus 4:1-9 **8:9-15** Mateus 13:10-23, Markus 4:10-20
8:10 Jesaja 6:9 (LXX)

Unemy'san otykon wotuku'pory

¹⁶“Amy paio kari'na tykororetary po'ma'po wyino anunemy'pa man amy waresa upi'no, typaty upi'no pai. Apo'ny tu'ponaka te kynyjan, mo'karon o'mytonon 'wa eneto'me! ¹⁷Unemy'po oty kynepa'katan. Onepyn oty kynotuku'tan. Kynonepotan. ¹⁸Tuwaro aitoko one wara awepanamarykon poko. Mo'ko totyken 'wa otykon yta'ton. Mo'ko otypyn wyino totyry me inekanopyrymbo pinata'ton enapa.”

Jesus omorykon

¹⁹Irombo isano wopy'po I'wa mo'karon ipiryjan maro. I'wa te tytundarykon upi'po i'waine, tywotunsi'ko mo'karon kari'na apyimy wairy ke. ²⁰Irombo ika'san i'wa: “Asano, apiryjan kurando mandon. Ajenery 'se mandon.” ²¹Ejuku'san te i'wa: “Mojan te, mo'karon Tamusi auranymbo etaton, irombo iwara enapa kynaijaton inaron ysano me mandon, ypiryjan me enapa mandon.”

Orometa

²²Amy kurita kurijara taka iwotaru'ka'po mo'karon tynemeparykon maro. Irombo ika'po i'waine: “Moro tuna juwembory kysipatosen.” Irombo iwaimoky'san. ²³Iwepatorykon jako ro Jesus wo'nyky'po terapa. Irombo orometa woma'po moro tuna juwembory taka. Tuna terapa imero kynotaru'kakon itakaine. Yja'wan oty terapa imero kynepojatokon. ²⁴Irombo ito'san i'wa. Embaka'po i'waine. Ika'san i'wa: “Jopoto! Jopoto! Kuta'saton terapa!” Irombo te awomy'po. Moro pepeito, morokon mapapuru e'ma'san i'wa. Irombo ity'na'san. Ity'me imero iwe'i'po.

²⁵Jesus wyka'po ko'wu i'waine: “Oje 'ne ko moro o'waine Tamusi amyikary nan?” Mo'karon wety'ka'san te imero. Poto me imero enuta'san. Ase'wa kyngatokon: “Noky 'ne ko mo'se nan, se? Morokon pepeito 'wa, moro tuna 'wa aurana'poto kore nepanamaton i'wa, ran!”

8:16-18 Markus 4:21-25 **8:16** Mateus 5:15, Lukas 11:33

8:17 Mateus 10:26, Lukas 12:2 **8:18** Mateus 25:29, Lukas 19:26

8:19-21 Mateus 12:46-50, Markus 3:31-35

8:22-25 Mateus 8:23-27, Markus 4:35-41

Gerasa po amy takyren epanopyry

²⁶Irombo iwo'kima'san moro Gerasa ponokon waitopo po. Moro ro moro Galilea kopose me man. ²⁷Maponaka Jesus wonuku'po mero, moro aitopo wyino amy takyren wokryry wopy'po epoje. Penaro terapa wo'mynano anemyndo'pa kynakon. Amy auto ta emamy'pa kynakon. Atunendopo ta te kynemanjakon. ²⁸Jesus ene'po mero ty'wa, tyko'ke imero tokuna'po iwoma'po Jesus po'ponaka. Pari'pe imero ika'po: "Oty 'se ko ymaro man, se, Jesus, inorombo ro kawono Tamusi ymuru? We'pimaje o'wa: Ka'karykapoi koro."

²⁹Jesus irombo mo'ko yja'wan akywano 'wa tyka terapa kynakon iwepa'kato'me. Pyimemboto terapa mo'ko akyry 'wa mo'ko wokryry tykota'ma kynakon. Pyimemboto ro rypo siparari ke ainary, ipupuru enapa tymy i'waine kynakon. Morokon tymyto'konymba apo'topombo te i'wa kynakon. Irombo mo'ko yja'wan 'wa ipono'non 'wa arotopombo kynakon.

³⁰Jesus woturupo'po te i'wa: "One wara ko ajety nan?" Irombo ika'po: "Pyimano." Pyime imero irombo mo'karon ewa'rumy we'i'san mo'ko wokryry ta. ³¹Irombo iwe'pima'san i'wa moro ije'pomyn topona taka tomoky'paine iwaito'me.

³²Moro jako 'ne amy pyiruku apyimy moro wypy tu'po tywendamery aropo'sakon. Irombo mo'karon ewa'rumy we'pima'san Jesus 'wa mo'karon pyiruku taka ta'mykapoto'ko'me. Irombo Jesus 'wa iru'pa epyry'po. ³³Mo'karon ewa'rumy wepa'ka'san ko'wu mo'ko wokryry wyino. Mo'karon pyiruku taka ito'san. Irombo mo'ko pyimano pyiruku apyimy eka'numy'po moro eme'tary wyino moro tuna juwembory taka. Tuna ta i'maty'po. ³⁴Moro oty wo'kapy'po ene'po mero ty'waine, mo'karon pyiruku enenamon eka'numy'san. Irombo moro oty ekaro'po i'waine moro aitopo ta, moro aitopo wyino kurando enapa.

³⁵Mo'karon kari'na wopy'san otypan oty wo'kapy'po ene. Jesus 'wa iwopy'san. Irombo mo'ko pyimano ewa'rumy ninonda'po wokryry epyry'po i'waine Jesus ekonda tandy'po. Tywewo'myndo kynakon, tupu'po ta terapa. Iwety'ka'san imero. ³⁶One wara mo'ko takyrenymbo epanopy'po ekarity'po mo'karon enenamonymbo 'wa.

8:26-39 Mateus 8:28-34, Markus 5:1-20

³⁷Irombo pa'poro mo'karon Gerasa wyinonokon ata'nanopy'san woturupo'san Jesus 'wa itoto'me tywyinoine, poto me imero tywety'karykon ke. Irombo Jesus wotaru'ka'po kurijara taka, tyweramato'me rapa. ³⁸Mo'ko ewa'rumy ninonda'po wokryry we'pima'po Jesus 'wa, ekosa tywaito'me. Jesus 'wa te emoky'po rapa. Ika'po i'wa: ³⁹“Eramako rapa ajauty 'wa. Pa'poro o'to Tamusi 'wa ajyry'po ekari'ko me.” Irombo ito'po. Pa'poro one wara Jesus 'wa tyry'po ekarityry aropoty'po i'wa pa'poro moro poto 'su aitopo ta.

Jairus emyiry'membo

⁴⁰Jesus werama'po mero rapa, itundary ewa'ma'po mo'karon kari'na apyimy 'wa. Imomokyry poko irombo pa'poro tywaije kynatokon. ⁴¹Moro jako 'ne amy Jairus tatynen wokryry wopy'po. Amy Simosu wota'nano'to'kon auto jopotory mo'ko kynakon. Jesus po'ponaka tokuna'po iwoma'po. Iwe'pima'po i'wa iwo'to'me tauty 'wa, ⁴²mo'ko o'win'konombo tamyiry'membo rombyry ke terapa. Ainapatoro itu'ponaka oko siriko iwairy taro kynakon mo'ko emyiry'membo.

Mo'ko Jairus auty 'wa itory jako ro, mo'karon kari'na apyimykon imero kynotunsi'kojatokon itu'ponaka. ⁴³Ira'naine ro amy je'tun pan woryi kynakon. Ainapatoro itu'ponaka oko siriko terapa no'mo roten kynakon. Tapino'namon 'wa pa'poro typyratary yry'po se'me, amy paio ikura'mary upijakon. ⁴⁴Mo'ko wyto'po ro Jesus 'wa, inga'na'po ta. Moro iwo'my sese'wuru y'tu'ka'po i'wa. O'win wytory imero moro imynurumbo wo'kepy'po.

⁴⁵Irombo Jesus wyka'po: “Noky ko y'tu'kai?” Pa'poro kari'na 'wa ani'tu'ka'pa tywairy ekarity'po. Irombo Petrus wyka'po: “Na'na emepanen, mo'karon kari'na apyimykon kore natunsi'kojaton otu'ponaka. Ajaky'katon enapa.” ⁴⁶Jesus wyka'po te: “Amy kari'na tuwano me y'tukai. Amy ypori'torymbo wepa'kary sapoi ywyino.”

⁴⁷Atunemy'pa tywairy man ukuty'po mero ko'wu ty'wa, mo'ko woryi enariry wopy'po i'wa tytytyne. Tokuna'po iwoma'po ipo'ponaka. Irombo pa'poro kari'na netary me o'tono'me ty'wa Jesus y'tu'ka'po, one wara o'win wytory tywekura'ma'po enapa ekarity'po i'wa. ⁴⁸Irombo Jesus wyka'po i'wa: “Yjemyiry, moro o'wa Tamusi amyikary akura'mai. Iru'pa i'tango.”

⁴⁹Moro auranary jako noro, amy kari'na wopy'po mo'ko Simosu wota'nano'to'kon auto jopotory auty wyino. Ika'po: "Ajemyiry nirombyi terapa. Mo'ko amepanen poko noro kyte'i." ⁵⁰Moro eta'po mero ty'wa, Jesus wyka'po mo'ko Simosu wota'nano'to'kon auto jopotory 'wa: "Kytety'kai. Tamusi roten te amyikako. Iru'pa rapa kynaitan."

⁵¹Moro auto 'wa tytunda'po mero, amy wo'myry 'se'pa iwe'i'po tymaro. Mojan roten wo'my'san imaro: Petrus, Johanes, Jakobus, mo'ko amyija'ko jumy, isano enapa. ⁵²Pa'poro kari'na mo'ko amyija'ko amojatokon ty'popurukon po'po'mary ta. Jesus wyka'po te: "Kytotamoton. Iromby'pa man. Kyno'ny'san te." ⁵³Irombo auno'poty'po i'waine. Iromby'po uku'satokon. ⁵⁴Jesus 'wa te mo'ko amyija'ko ainary apo'i'po. Irombo ika'po: "Iso'ne, ajawongo!" ⁵⁵Irombo a'kary werama'po rapa. O'win wytory imero awomy'po. Irombo Jesus 'wa upapo'po. ⁵⁶Ijumy, isano enapa we'naranga'san imero. Jesus wyka'po te i'waine, amy kari'na 'wa paio moro o'kapy'po oty anekarity'pa iwaito'ko'me.

Mo'karon ainapatoro itu'ponaka okonokon emokyry

9 ¹Irombo mo'karon ainapatoro itu'ponaka okonokon a'nano'po'san i'wa. Irombo ipori'toma'san i'wa. Pa'poro yja'wangan akywano momary, je'tun pangon kura'mary enapa yry'po i'wa ainakaine. ²Irombo moro Tamusi nundymary ekaro emoky'san i'wa, mo'karon je'tun pangon kura'ma enapa.

³Ika'po i'waine: "Amy paio oty koro kysaroton amaroine oma tano me. Aposeny'ma, otyje'ny'ma, erepa'ma, ipyrata'pa i'tandoko. Awo'mykon y'petakan kysaroton. ⁴Amy auto taka awo'my'sando, moro po ro aitoko. Moro wyino ro rapa aimo'toko. ⁵O'se'paine te amy aitopo tanokon a'ta, i'tandoko moro aitopo wyino. Awaimokyrykon mero moro apupurukon i'kokatoko, tu'taine oty wairy uku'to'me i'waine."

⁶Irombo mero ko'wu iwaimoky'san. Morokon aito'kon wararo ito'san. Wararo moro iru'pyn oka ekaro'po i'waine. Wararo enapa je'tun pangon kura'ma'san i'waine.

Herodes wonumengary

⁷Irombo mo'ko jopoto Herodes 'wa pa'poro otypan oty wo'kapy'po ekary eta'po. One wara morokon tyneta'san poko

9:1-6 Mateus 10:5-15, Markus 6:7-13 **9:3-5** Lukas 10:4-11
9:5 Apojoma'san 13:51

tywonumengary upijakon. Amykonymbo Johanes awomy'po rapa ekari'satokon mo'karon iromby'san wyino. ⁸Amykonymbo rapa Elia wosenepo'po ekari'satokon. Amykonymbo rapa o'win amy mo'karon uwaponokonymbo Tamusi auran uku'ponamonymbo a'sakarymbo awomy'po ekari'satokon. ⁹Herodes wyka'po: "Aseke ro kore Johanes su'kapoi, ran! Noky poko 'ne ko iro ke eropangon oka setanon?" Mo'ko kari'na enery 'se imero kynakon.

Jesus 'wa ainatone dusun ata'nanopy'san upary

¹⁰Tywerama'san mero, mo'karon Jesus napojoma'san 'wa pa'poro o'to tywe'i'san ekarity'po i'wa. Irombo Jesus kynarojatokon amy Betsaida tatynen aitopo 'wa, a'saka'pa tywaito'ko'me moro po.

¹¹Mo'karon kari'na apyimykon 'wa te moro itorykon ukuty'po moro 'wa. Irombo iwekena'san i'waine. Jesus 'wa iwopy'san ewa'ma'po. Moro Tamusi nundymary poko erupa'san i'wa. Mo'karon tywekura'marykon 'sangan kura'ma'san i'wa.

¹²Koine 'ne iwe'i'po mero, mo'karon ainapatoro itu'ponaka okonokon Jesus nemeparykon wopy'san i'wa. Ika'san I'wa: "Mo'karon kari'na apyimy emo'ko rapa, morokon sengenokon aito'kon taka nytoto'se me tywo'ny'to'kon man upi, tareparykon man upi enapa. Ero po irombo amy iponomyn aitopo po kytaton." ¹³Jesus wyka'po te i'waine: "Amyjaron te upatoko." Irombo ika'san: "Ainatone roten perere na'na ekosa man, oko woto maro. Na'na wytory ka'tu nan pa'poro mo'karon kari'na apyimy erepary man epeka'se?" ¹⁴Ainatone dusun iwairy taro irombo mo'karon wokryryjan kynatokon moro po. Irombo ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa: "Mo'karon kari'na andy'mopotoko oruwa-kari'na pai iwairy taro." ¹⁵Iwara ro iwe'i'san. Pa'poro andy'mopo'san i'waine.

¹⁶Irombo Jesus 'wa morokon ainatone perere apo'i'san mo'karon oko woto maro. Kapu 'wa iwo'poty'po. Tamusi ety awonga'po i'wa ipokoine. Irombo mero i'sakapoty'san i'wa. Irombo mo'karon tynemeparykon 'wa yry'san i'wa, mo'karon kari'na apyimy upato'me i'waine. ¹⁷Pa'poro iwendame'san. Pa'poro iwaime'san.

9:7-9 Mateus 14:1-12, Markus 6:14-29

9:7-8 Mateus 16:14, Markus 8:28, Lukas 9:19

9:10-17 Mateus 14:13-21, Markus 6:30-44, Johanes 6:1-14

Irombo ainapatoro itu'ponaka oko kurukuru morokon arepa akosinykonyombo amo'iky'san i'waine.

Noky me Jesus wairy

¹⁸O'wino me o'win 'ne tyjummy 'wa tauranary poko Jesus kynakon. Mo'karon inemeparykon roten imaro kynatokon. Irombo iwoturupo'po i'waine: “Noky me ko yjekari'saton mo'karon kari'na apyimykon?”

¹⁹Irombo ejuku'po i'waine: “Mo'ko kari'na etykanenymbo Johanes me. Amykonymbo te ajekari'saton Elia me. Amykonymbo rapa amy uwaponombo Tamusi auran uku'ponenymbo awomy'po ekari'saton.”

²⁰Irombo iwoturupo'po i'waine: “Amyjaron rapa, noky me ko kakari'saton?” Irombo Petrus 'wa ejuku'po: “Mo'ko Tamusi nyry'po Mesias me.” ²¹E'mapoty'san te Jesus 'wa. Ika'po i'waine, amy 'wa pairo anekarity'pa iwaito'ko'me. ²²Ika'po: “Poto me mo'ko kari'na ymuru wota'karykary man. Mo'karon uwapoto'san, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon enapa i'se'pa kynaita'ton. Irombo kyniwota'ton. Moro ijuwanory kurita te kynawondan rapa.”

²³Irombo pa'poro i'waine aurana'po: “Tywopyry 'se amy a'ta ywena'po ta, aseke ty'wano me kapyn noro iwairy man. Kurita wararo moro tywakapuru anumyry i'wa man. Irombo iwopyry man ywena'po ta. ²⁴Mo'ko tamamyry aijomary 'san irombo moro tamamyry uta'katan. Mo'ko yjupu'po me tamamyry uta'kanen man te moro tamamyry aijomatan. ²⁵Otypan iru'pyn oty epojan ko amy kari'na pa'poro ero nono tu'pono oty apo'i'poto ty'wa totyry me, irombo aseke moro tamamyry uta'ka'poto, any'ma'poto pai?

²⁶“Ypoko, yjauranymbo poko enapa amy wepy'i'to'poto, mo'ko kari'na ymuru enapa kynepy'i'totan ipoko, tywopyry jako moro tykuranory ta, mo'ko tyjummy kuranory ta, mo'karon Tamusi apojongon kuranory ta enapa.

²⁷“Ita'ro pore: amykon ero po o'po'tonon tyrombyrykon uwaporo moro Tamusi nundymary eneta'ton.”

Jesus wonurimary wypy tu'po

²⁸Irombo oruwa-to'ima kurita iwairy taro moro wara tyka'po wyino, Jesus 'wa Petrus, Johanes, Jakobus aro'san tymaro moro

9:18-27 Mateus 16:13-28, Markus 8:27-38

9:19 Mateus 14:1-2, Markus 6:14-15, Lukas 9:7-8 9:20 Johanes 6:68-69

9:23 Mateus 10:38, Lukas 14:27 9:24 Mateus 10:39, Lukas 17:33, Johanes 12:25

wypy tu'ponaka, Tamusi 'wa tauranato'me. ²⁹Tamusi 'wa auranary jako ro embatary wonurima'po. Tamu'ne imero moro iwo'my we'i'po, typotyre imero. ³⁰Irombo oko wokryryjan kynorupatokon imaro. Moses mo'ko kynakon Elia maro.

³¹Kurangon me imero kynosenepojatokon. Kynerupatokon moro Jerusalem po i'wa moro tamamyry aike'kary man poko.

³²Petrus, mo'karon a'sakarykon enapa wojakon imero uwetykon. Tyja'mungon apo'i'san mero ty'waine, kurano me imero Jesus ene'po i'waine. Mo'karon oko wokryryjan ene'san enapa i'waine aporito. ³³Irombo itorykon mero rapa iwyino, Petrus wyka'po Jesus 'wa: "Jopoto, ka'ety ero po na'na man. Oro na'na oruwa pataja'makon amyn, o'wa o'win, Moses 'wa o'win, Elia 'wa o'win enapa." O'to tykary anukuty'pa kynakon.

³⁴Moro wara ikary jako noro amy kapurutu wopy'po eponakaine. Mo'karon Jesus nemeparykon wety'ka'san moro kapurutu taka Moses, Elia wonekepyrykon mero. ³⁵Moro kapurutu wyino ro amy auranano wota'po: "Ymuru mo'se man. Typo syryi. Epanamatoko i'wa." ³⁶Moro auranano wotakepy'po mero, o'win 'ne rapa Jesus kynakon. Irombo mo'karon inemeparykon yity'na'san. Moro jako ro amy pairo 'wa moro tynene'san oty anekaropa na'sen iwe'i'san.

Amy takyren myre'ko'ko kura'mary

³⁷Irombo koro'po moro wypy wyino iwony'to'san mero, amy kari'na apyimy 'wa Jesus epyry'po. ³⁸Irombo 'kuru mo'karon kari'na apyimy wyino amy wokryry ko'ta'po: "Amepanen, we'pimaje o'wa ymuru eneto'me. O'win 'ko 'ko mo'ko ymuru man. ³⁹Amy yja'wan akywano itu'ponaka kyno'san. Typo roten kyniko'tanon. Wa'jo'pan 'wa kynapyipojan. Indary a'kosatano'pojan. Ikota'ma'po mero roten rypo kyninondanon. ⁴⁰Mo'karon anemeparykon 'wa rypo we'pimai mo'ko yja'wan akywano momato'me i'waine. Imomary upiton te." ⁴¹Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Oty anamyika'non 'ne roten! Yja'wangonymbo! O'toro kurita noro ko ero ajemerykon senetan? Mo'ko omuru ene'ko ijaro 'wa."

⁴²Irombo iwopyry jako noro mo'ko yja'wan 'wa uwa'mo'po nono tu'ponaka. Wa'jo'pan 'wa apyipo'po i'wa. Jesus 'wa te mo'ko yja'wan

9:28-36 Mateus 17:1-8, Markus 9:2-8 9:28-35 2 Petrus 1:17-18

9:35 Jesaja 42:1, Mateus 3:17, 12:18, Markus 1:11, Lukas 3:22

9:37-43 Mateus 17:14-18, Markus 9:14-27

akywano aike'kapo'po. Mo'ko myre'ko'ko kura'ma'po i'wa. Irombo ijumy 'wa rapa yry'po i'wa.

⁴³Pa'poro imero kari'na enuta'san, moro Tamusi pori'tory ene'po mero.

Jesus 'wa tywota'karykary man ekarityry

Pa'poro kari'na enumengapory jako ro pa'poro morokon tynikapyrykon 'wa, Jesus wyka'po mo'karon tynemeparykon 'wa: ⁴⁴“Ero koro apanarykon ta apyitoko. Mo'ko kari'na ymuru yta'ton kari'na ainaka terapa.” ⁴⁵O'to tauro'po me te ero auranano wairy anukuty'pa kynatokon. Tunenje kynakon iwyinoine, anukuty'pa iwaito'ko'me. I'wa ipoko tywoturuporykon poko te tanarike kynatokon.

Noky wairy poto me 'ne

⁴⁶Irombo mo'karon Jesus nemeparykon ase'wa kynorupatokon nokypan wairy poko poto me 'ne tyra'naine. ⁴⁷Jesus te morokon ituru'san wonumengary uku'sakon. Amy pitani'membo apo'i'po i'wa. Taporito yry'po i'wa. ⁴⁸Irombo ika'po i'waine: “Mo'ko yjety ta mo'se pitani ewa'manen yjewa'manon. Mo'ko yjewa'manen ro mo'ko yjemo'nenymbo ewa'manon. Mo'ko uwam'po 'ne ara'naine man inoro poto me 'ne man.”

⁴⁹Irombo Johanes 'wa ejuku'po: “Jopoto, na'na amy kari'na 'wa ajety ta yja'wangan akywano momary enei. A'kotory poko rypo na'na ne'kui, kywena'san ta ito'pa iwairy ke.” ⁵⁰Jesus wyka'po te i'wa: “Kysa'kototon. Mo'ko ajenonopy'paine aitoto awyinonokon me man.”

Samaria ponokon wairy Jesus apyiry 'se'pa

⁵¹Morokon kapu taka tytoto'man kurita tundrykon mero, Jerusalem 'wa imero Jesus 'wa tomary yry'po.

⁵²Apojonanokon emoky'san I'wa tuwapo. Irombo amy Samaria ponokon waitopo taka iwo'my'san amy tywaito'ko'man upi. ⁵³Mo'karon moro ponokon te Jesus apyiry 'se'pa kynatokon, Jerusalem 'wa tomary yry'po ke i'wa. ⁵⁴Moro eta'po mero ty'waine, mo'karon inemeparykon

9:43-45 Mateus 17:22-23, Markus 9:30-32

9:46-50 Mateus 18:1-5, Markus 9:33-40 9:46 Lukas 22:24

9:48 Mateus 10:40, Lukas 10:16, Johanes 13:20

Jakobus, Johanes wyka'san: "Jopoto, na'na auranary 'se man wa'to wo'to'me kapu wyino, ikoro'kato'ko'me?" ⁵⁵Jesus wotu'ma'po te i'waine. E'ma'san i'wa. ⁵⁶Irombo amy terapa aitopo 'wa ito'san.

Jesus wena'po ta kari'na wytory

⁵⁷Irombo oma ta itorykon jako amy kari'na wyka'po Jesus 'wa: "Oja awytotopo 'wa ro wy'take awena'po ta." ⁵⁸Irombo Jesus wyka'po i'wa: "Mo'karon joroko tautake mandon. Mo'karon tonoro tapo'nyne mandon. Mo'ko kari'na ymuru upu'po te erematopo'ma man."

⁵⁹Irombo amy terapa 'wa ika'po: "O'ko ywena'po ta." Mo'ko 'wa te ejuku'po: "Jopoto, oro yjummy na'nen sunendamyi." ⁶⁰Jesus wyka'po te i'wa: "Oro mo'karon iromby'san mo'karon takepyrykon unensen. Amoro te moro Tamusi nundymary ekarotango."

⁶¹Amy rapa wyka'po: "Awena'po ta wy'take, Jopoto. Oro mo'karon yjauty tanokon 'wa na'nen te ywytory sekarityi." ⁶²Jesus wyka'po i'wa: "Mo'ko tywena'po taka o'po'toto maina uringanen uwam'po man Tamusi nundymary 'wano me."

Jesus 'wa amykon noro tynemeparykon emokyry

10 ¹Morombo wyino Jesus 'wa oruwa-kari'na itu'ponaka ainapatoro itu'ponaka oko amykon terapa omeptonon apojoma'san. Oko oko pai emoky'san i'wa tuwapo pa'poro aseke tytoto'man potonon aito'kon 'wa, siky'inon aito'kon 'wa enapa.*

²"Ika'po i'waine: "Moro typotymy pyime ro rypo man. Mo'karon ipo'namon te pyime waty mandon. Iro ke ro mo'ko wonatopo potyry Jopotory 'wa aturupotoko mo'karon ipo'namon man emo'to'me i'wa ipo'se. ³I'tandoko. Komo'saton 'kuru kapara'makon emokyry wara tokonamon pero ra'naka. ⁴Pyrata je'ny, oty je'ny, asapatorykon y'petakan kysaroton. Amy paio kari'na kyserupaton oma ta. ⁵Amy auto taka awo'my'san po ro mo'karon itanokon 'wa 'ne ka'tu kaitoko: 'Sara'me aitoko, yja'sakarykon.' ⁶Moro po ro amy sara'me tywairy 'san a'ta, moro awykato'kon sara'me aino kynaitan ekosa. Moro wara

10:1 Amykon moro 'itu'ponaka oko' animero'pa tywaije mandon.

9:54 2 Koningen 1:9-16 **9:57-62** Mateus 8:19-22 **9:61** 1 Koningen 19:20

10:2 Mateus 9:37-38 **10:3** Mateus 10:16

10:4-11 Mateus 10:7-14, Markus 6:8-11, Lukas 9:3-5

e'i'pa a'ta, moro awykato'kon sara'me aino kyneramatan rapa o'waine. ⁷Mo'ko sara'me tywairy 'san auty ta ro aitoko me. Ajupato'kon ena'toko me, enytoko me enapa. Amy amaminatoto 'wa irombo emamina'po epety yry man. Kytomimapo'ton me auto wararo.

⁸“Amy aitopo taka awo'my'sando, irombo mo'karon moro ponokon 'wa ajewa'ma'sando, ajupato'kon ena'toko me. ⁹Mo'karon moro ponokon je'tun pangon ikura'matoko me. Kaitoko me i'waine: 'Moro Tamusi nundymary tyse waty man awyinoine.’

¹⁰Amy aitopo taka awo'my'sando te, irombo ajewa'ma'paine iwe'i'sando, epa'katoko me potonon oma taka. Irombo kaitoko me i'waine: ¹¹‘Ero awaito'kon e'kyinyimbo, moro na'na pupuru poko tywotapyije man iro y'kokanon rapa na'na o'waine. Ero te uku'toko: moro Tamusi nundymary tyse waty man.’

¹²“Wykaje o'waine: moro iwosenepotopo kurita moro aitopo kynota'karykatan moro Sodom ko'po 'ne ka'tu rapa.

¹³Je'tun pe pore kynaitan o'wa, Korasin. Je'tun pe pore kynaitan o'wa, Betsaida. Moro Tyrus po, moro Sidon po enapa morokon otaine onepo'san Tamusi pori'torykon wo'kapy'sanymboto, penaro terapa natu'matoryine. Penato'san wo'mynano ke terapa newo'myndotoryine. Weru'no'po ke terapa natakoroirotoryine.

¹⁴Moro a'wembono auranano yry jako, moro Tyrus ko'po 'ne ka'tu rapa, moro Sidon ko'po enapa mata'karykata'ton. ¹⁵Amoro rapa Kafaraum, ajawongary man mekano'san kapu taka? Iromby'san waitopo taka te mony'totake.

¹⁶Mo'ko o'waine epanamatoto, y'wa kynepanamanon. Mo'ko o'se'non y'se'pa man. Mo'ko y'sepyn mo'ko yjemo'nenymbo 'se'pa man.”

Mo'karon Jesus nemeparykon weramary rapa

¹⁷Mo'karon oruwa-kari'na itu'ponaka ainapatoro itu'ponaka oko Jesus nemoky'san werama'san rapa tawa'pore imero. Ika'san: “Jopoto, mo'karon akywano ro rypo na'na 'wa kynepanamaton ajety ejatory mero na'na 'wa.”

10:7 1 Korinte 9:14, 1 Timoteus 5:18 **10:10-11** Apojoma'san 13:51

10:12 Genesis 19:24-28, Mateus 11:24, Mateus 10:15 **10:13-16** Mateus 11:20-24

10:13 Jesaja 23:1-18, Ezechiël 26:1---28:26, Joel 3:4-8, Amos 1:9-10, Zacharia 9:2-4

10:15 Jesaja 14:13-15

10:16 Mateus 10:40, Markus 9:37, Lukas 9:48, Johanes 13:20

¹⁸Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Mo'ko Satan womary janon senejakon kapu wyino kapekape wara. ¹⁹Kypori'tomaton okoju, sipiriri uta'mito'me o'waine, pa'poro mo'ko tyjenonoken pori'tory ko'po pana'pe awaito'ko'me enapa. Amy paio yja'wan oty ajepory'paine kynaitan. ²⁰O'waine te mo'karon akywano wepanamary poko tawa'pore kytaiton. Kapu ta ajetykon mero'san poko te tawa'pore aitoko.”

²¹Moro jako 'ne Jesus ewa'poro'po imero mo'ko Tamusi a'kary 'wa. Ika'po: “Papa, kapu, nono Jopotory, poto me ajety sawongaje morokon ynekarity'san otykon unemy'san poko o'wa mo'karon oty uku'namon omepa'san wyino, uku'po'san poko te o'wa mo'karon oty anukuty'non 'wa. A'a, papa, moro wara iru'pa oty topoje o'wa man. ²²Pa'poro oty yryi yjummy yjainaka. Amy paio kari'na noky me mo'ko ymunano wairy anukuty'pa man. Mo'ko jumynano roten kynuku'san. Amy paio enapa noky me mo'ko jumynano wairy anukuty'pa man. Mo'ko ymunano roten kynuku'san. Mo'ko i'wa mo'ko ymunano tyjummy enepory 'se tywaije man inoro enapa kynuku'san.”

²³Irombo iwotu'ma'po mo'karon tynemeparykon 'wa. I'waine roten ika'po: “Sara'me 'ne janon morokon anenerykon enenamon onunano kynaita'ton. ²⁴Wykaje o'waine: Pyime Tamusi auran uku'ponamonymbo, potonon jopotokon enapa morokon anenerykon otykon enery 'se rypo tywaije mandon. Anene'pa te tywaije mandon. Morokon anetarykon etary 'se enapa rypo tywaije mandon. Aneta'pa te tywaije mandon.”

Noky wairy a'sakanano me

²⁵Irombo te amy Tamusi kareтары uku'nen we'i'po u'kuru 'se. Ika'po: “Amepanen, o'to ko ywairy nan moro i'matypyn roten amano epoto'me y'wa?” ²⁶Jesus wyka'po i'wa: “Oty ko tymero nan moro omenano kareтары ta? One wara ko moro merupanon?” ²⁷Irombo Jesus ejuku'po i'wa: “Mo'ko Atamusiry Jopoto ipynako pa'poro aturu'po maro, pa'poro aja'kary maro, pa'poro apori'tory maro, pa'poro awonumengary maro enapa. Aja'sakary ipynako, aseke awaipynary wara enapa.” ²⁸Irombo Jesus wyka'po i'wa:

10:19 Ware 91:13 **10:21-24** Mateus 11:25-27, 13:16-17

10:22 Johanes 3:35, Johanes 10:15

10:25-28 Mateus 22:35-40, Markus 12:28-34

10:27 Deuteronomium 6:5, Levitikus 19:18

“Iporo ro mykaje. Moro wara ro aiko. Irombo moro i'matypyn roten amano mepotake.” ²⁹Mo'ko te Jesus 'wa ty'mondory 'se'pa kynakon. Iro ke ro iwoturupo'po i'wa: “Noky ko iro ke yja'sakary me nan?” ³⁰Moro poko Jesus wyka'po: “Amy wokry Jerusalem wyino kynop'emanon Jeriko 'wa. Irombo amykon tymonakamon oma ta itorymbo apyijaton. Kyniwo'mynga'maton. Mene imero kyniwojaton. Eke'manga'po mero, tyno i'waine man. ³¹Ijako 'ne terapa moro oma ta amy Tamusi pokono kynop'emanon. Mo'ko kari'na ene'po mero ty'wa, kynuremejan. ³²Iwara enapa amy Tamusi pokonokon pyitory tywaije man. Ene'po mero ty'wa, tureme enapa i'wa man. ³³Amy moro oma ta ytototo Samaria pono enapa ipato kyny'san. Ene'po mero ty'wa, ikotanory enejan. ³⁴Kyny'san i'wa. Morokon iwo'san epino'san oleif katy ke, winu ke enapa. Irombo kynipererekanon. Typaritory tu'ponaka yry'po mero, amy ytopo'tonon wo'ny'topo auto 'wa kynarojan. Moro po ro iru'pa kynenejan. ³⁵Irombo koro'po oko amu'nymbo pyrata pinanon moro typyratary je'ny wyino. Mo'ko auto aporemy 'wa kynyjan. Kynganon: ‘Iru'pa eneko. Ero ko'po pyrata papy'poto o'wa, awu kapematake, yweramary mero.’

³⁶“One wara ko monumenganon? One ko mo'ko tymonakamon neke'manga'san a'sakary me tywaije nan mo'karon oruwanokon ra'na?” ³⁷Irombo mo'ko Tamusi kareтары uku'nen 'wa ejuku'po: “Mo'ko ikotanory enenenymbo.” Irombo Jesus wyka'po i'wa: “T'tango. Amoro enapa moro wara aiko.”

Oty wairy poto me 'ne Jesus enuru ta

³⁸Irombo Jerusalem 'wa tytorykon jako noro, Jesus wo'my'po amy aitopo taka. Irombo amy Marta tatynen worryi 'wa apo'i'po tauty ta. ³⁹Mo'ko ro typityne kynakon. Mo'ko ipity ety me Maria kynakon. Inoro wotandy'mo'po ro Jesus po'ponaka, o'to ikary 'wa tywepanamato'me. ⁴⁰Marta te mo'karon opy'san upary poko roten kynomikakon. Irombo Jesus 'wa ito'po. Ika'po i'wa: “Jopoto, iru'pa mepojan ypity 'wa o'win upu'po yno'po ajupanamon me? Kaiko i'wa yjepatoma iwo'to'me!” ⁴¹Irombo mo'ko Jopoto 'wa ejuku'po: “Marta 'ko! Mesykaje 'ne, mo'mikaje 'ne pyime oty poko. ⁴²O'win roten oty poko awairy man. Maria irombo moro iru'pynymbo oty apo'i. Moro ro ipina'pa kynaitan iwyino.”

One wara Tamusi 'wa kari'na auranary man

11 ¹O'wino me amy oje Tamusi 'wa Jesus aurana'po. Aurana'ma'po mero, o'win amy inemepary wyka'po I'wa: "Jopoto, na'na emepako Tamusi 'wa na'na auranary poko, mo'ko Johanes 'wa tynemeparykon emepa'san wara enapa." ²Irombo ika'po i'waine: "Tamusi 'wa ajauranarykon jako, ero wara kaitoko: "Papa, oro ajety tykuranondo nainen. Oro moro anundymary no'nen. ³Moro eromeno na'na erepari yko na'na 'wa. ⁴Moro yja'wan me na'na we'i'po ikako. Na'na enapa irombo pa'poro yja'wan me typoko ta'sakary we'i'po kanon. Na'na kysu'kupoi mo'ko yja'wan 'wa."

⁵Irombo ika'po i'waine: "Amy ara'nanokon pai takonone man. Irawone 'ne pai kyny'tan takono 'wa tykato'me: 'Yjakono, oruwa perere amy ene'ko y'wa. Si'petakamatake rapa. ⁶Amy terapa yjakono te kore ytopo'sembo nopyi y'wa, ran. Upatopo waty te man yjekosa.' ⁷Mo'ko ajakono 'kare tauty wyino nykatan o'wa: 'Kaki'maje! Ypenary sira'kere'toi terapa. Watungai terapa y'makon maro. Yjawomyry noro supija moro oty yto'me o'wa.' ⁸Wykaje te o'waine: Moro perere yje ro rypo tawomyry 'se'pa ta'ta takono me iwairy ke, kynawondan toty any'mary pona. Pa'poro inisanory ytan i'wa.

⁹"Iro ke ro wykaje o'waine: Otykon poko aturupotoko. Irombo otykon mapyita'ton. Otykon upitoko. Irombo otykon mepota'ton. Pena imorykatoko. Irombo moro pena kynotapurumakatan o'waine. ¹⁰Mo'ko otykon poko aturupototo otykon apyitan. Mo'ko otykon upinen otykon epotan. Mo'ko pena morykanen 'wa moro pena kynotapurumakatan.

¹¹"Amy ara'nanokon jumynano 'kare okoju ytan tymuru 'wa, woto poko iwoturupo'poto. ¹²Sipiriri ytan 'kare i'wa, amy korotoko y'mo poko iwoturupo'poto. ¹³Yja'wan me awairykon se'me iro ke amyjaron kurangon otykon myjaton o'makon 'wa. Ako'poine 'ne ka'tu rapa mo'ko kapu tano jumynano ta'kary ytan mo'karon aturupotonon 'wa."

One wara Jesus 'wa akywano momary

¹⁴Irombo Jesus 'wa amy erupopyn wyino akyrymbo moma'po. Mo'ko takyrymbo womima'po mero, mo'ko erupopynymbo aurana'po

rapa. Mo'karon kari'na apyimykon enuta'san imero. ¹⁵Amykonyombo wyka'san te: "Mo'ko Be'elsebul pori'tory ta, mo'ko ewa'rumy tamuru pori'tory ta mo'karon ewa'rumy momanon." ¹⁶Amykonyombo woturupo'san te Jesus 'wa amy kapu wyinono oty enepoto'me i'wa. Iwara u'kuru 'se kynatokon. ¹⁷Jesus 'wa te iwonomengarykon ukuty'po. Irombo ikapo i'waine: "O'win e'i'pa amy nono undymanamon a'ta, moro nono undymary kynotany'matan. Autokon asetuponaka kynotororokata'ton. ¹⁸O'win e'i'pa mo'karon Satan nundymary tanokon a'ta, one wara noro ko nundymata'ton? Be'elsebul pori'tory ta irombo ewa'rumy momary mekari'saton y'wa. ¹⁹Y'wa te mo'karon ewa'rumy momary jako Be'elsebul pori'tory ta, noky pori'tory ta ko mo'karon apyitorykon nimomaton? Iro ke ro mo'karon apyitorykon a'wembono auranano yta'ton apokoine. ²⁰Tamusi ainary siky'iry pori'tory ta mo'karon ewa'rumy moma'sando y'wa, moro Tamusi nundymary tywo'se terapa man o'waine. ²¹Amy pana'pyn tyrapanen wokry 'wa typyrory erandory jako, morokon otry o'to e'i'pa kynaitan. ²²Amy iko'pono pana'pyn wopy'poto te iweto, kyni'mondotan. Pa'poro moro inamyikary iwo'wo'matopombo pinatan. Irombo pa'poro tynipina'san otrymbo aripa'tan. ²³Mo'ko ymaro e'i'pa aitoto yjenono'nen me man. Mo'ko ymaro a'nano'to'pa aitoto aripa'to man."

Tywaitopombo 'wa akywano weramary

²⁴"Amy yja'wan akywano wyto'poto mo'ko tynaki'marymbo wyino, tywotarematopo upi kyny'san aruta'san aito'kon taka. Amy anepory'pa tywe'i'poto te kynganon: 'Weramatake rapa moro ynino'po yjauty 'wa'. ²⁵Irombo tytunda'po mero, moro tywaitopombo epojan terapa ta'me, sara'me. ²⁶Irombo kyny'san rapa oko-to'ima noro amykon tyko'ponokon yja'wangon akywano aije. Irombo kynomyjaton moro po tywaito'ko'me. Iwara mo'ko wokry yja'wan me 'ne ka'tu rapa kynaijan moro koromo tywe'i'po ko'po."

Moro sara'me 'ne aino

²⁷Irombo morokon otykon ekarityry jako ro I'wa, mo'karon kari'na apyimy wyino amy worryi wyka'po mo'ja I'wa: "Sara'me

11:14-23 Mateus 12:22-30, Markus 3:20-27 **11:15** Mateus 9:34, 10:25

11:16 Mateus 12:38, 16:1, Markus 8:11 **11:23** Markus 9:40

11:24-26 Mateus 12:43-45

'ne janon kynaitan moro ajaropo'nenymbo uwembonano, moro ajupanenyombo manaty.” ²⁸ Jesus wyka'po te: “Moro ko'po 'ne ka'tu rapa janon sara'me kynaita'ton mo'karon Tamusi auran etanamon, mo'karon ikura'manamon enapa.”

Mo'karon eromenokon kari'na yja'wany

²⁹ Aseme noro moky kari'na kynetururukatokon Jesus 'wa. Irombo ika'po: “Mo'karon eromenokon kari'na yja'wan me mandon. Amy kapu wyinono oty enery 'se mandon. Amy anene'pa te kynaita'ton. Jona po roten te no'po'sen. ³⁰ Mo'karon Ninive ponokon 'wa amy kapu nenepory oty me mo'ko Jona wairy wara enapa mo'ko kari'na ymuru kynaitan mo'karon eromenokon kari'na 'wa.

³¹ ”Moro a'wembono auranano yry jako, mo'ko ijary pono worryi jopoto kynawondan mo'karon eromenokon kari'na maro. Mo'ko worryi ro kynemendota'ton imero. Mo'ko worryi waty tywo'se nan ero nono y'maty'po wyino, Salomo wonumengapory eta. Ero po te kore Salomo ko'po 'ne ka'tu rapa oty na.

³² Moro a'wembono auranano yry jako, mo'karon Ninive ponokon enapa kynawonda'ton mo'karon eromenokon kari'na maro. Mo'karon Ninive ponokon ro kynemendota'ton imero. Mo'karon Ninive ponokon waty Tamusi 'wa tywotu'ma tywaije nandon moro Jona auran poko. Ero po te kore Jona ko'po 'ne ka'tu rapa oty na.”

Ja'munano aweiry

³³ “Amy paio kari'na amy tykororetary po'ma'po wyino anunemy'pa man amy oty unendopo taka, tosipi upi'nonaka pai. Amy apo'ny tu'po te kynyjan, mo'karon o'mytonon 'wa eneto'me.

³⁴ Moro aja'mun aweiry me moro ajenuru man. Iru'pa moro ajenuru a'ta, moro aja'mun ro rypo pa'poro taweije man. Yja'wan me a'ta te, moro aja'mun ro rypo tawa'rume man. ³⁵ Tuwaro iro ke aiko, moro otano ajaweiry ewa'rumamyry pona. ³⁶ Taweije, ewa'rumy'ma paio pa'poro moro aja'mun a'ta, moro ajemamyry pa'poro taweije kynaitan, moro aweinano 'wa ajaweipary wara imero.”

11:29-32 Mateus 12:38-42 **11:29** Mateus 16:4, Markus 8:12 **11:30** Jona 3:4

11:31 1 Koningen 10:1-10, 2 Kronieken 9:1-12 **11:32** Jona 3:5

11:33-36 Mateus 5:15, 6:22-23 **11:33** Mateus 5:15, Markus 4:21, Lukas 8:16

Jesus 'wa mo'karon Farise e'mapotyry

³⁷Aurana'ma'po mero, amy Farise 'wa Jesus ejuku'po endame iwo'to'me ty'wa. Irombo ito'po imaro auty 'wa. Iwotunga'po moro arepa apo'ny po.

³⁸Tywendamery uwaporo asainaty'pa Jesus wairy ene'po mero, mo'ko Farise enuta'po imero. ³⁹Jesus wyka'po te i'wa: "Amyjaron Farise me moro asaperarykon, awendameto'kon ikorokatokon kurando wyino. Aseke otaine te moro akumington tam'po'kory, moro oja'wanykon tam'po'kory enapa man. ⁴⁰Oty anukuty'non! Mo'ko kurandono ka'nenymbo moro itano anikapy'pa enapa nan? ⁴¹Moro asaperarykon tano te ytoko mo'karon oty'non 'wa. Iwara ro pa'poro oty i'ko'ma kynaitan o'waine.

⁴²"Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, Farise. Morokon tuma poporoto'kon itupu jainapatoronorymbo amy paio, pa'poro tanapymy sa'rombo jainapatoronorymbo amy enapa myjaton Tamusi 'wa. Moro tamambore aino poko te, moro Tamusi pynary poko enapa atuwarenge'saton. Irokon poko tuwaro awairykon manombo man, morokon koromonokon poko atuwarengepyrykon pyndo.

⁴³"Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, Farise. Ajapokupeine man moro uwapo awotandy'morykon morokon awota'nano'to'kon auto ta, moro ajewa'marykon enapa morokon otykon ekaramato'kon po. ⁴⁴Je'tun pe pore te kynaitan o'waine. Morokon atukuty'non tu'munano wara mandon. Otypan oty tu'po tytorykon anukuty'pa mandon mo'karon itu'po ytotonon."

⁴⁵Irombo o'win amy Tamusi kareтары uku'nen 'wa ejuku'po: "Ameapanen, moro wara awykary ke na'na ety enapa terapa memapoja." ⁴⁶Jesus wyka'po te i'wa: "Je'tun pe pore te kynaitan o'waine enapa, Tamusi kareтары uku'namon. Awosin pangon otykon morokon arory tupi me man irokon maropojoton aja'sakarykon 'wa. Aseke te o'win amy ajainary siky'iry ke paio morokon otykon y'tu'kary 'se'pa mandon.

⁴⁷"Je'tun pe pore te kynaitan o'waine. Mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo tu'mungon mika'saton. Atangon 'wa te tywo mandon. ⁴⁸Moro wara ro menepojaton iru'pa morokon o'to

11:37-54 Mateus 23:1-36, Markus 12:38-40 11:42 Levitikus 27:30

atangon we'i'san epory o'waine. O'win mandon imaroine. I'waine ro waty mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo tywo nandon. Amyjaron te ko'wu morokon itu'mungon mika'pojaton iru'pyn me.

49“Iro ke te mo'ko oty uku'nen Tamusi tyka man: Yjauran uku'ponamon, yjapojongon enapa semo'ta'ton i'waine. Amykonymbo wota'ton. Amykonymbo kota'mata'ton. 50Iwara ro pa'poro moro ero nono wo'kapy'po poro e'kamy'po Tamusi auran uku'ponamonymbo mynurumbo epemapotan Tamusi mo'karon eromenokon kari'na 'wa. 51Mo'ko Abel wyinombo ro mynu epemary arota'ton mo'ko Sakarias 'wa ro. Mo'ko Sakarias mo'ko Tamusi auty po mo'ko Tamusi 'wa tymy apo'ny pato tywo man inoro, wykaje irombo. A'a, mo'karon eromenokon kari'na 'wa kynepemapotan Tamusi.

52“Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, Tamusi kareтары uku'namon. Moro tukutyty 'wa ytototo oma mapu'toton. Aseke ro rypo ito'pa maiton ita. Mo'karon ita tytory 'sangon paio ta'koto o'waine mandon.”

53Moro wyino Jesus wyto'po mero, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon 'wa mo'karon Farise maro ijenonopy'po 'ne ka'tu rapa. Tameronokon otykon poko auranano'pory a'mo'po i'waine. 54Iwara apyiry 'se kynatokon auran poko.

Jesus auranary tynemeparykon 'wa

12 1Moro jako ro moky imero kari'na wota'nanopy'san. Asetu'po imero iwe'i'san. Irombo Jesus 'wa tauranary a'mo'po mo'karon tynemeparykon 'wano me, mo'karon kari'na wepanamato'me ro rypo: “Tuwaro koro aitoko mo'karon Farise 'wa perere uwapurotopo pona. Moro tonapire aino pona, wykaje irombo.

2“Pa'poro onepyn oty kynonepotan. Unemy'po oty kynotuku'tan.

3Pa'poro o'to ewa'rummy ta awykato'kon kynotatan aweiry ta. Moro ajautykon apu'to'po ta aja'sakarykon panary taka anekarity'san kynokarotan autokon re'ta.

4“O'waine te wykaje, yja'sakarykon, tanarike kytaiton mo'karon aja'mungon wonamon poko. Awo'san mero, o'to noro ajyrykon upijaton. 5Sekari'sa o'waine, nokypan 'nero poko tanarike

11:51 Genesis 4:8, 2 Kronieken 24:20-21 12:1-3 Mateus 10:26-27

12:1 Mateus 16:6, Markus 8:15 12:2 Markus 4:22, Lukas 8:17

12:4-7 Mateus 10:28-31

awairykon man. Tanarike aitoko mo'ko awo'san mero moro e'wutypyn wa'to taka ajemarykon aina man inoro poko. Wykaje kore o'waine, mo'ko poko tanarike aitoko.

⁶“Ainatone wansiri epety me oko kusiri pana'po anyry'pa nandon? O'win amy mo'kupan wansiri poko pairo te Tamusi ituwarengepy'pa man. ⁷Amyjaron te, ajunsetykon pairo pa'poro tu'ku man. Tanarike kytaiton. Pyimano wansiri ko'po tapene mandon amyjaron.

⁸“Wykaje o'waine: pa'poro mo'karon kari'na embata ywyinonokon me okari'tonon wyino enapa kynokari'tan mo'ko kari'na ymuru mo'karon Tamusi apojongon embata. ⁹Mo'ko kari'na embata yjukuty'pa tywairy ekari'nen te anukuty'pa mo'ko kari'na ymuru kynokari'tan mo'karon Tamusi apojongon embata.

¹⁰“Pa'poro mo'ko kari'na ymuru ejunen yja'wanymbo tywo'kary taro man. Mo'ko Tamusi a'kary ejunen yja'wanymbo te o'ka'pa kynaitan.

¹¹“Morokon Simosu wota'nano'to'kon auto taka mo'karon jopotokon po'ponaka ajarorykon jako i'waine ajemendoto'ko'me, kytesykaton o'to awykarykon man poko awosaijomato'ko'me. ¹²Mo'ko Tamusi a'kary irombo moro jako 'ne moro o'to awykarykon man ekari'tan o'waine.”

Typyratake aino

¹³Irombo o'win amy mo'karon ata'nanopy'san ra'nano wyka'po I'wa: “Na'na emepanen, mo'ko yryi 'wa kaiko moro na'na jumy 'mi nino'po a'sakato'me i'wa ymaro.” ¹⁴Jesus wyka'po te i'wa: “Noky ko yjyryi ajekatakaine a'wembono auranano ynen jopoto me, se, otykon a'sakanen me pai?”

¹⁵Irombo ika'po mo'karon ata'nanopy'san 'wa: “Tuwaro koro aitoko enumene awaipotyrykon pona. Tunsike ro rypo ajaina oty a'ta, moro ajemamyry ajaina e'i'pa man.”

¹⁶Irombo amy onumengatopo auranano ekarity'po i'wa i'waine: “Amy typyrataken mainary tanokon wonato'kon tapeke imero tywaije man. ¹⁷Irombo mo'ko tymainaken tyturu'po ta tywonumenga man: ‘O'to ko waitan? Pa'poro moro wonatopo epery ytopo waty man.’ ¹⁸Irombo tyka man: ‘Ero wara waitake. Morokon jyotyrykon kura'mato'kon sakatake. Potonon me 'kopore samytake.

12:8-12 Mateus 10:32-33, 12:32, 10:19-20 **12:10** Mateus 12:32, Markus 3:29
12:11-12 Mateus 10:19-20, Markus 13:11, Lukas 21:14-15

Morokon ta ro pa'poro wonatopo epery sikura'matake, pa'poro amykon terapa yjotyrykon enapa. ¹⁹Irombo yтуру'po ta wykatake: 'Pyime imero totyke mana. Siriko poko ajapyitan. Otare'mako! Endameko! Tawa'pore aiko!' ' ²⁰Tamusi te tyka man i'wa: 'Oty anukutypyn! Ero koko aromo'take. Irombo noky otyry me ko naitan moro ana'nanopy'po?' ²¹Moro wara kynaitan mo'ko ty'wa roten otykon a'nano'san, Tamusi ekosa te oty'pa man inoro."

Esykano

²²Irombo ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa: "Iro ke ro wykaje o'waine: kytesykaton oty enapyry man poko ajemando'ko'me, one wara aja'mungon wo'myndory man poko enapa. ²³Poto me irombo moro amano man moro arepa ko'po. Poto me moro ja'munano man moro wo'mynano ko'po.

²⁴"O'po'toko tyre mo'karon tonoro 'wa. O'pomy'pa mandon. Wonatopo anipoty'pa mandon. Otykon kura'matopo waty man ekosaine. Tamusi te kynupaton. Mo'karon tonoro ko'po te tyse poto me mandon amyjaron. ²⁵Noky ko a'si 'ko paio tywesykary 'wa tamamyry mosindopory taro nan? ²⁶Moropan ko'warono oty kapyry upi'poto o'waine, o'tono'me ko mesykaton morokon amykonymba otykon poko? ²⁷Morokon itupu epyryry atytary 'wa tyre o'po'toko. Emamina'pa mandon. Mauru ane'py'i'pa mandon. Wykaje te o'waine: o'win amy itupu epyryry wara paio mo'ko Salomo ewo'myndop'a tywaije man iru'pyn me. ²⁸Tamusi 'wa moro itupu, moro erome mondo man iro, moro koro'po wa'to taka kynematon iro wo'myndopoto moro wara, iko'poine 'ne ka'tu rapa awo'myndota'ton, amyjaron Tamusi anamyikaporo'non! ²⁹Amyjaron enapa kytesykaton oty enapyry man poko, oty enyry man poko o'waine. ³⁰Pa'poro morokon otykon upijaton mo'karon nono tu'ponokon kari'na. Mo'ko ajumykon te morokon anamonopyrykon otykon uku'san. ³¹Inundymary te upitoko. Irombo morokon otykon ytan enapa o'waine. ³²Kytety'katon, amyjaron pyime waty aitonon. Otykon undymanamon me irombo ajryrykon man tyje man mo'ko ajumykon 'wa.

³³"Ajotyrykonymba ekaramatoko. Moro epetymba ytoko mo'karon ipyrata'non 'wa. Ija'puta'non pyrata je'ny ika'toko.

I'maty'non otykon a'nano'toko kapu ta. Moro 'wa ro manaman tytory upijan. Moro po ro pisu ija'pukary upijan. ³⁴Ajotyrykon waitopo po ro irombo aturu'san enapa man."

Eporomu'ka'pa aino

³⁵"Tywoku'my terapa awairykon man ajopotorykon 'wanokon me. Tyka'mure morokon akororetarykon wairy man.

³⁶"Aimyno ewa'majembo tyjopotorykon weramary momo'namon wara aitoko. Iwopy'poto, o'win wytory moro pena metapurumakata'ton i'wa, imoryka'poto i'wa. ³⁷Sara'me 'ne janon kynaita'ton mo'karon pyitonano, mo'karon ijopotorykon tywopy'poto nuro kynepota'ton inaron. Ita'ro pore, kynoku'mytan, kynungapota'ton, irombo uparykon arotan. ³⁸Sara'me 'ne janon kynaita'ton mo'karon moro wara inepory'san, irawone 'ne paio tywopy'poto, koromo korotoko ko'tary jako pai. ³⁹Ero te uku'toko: mo'ko tautynen 'wa one wara a'ta mo'ko manaman wopyry ukuty'pomboto, tauty taka ana'mykapo'pa nairy imonatato'me. ⁴⁰Amyjaron enapa taike'se terapa awaimomokyrykon man. Mo'ko kari'na ymuru irombo typo roten kynotan."

⁴¹Irombo Petrus wyka'po: "Jopoto, na'na 'wa roten moro onumengatopo auranano mekari'san? Pa'poro amykonymba 'wa enapa te ka'tu mekari'san?" ⁴²Irombo mo'ko Jopoto wyka'po: "Nokypa'nt oty enenen ko iro ke tupu'pone, tamyikapore enapa nan, mo'ko ijopotory 'wa yto'me mo'karon a'sakarykon epo, upato'ko'me i'wa arepa enapyry tunda'po mero? ⁴³Sara'me 'ne janon kynaitan mo'ko moro wara ijopotory nepory'po tywopy'poto. ⁴⁴Iporo ro wykaje o'waine: Mo'ko ijopotory pa'poro moro totyry ytan ainaka. ⁴⁵Mo'ko ipyitory wyka'poto te tyturu'po ta 'Yjopotory opy'pa na'nen man', irombo mo'karon tupi'nonokon wokoryjan, worryjan ypoky'mary, tywendamery, tywetymyry a'mo'poto i'wa, ⁴⁶mo'ko ijopotory amy kurita typo roten kynotan. Mo'ko typyitory poromu'katan. Irombo kynemimatan. Amyikapo'pa aitonon yry wara enapa kynyntan. ⁴⁷Mo'ko tyjopotory nisanory uku'nen pyitonano, mo'ko inisanory kapyry 'se'pa tywaije man inoro ypoky'mata'ton mene. ⁴⁸Mo'ko inisanory anukutypyn 'wa te

12:33-34 Mateus 6:19-21 **12:35** Mateus 25:1-13 **12:36** Markus 13:34-36
12:39-40 Mateus 24:43-44 **12:41-48** Mateus 24:45-51

epoky'mapoto'man oty kapy'poto, a'si 'ko roten epoky'mano apyitan. Pa'poro mo'ko pyime oty apyinenymbo wyino pyime oty upita'ton. Mo'ko ainaka pyime oty tyje man inoro wyino poto me 'ne ka'tu rapa oty 'se kynaita'ton.”

Ata'sakano

⁴⁹“Wa'to ema wopyi ero nono tu'ponaka. Ika'mutary 'se terapa rypo we'i. ⁵⁰Ywota'karykary te man. Iwo'kapyry uwaporo sara'me ywairy supija.

⁵¹“Sara'me aino ene'se ywopy'po mekano'saton ero nono tu'ponaka? Uwa, wykaje o'waine. Ata'sakano ene'se te wopyi. ⁵²Erombo poro ainatone amykon o'win auto tanokon kynota'sakata'ton. Oruwa oko amykon jenono'ta'ton. Oko oruwa amykon jenono'ta'ton. ⁵³Jumynano tymuru jenono'tan. Sanonano tamyiry jenono'tan. Amyinano tysano jenono'tan. Y'menotynano typarysano jenono'tan. Iparysano ty'menoty jenono'tan.”

⁵⁴Mo'karon kari'na apyimykon 'wa Jesus wyka'po: “Amy kapurutu wopyry enery jako o'waine aretyry wyino, o'win wytory mykaton 'konopo kynosan'. Irombo kynosan ro. ⁵⁵Ijary wyino pepeito woturory apory jako o'waine, mykaton 'asin pe kynaitan'. Asin pe ro kynaijan. ⁵⁶Tonapiramon 'ne roten! Nono, kapu embatary emery muku'saton. One wara ko iro ke moro aireno aino emery anukuty'pa mandon?

⁵⁷“O'tono'me ko aseke one wara moro tamambore aino wairy anyry'pa mandon? ⁵⁸Mo'ko ajemendonen maro awytory jako mo'ko jopoto po'ponaka, o'mikako oma ta noro awonumengarykon epopory poko rapa. Ijako irombo mo'ko a'wembono auranano ynen jopoto po'ponaka ajarotan. Mo'ko ro mo'ko yja'wangon kari'na aru'katopo jopotory ainaka ajytan. Mo'ko ro ajaru'katan moro yja'wangon kari'na aru'katopo taka. ⁵⁹Wykaje o'wa, o'ka'pa maitake moro wyino, moro irombo ro kusiri pana'po epemary uwaporo o'wa.”

Otypan oty 'wa mo'ko tamamyry anu'mapyn epory

13 ¹Moro jako 'ne amykon kari'na amy oka ekarityry a'mojatokon Jesus 'wa. Pilatus 'wa amykon Galilea ponokon

wopo'san ekarity'po i'waine moro Tamusi 'wano me tywomy yry jako i'waine. Moro imynurukon we'kaima'po ekarity'po i'waine morokon inyrykon maro.

²Irombo Jesus 'wa ejuku'san: “Mo'karon Galilea ponokon mekano'saton tyja'wange pa'poro mo'karon amykonymbbo Galilea ponokon ko'po, moro wara i'maty'san ke? ³Uwa, wykaje o'waine. Ajemamyrykon anu'ma'pa aja'taine, iwaraine enapa pa'poro o'ma'ta'ton. ⁴Mo'karon Siloam po moro kawono auto womary niwo'san ainapatoro itu'ponaka oruwa-to'imanokon kari'na rapa mekano'saton tyja'wange pa'poro mo'karon Jerusalem ponokon ko'po? ⁵Uwa, wykaje o'waine. Ajemamyrykon anu'ma'pa aja'taine, iwaraine enapa pa'poro o'ma'ta'ton.”

⁶Irombo Jesus 'wa ero onumengatopo auranano ekarity'po: “Amy wokyry 'wa moro winu paty tymainary ta amy oroi typonje tywaije man. Irombo iwo'topombo tywaije man epeta'po ene. Amy eperymbo ro anepory'pa te tywaije man. ⁷Irombo tymainary enenen 'wa tyka man: ‘Eneko. Oruwa siriko terapa epeta'po ene ywopyry poko wa. Amy eperymbo ro anepory'pa te wa. Akotoko. Typo roten nono aky'manganon.’

⁸“Mo'ko imainary enenen te tyka man: ‘Jopoto, oro o'win siriko ro'kon ero po nainen. Moro ekondano nono sasa'kary su'mendake. Sundy'totake a'kapotato'me. ⁹Irombo mero pai kynepetatan. Epeta'pa te iwe'i'poto, makotopotake.’ ”

Jesus 'wa amy worryi kura'mary

¹⁰O'wino me otare'matopo kurita amy Simosu wota'nano'to'kon auto ta Jesus ta'sakarykon emepakon. ¹¹Moro po ro amy ainapatoro itu'ponaka oruwa-to'ima siriko terapa ewa'rumy nirupomangary worryi kynakon. Nonsume kyny'sakon. Sapatoro tywairy upijakon. ¹²Ene'po mero ty'wa, Jesus 'wa iko'ma'po. Ika'po i'wa: “O'pi, arupomanganenymbo nyton.” ¹³Tainary yry'po i'wa itu'ponaka. O'win wytory sapatoro rapa iwe'i'po. Irombo Tamusi ety awonga'po i'wa.

¹⁴Mo'ko iwota'nano'to'kon auto jopotory wore'ko'po te, moro otare'matopo kurita amy kura'ma'po ke Jesus 'wa. Ika'po mo'karon kari'na apyimy 'wa: “O'win-to'ima kurita amaminatopo man. Ijako ro ekura'mapotoko, se. Moro otare'matopo kurita kapyn te.”

15 Jesus 'wa te ejuku'po: “Tonapiramon 'ne roten! Moro otare'matopo kurita 'kare ajeky paka, parito pai animboka'pa mandon moro erepary je'ny wyino, tuna enyje aroto'me. 16 Mo'se ainapatoro itu'ponaka oruwa-to'ima siriko Satan nimy'po Abraham parymbo ymbokary kapyn te tywaije nan moro imytopo wyino otare'matopo kurita?”

17 Moro wara ikary 'wa pa'poro mo'karon ore'kotononymbo py'i'topo'san. Pa'poro mo'karon kari'na apyimy ewa'pota'po te morokon inikapyry potonon otykon poko.

Moro Tamusi nundymary wepuiry

18 Irombo Jesus wyka'po: “Otypan oty wara ko moro Tamusi nundymary nan? Oty wara ko sytan? 19 Amy wonatopo epy'po'membo 'ko wara man. Amy kari'na 'wa maina ta typomy'poto, kynatytanon. Wewe me kynaijan. Mo'karon tonoro tapo'nykon ka'saton morokon iporirykon poko.”

20 Ika'po enapa: “Otypan oty wara ko moro Tamusi nundymary sytan? 21 Perere uwapurotopo wara man. Amy worryi 'wa oruwa parapi tano man poromy taka tyry'poto, pa'poro moro poromy uwapurojan.”

Moro sirapi pena

22 Moro Jerusalem 'wa tytory jako ro potonon aito'kon pato, siky'inon aito'kon pato enapa ito'po. Tytotopo wara ro mo'karon tywaitoponamon emepakon.

23 Irombo amy woturupo'po I'wa: “Jopoto, iporo ro nan pyime waty mo'karon uta'no wyino Tamusi nunemyrykon wairy?” Irombo ika'po i'waine: 24 “O'mikatoko moro sirapi pena ta awo'myto'ko'me. Pyime irombo, wykaje o'waine, tywo'myrykon poko kyne'kuta'ton. Tywo'myrykon upita'ton te.

25 “Mo'ko auto aporemy 'wa moro pena etapuru'poto, awo'myrykon noro mupita'ton. Moro pena ro rypo mimorykata'ton. Mykata'ton: ‘Jopoto, etapurumakako na'na 'wa!’ Ajeju'ta'ton te: ‘Ajukuty'paine wa.’ 26 Morombo mero mykata'ton: ‘Amaro kore na'na kynendamen, ran. Na'na emandopo po kore oma ta kari'na memepan, ran.’ 27 Irombo kyngatan o'waine: ‘Ajukuty'paine wa.

Omimatoko ywyinombo pa'poro, yja'wangonymbo 'ne roten.'

²⁸Irombo matamota'ton, maijekyta'ton, mo'ko Abraham, mo'ko Isak, mo'ko Jakob, pa'poro mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo enery jako o'waine moro Tamusi nundymary ta, ato'ka'marykon jako te Tamusi 'wa. ²⁹Irombo undy wyino, aretyry wyino, parana wyino, ijary wyino enapa kari'na kynota'ton. Kynendameta'ton moro Tamusi nundymary ta. ³⁰Iwara mo'karon wena'po tanokonymbo uwaponokon me kynaita'ton. Irombo mo'karon uwaponokononymbo wena'po tanokon me kynaita'ton."

Jesus rombyry man Jerusalem po

³¹Moro jako 'ne amykon Farise wopy'san Jesus 'wa. Ika'san i'wa: "Omimako ero wyino. Herodes awory 'se man." ³²Irombo ika'po i'waine: "Mo'ko joroko 'wa kaitandoko: 'Erome, koro'po enapa akywano momary, je'tun pangon kura'mary enapa sarotake. Moro ijoruwanyory kurita te yjaike'take. ³³Ywytory te man erome, koro'po, mony koro'po enapa. Aipo'pa man amy Tamusi auran uku'ponen rombyry Jerusalem wyino kurando.'

³⁴"Jerusalem, Jerusalem, amoro mo'karon Tamusi auran uku'ponamon wonen, topu ke mo'karon o'wa emoky'san apojonano wonen, pyimemboto rypo o'makon a'nanopyry 'se we'i, amy korotoko 'wa ty'makon a'nanopyry wara taporiry upi'nonaka. I'se'pa te maiton. ³⁵Iro ke ro moro ajautykon itary'pa kynainopotan. Wykaje te o'waine: Yjene'pa noro maita'ton moro ero wara awykarykon 'wa ro: 'Tykuranondo man mo'ko Tamusi ety ta o'toto.'

„

Moro otare'matopo kurita Jesus 'wa amy kura'mary

14 ¹O'wino me, moro Simosu wotare'matopo kurita, Jesus wyto'po amy Farise jopotory auty 'wa, endame. Tuwaro imero Jesus poko kynatokon. ²Irombo amy a'wese'tapoty'po wokiry we'i'po ipo'ponaka.

³Irombo mo'karon omenano mero'po uku'namon 'wa, mo'karon Farise 'wa enapa Jesus wyka'po: "Iru'pa nan moro

13:27 Ware 6:8 13:28-29 Mateus 8:11-12 13:28 Mateus 22:13, 25:30
 13:30 Mateus 19:30, 20:16, Markus 10:31 13:31-35 Mateus 23:37-39
 13:35 Ware 118:26

otare'matopo kurita amy kura'mary? Uwa ka'tu?" ⁴Anejuku'pa te iwe'i'san. Irombo Jesus 'wa mo'ko a'wese'tapoty'po apo'i'po ainary poko. Ikura'ma'po i'wa. Irombo emoky'po rapa i'wa. ⁵Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Moro otare'matopo kurita topona taka o'win amy ara'nanokon ymuru woma'poto, eky paka woma'poto pai, o'win wytory anika'pa naitan?" ⁶Moro poko ejukuru upi'po i'waine.

Aseke ajety kysawongai

⁷Irombo one wara uwapo imero mo'karon iko'ma'san wotungary ene'po Jesus 'wa. Iro ke ro amy onumengatopo auranano ekarity'po i'wa i'waine: ⁸"Aimytonon ewa'matopo 'wa ako'ma'poto, uwapo kytotungai. Amy ako'ponombo pai tyko'ma enapa man. ⁹Irombo pai tywopy'po mero mo'ko ako'manamonymbo kyngatan o'wa: 'Mo'se 'wa 'nare moro awotungatopombo yko.' Irombo pai amoro pyiwano me wena'po taka atunga my'take.

¹⁰"Ako'ma'poto te atungatango moro yja'wanymbo apo'nano tu'ponaka. Irombo pai tywopy'po mero, mo'ko ako'manenyumbo kyngatan o'wa: 'Yjakono, uwapo 'kopore atungako, se!' Irombo pa'poro mo'karon moro po atunga'san ajety awongary eneta'ton. ¹¹Pa'poro aseke toty awonganen ety emapota'ton. Aseke te toty emaponen ety awongata'ton."

Nokypangon ko'mary

¹²Ika'po enapa mo'ko tyko'manenyumbo 'wa: "Kurita'ne'nen, koineno arepa ka'pory jako o'wa pai, apawanarykon, apiryjan, ajomorykon, ajaporito amandonon typyratakamon kysiko'maton. Mo'karon ro ako'mata'ton rapa endame. Iwara ro tyndameno'po'san y'petakamata'ton rapa o'wa. ¹³Amy poto 'su endameno ka'pory jako te o'wa, epataimatnon, turupy me aitonon, iwajakuta'san, enu'non roten iko'mako. ¹⁴Irombo janon sara'me 'ne maitake. O'wa irombo i'petakamary upijaton. I'petakan te mapyitake mo'karon tamamboramon awomyry jako rapa."

Mo'ko kyko'manamonymbo nisanory

¹⁵Moro eta'po mero ty'wa, o'win amy endametoto wyka'po i'wa: "Sara'me 'ne janon kynaitan mo'ko Tamusi nundymary ta kynendametan inoro."

¹⁶Jesus wyka'po i'wa: "Amy kurita amy wokyry amy poto 'su endameno ka'pory poko tywaije man. Pyime ta'sakarykon taju'se tywaije i'wa mandon. ¹⁷Moro arepa kapy'ma'po mero, typyitory tomo'se i'wa man mo'karon tynejuku'san 'wa ekari'se: 'O'toko 'ne! Pa'poro oty naikepyi terapa!"

¹⁸"Irombo tywe'i'san mero pa'poro tywopyrykon upiry takari'po i'waine man. Mo'ko koromono tyka man i'wa: 'Ymainary man te kore amy sepekatyi. Iro ene ro ywytory man. Waturupoja o'wa yja'wan me ypoko onumenga'pa awaito'me.' ¹⁹Amy rapa tyka man: 'Ainapatoro paka te kore amykon sepekatyi. Inaron menga ro ywytory man. Waturupoja o'wa yja'wan me ypoko onumenga'pa awaito'me.' ²⁰Amy rapa tyka man: 'Penaro waty te kore ypytai. Iro ke ro ywopyry supija.'

²¹"Tywerama'po mero, mo'ko pyitonano 'wa pa'poro oty takari'se man tyjopotory 'wa. Irombo mo'ko jopoto tywore'ko man. Mo'ko typyitory 'wa tyka man: 'Ko'i terapa morokon potonon oma taka, morokon siky'inon oma taka enapa i'tango ero aitopo ta. Mo'karon epataimatnon, turupy me aitnon, enu'nnon, iwajakuta'san ene'ko ijaro 'wa.'

²²"Taikepy'ma'po mero, mo'ko pyitonano tyka man: 'Jopoto, awykatopombo no'kapyi terapa. Ise'me te atungatopo noro mondo man.' ²³Irombo ijopotory tyka man mo'ko typyitory 'wa: 'Ero aitopo wyino kurandonaka i'tango morokon potonon oma taka, morokon siky'inon oma taka. Mo'karon moro ponokon iwyry'kako iwo'to'ko'me yjauty 'wa. Yjauty a'nopyry imero man. ²⁴Wykaje o'waine: amy paio penaro ynejuku'po yjerepary anapo'pa kynaitan.' "

Jesus nemepary me aino

²⁵Pyime kari'na apyimykon Jesus maro kyny'satokon. Irombo iwotu'ma'po i'waine. ²⁶Ika'po: "Tyjummy, tysano, typyty, ty'makon, typiryjan, tanaunan, aseke tamamyry anijenonopy'pa mo'ko y'wa o'toto a'ta, ynemepary me tywairy upijan. ²⁷Mo'ko ywena'po ta

14:15-24 Mateus 22:1-10 14:25-33 Mateus 10:37-38 14:26 Mateus 10:37

tytoto'me tywakapuru ananumy'pa man inoro ynemepary me tywairy upijan.

²⁸“Mo'ko kawono auto amyry 'san ara'nanokon 'kare atandy'mo'pa na'sen naitan epety u'kuto'me, moro tamymy kapy'mary man eneto'me ty'wa. ²⁹Moro auto apo'ny kapy'poto i'wa, irombo aike'kary upiry jako i'wa, pa'poro mo'karon enenamon kynaki'mata'ton. ³⁰Kyngata'ton: ‘Mo'ko wokery kore nata'moi amy oty amyry poko. Aike'kary upi te.’

³¹“Mo'ko amy terapa jopoto maro o'wo'ma tytory 'san jopoto 'kare atandy'mo'pa na'sen nan mo'karon turunamon maro, tyworupato'me. Mo'ko o'win-kari'na dusun warinu pokonokon maro o'toto jopoto y'mondory taro tywairy ukutyry 'se na'sen man mo'karon ainapatoro dusun typyitorykon maro. ³²Ru'me ta'ta te, amykon tauran ekari'namon emo'tan mo'ko tywo'wo'mary akono 'wa tyse noro a'ta, aturupo one wara ase'wa rapa tywairykon man poko. ³³Iwara ro pa'poro oty nondary 'se'pa amy ara'nanokon a'ta ynemepary me tywairy upijan.”

Wajo y'ketu'kepyry

³⁴“Wajo, iru'pyn oty moro man. Moro iposinyombo wyto'ma'poto te, oty ke noro ko iposinory naitan? ³⁵Maina ta ro rypo noro a'kuru mupija, wonatopo a'kaporoto'me. Mipa'sa terapa. Mo'ko typanaken nepanaman.”

Mo'ko utapy'po kapara

15 ¹O'kapyn roten pa'poro mo'karon Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon, mo'karon tyja'wangamon kari'na enapa kyn'o'satokon Jesus 'wa epanama. ²Mo'karon Farise eruwa'san te mo'karon Tamusi karetyary uku'namon maro. Ase'wa ika'san: “Mo'se tyja'wangamon kari'na wopyry ewa'manon. Kynendamejan pairo imaroine.” ³Irombo Jesus 'wa amy onumengatopo auranano ekarity'po: ⁴“Amy ara'nanokon ekosa ainatone-kari'na kapara a'ta, irombo o'win amy utapy'poto, o'to ko naitan? Mo'karon okupa'en-kari'na itu'ponaka ainapatoro itu'ponaka okupa'en-to'ima kapara

14:27 Mateus 10:38, 16:24, Markus 8:34, Lukas 9:23

14:34-35 Mateus 5:13, Markus 9:50 15:1-7 Mateus 18:12-14

15:1-2 Lukas 5:29-30

anino'pa moro iponomyn wo'i ta naitan, mo'ko o'win utapy'po upi tytoto'me, epory 'wa ro ty'wa? ⁵Irombo mo'ko kapara epory'po mero ty'wa, tawa'pore tymota'ponaka kynanundan. ⁶Auto 'wa tytunda'poto, mo'karon ta'sakarykon ko'matan mo'karon taporito amandonon maro. Kyngatan: 'Tawa'pore aitoko ymaro! Mo'ko utapy'po ykaparary seporyi rapa.' ⁷Wykaje o'waine: moro o'win amy tyja'wangen kari'na 'wa tamamyry u'mary mo'karon kapu tanokon ewa'porotan amykon okupa'en-kari'na itu'ponaka ainapatoro itu'ponaka okupa'en-to'imanokon tamamyrykon u'mary 'se'non tamamboramon ko'po.

Moro utapy'po amu'nymbo pyrata

⁸"Amy worryi ekosa ainapatoro amu'nymbo pyrata a'ta, irombo o'win amy utapy'poto, o'to ko naitan? Kororeta po'ma'po mero tauty ana'koka'pa naitan upito'me, epory 'wa ro ty'wa? ⁹Epory'poto, mo'karon ta'sakarykon ko'matan mo'karon taporito amandonon maro. Kyngatan: 'Tawa'pore aitoko ymaro! Moro ynuta'ka'po amu'nymbo pyrata seporyi rapa.' ¹⁰Iwara enapa mo'karon Tamusi apojongon ewa'porojan moro o'win amy tyja'wangen kari'na 'wa tamamyry u'mary."

Mo'ko utapy'po ymunano

¹¹Irombo Jesus wyka'po: "Amy wokyry oko tymune tywaije man. ¹²Irombo mo'ko imeseku'po tyka man tyjummy 'wa: 'Papa, erome moro aromby'po mero ynapyiry man ene'ko y'wa.' Irombo ijummy 'wa morokon totyrykon a'saka'san i'waine. ¹³Irombo amykon kurita pa'po me, pa'poro totyrykon ekarama'san mero ty'wa, mo'ko imeseku'po tyto man amy tyseno aitopo 'wa. Moro po ro typyratary takama roten i'wa man, to'merepyry maro.

¹⁴"Irombo pa'poro typyratary akama'ma'po mero, amy poto 'su kumyno tywo'se man moro aitopo taka. Morombo wyino ro omi taka tywoma man. ¹⁵Irombo tyto man o'win amy moro pono 'wa, e'pima. Mo'ko 'wa ro tomo'se man wo'i taka tokykon pyiruku ene. ¹⁶Moro po ro mo'karon tynenerykon pyiruku ereparry enapyry 'se terapa tywaije man. Amy kari'na paio te anupa'pa ike tywaije man.

¹⁷"Irombo tupu'po rapa tapyije i'wa man. Tyka man: 'O'toro 'ko waty yjummy pyitorykon ekosa arepa kynotakamanon. Awu te ykumyry 'wa ero po wo'wopoja. ¹⁸Yjummy 'wa rapa wy'take. Wykatake i'wa: 'Papa, yja'wan me we'i Tamusi embata, ajembata enapa. ¹⁹Omuru me noro yjejatory 'se'pa rypo wa. O'win amy apyitory me kyko.' "

20“Irombo tyjummy 'wa tyto man. Irombo tyse noro oma ta iwopyry jako, ijummy 'wa tone terapa man. Irombo ikotanory imero tone i'wa man. Epoje taka'nunje man. Irombo taky'ka i'wa man typona. Typosimapo'se i'wa man. 21Irombo mo'ko imuru tyka man i'wa: 'Papa, yja'wan me we'i Tamusi embata, ajembata enapa. Omuru me noro yjejatory 'se'pa rypo wa.' 22Mo'ko ijummy te tyka man mo'karon typyitorykon 'wa: 'Ko'i! Moro iru'pynymbo wo'mynano ene'toko. Iwo'myndotoko ike. Ainatanondotoko. Isapato'totoko. 23Mo'ko tykakenymbo paka'membo ene'toko. Iwotoko. Kytendamesen tawa'pore imero. 24Mo'se ymuru tyromo'se rypo kynakon. Nerenai rapa te. Tuta'se rypo kynakon. Noporyi rapa te.' Irombo tawa'pore imero tywendame mandon.

25“Mo'ko uwapotory imuru te maina ta tywaije man. Irombo tytundary mero auto 'wa, moro sina ety maro uwarykon tota i'wa man. 26Irombo o'win amy pyitonano tyko'ma i'wa man. Tywoturupo man i'wa oty me moro oty wairy poko. 27Mo'ko ro tyka man i'wa: 'Apiry te nopyi rapa. Ajummy mo'ko tykakenymbo paka'membo wopoi, iru'pa rapa epory'po ke ty'wa.' 28Mo'ko iryi te tywore'ko man. Tywo'myry 'se'pa tywaije man auto taka. Mo'ko ijummy tywo'se man kurandonaka, a'mykary u'ku.

29“Mo'ko imuru te tyka man tyjummy 'wa: 'Eneko. O'toro 'ko siriko waty yjemaminaje o'wa. Ywe'i'po poro typanaja'nare e'i'pa we'i. Ise'me te amy paio kapirita'membo ro anyry'pa me'i y'wa, tawa'pore wendame'se me yja'sakarykon maro. 30Mo'ko omuru, mo'ko to'mere'samon worryjan maro ajotyrykonymbo akamanenymbo wopy'po mero te ko'wu, mo'ko tykakenymbo paka'membo tywopo o'wa man.'

31“Mo'ko ijummy te tyka man: 'Koki, amoro kore awe'i'po poro yjekosa mana, ran! Pa'poro yjotyry kore ajotyry me na, ran!

32Tawa'pore awendamery manombo man. Mo'ko apiry tyromo'se rypo kynakon. Nerenai rapa te. Tuta'se rypo kynakon. Noporyi rapa te.' ”

Mo'ko tywonumengaporen pyitonano

16 ¹Tynemeparykon 'wa enapa ika'po: “Amy typyrataken wokryr upi'no amy otyry enenen tywaije man. Irombo otyry akamanen me takarama amy 'wa man ijopotory 'wa. ²Irombo mo'ko ijopotory kyniko'mapojan. Kynganon i'wa: 'Otypan oty ko setanon apoko? Enepoko y'wa kareta tu'po one wara moro ajainaka ynyry'po ene'po o'wa. Yjotyry enenen me o'se'pa noro wa.'

³“Irombo mo'ko tyjopotory otyry enenen kynganon tyturu'po ta: ‘O'to ko waitan? Yjopotory waty totyry enenen me noro y'se'pa nan. Samba a'kuru supija. Ywepataimary poko typyike wa. ⁴O'to ywairy man te suku'sa terapa, mo'karon kari'na 'wa yjapyito'me tautykon ta, mo'ko yjopotory otyry enenen me noro e'i'pa yja'ta.’

⁵“Irombo iwe'i'san mero mo'karon tyjopotory ependomanamon ko'mapojan. Irombo kynganon mo'ko koromono 'wa: ‘O'toro ko yjopotory mependomanon?’ ⁶Irombo kynganon i'wa: ‘Ainatone-kari'na samaku oleif katy.’ Irombo kynganon i'wa: ‘Ero, moro o'toro o'wa ependomary uku'potopo kareta ero man. Atandy'moko. Ko'i oko-kari'na itu'ponaka ainapatoro imeroko.’ ⁷Irombo mero mo'ko ijokonory 'wa kynganon: ‘O'toro ko mependomanon?’ Irombo kynganon: ‘Ainatone-kari'na kurukuru awasi.’ Irombo mo'ko tyjopotory otyry enenen kynganon i'wa: ‘Ero, moro o'toro o'wa ependomary uku'potopo kareta ero man. Okupa'en-kari'na imeroko.’ ⁸Irombo ijopotory 'wa mo'ko yja'wan totyry enenenymbo tamyika man imero, tupu'pone iwe'i'po ke. Mo'karon ero nono y'makon tupu'pone asepoke mandon mo'karon aweinano y'makon ko'po.

⁹“Awu te wykaje o'waine: Moro tykoren pyrata ke ata'saka'totoko, ajapyito'ko'me i'waine morokon utapy'non aito'kon taka, pyrata utapy'po mero.

¹⁰“Amy a'si'kono oty poko tamyikapore amy a'ta, pyimano oty poko enapa tamyikapore man. Amy a'si'kono oty upu'po me emambo'pa amy a'ta, pyimano oty upu'po me enapa emambo'pa man. ¹¹Moro tykoren pyrata poko tamyikapore e'i'pa awe'i'sando, noky ko ajamyikata'ton moro iro 'nero poto 'su oty poko? ¹²Moro aja'sakary otyry poko tamyikapore e'i'pa awe'i'sando, noky ko moro ajotyrykon man ytan o'waine?

¹³“O'win amy pyitonano oko jopotokon pyitory me tywairy upijan. Ijako irombo mo'ko o'win amy jenono'tan, mo'ko o'win amy pynatan te. Mo'ko o'win amy ekosa tywairy 'se kynaitan, mo'ko o'win amy te ato'ke kynaitan. Tamusi pyitorykon me awairykon mupijaton, moro pyrata pyitorykon me aja'taine.”

¹⁴Pa'poro te eta'san mo'karon Farise 'wa. Inaron ro pyrata pynatokon imero. Jesus u'kupoty'po i'waine. ¹⁵Irombo ika'po i'waine: “Amyjaron aja'sakarykon embata tamamboramon wara

monepojaton. Tamusi te aturu'san uku'san. Morokon poto me kari'na nenerykon Tamusi ato'ke man.

16“Moro omenano mero'po, mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo enapa taurana mandon Johanes taronaka ro. Morombo wyino te moro Tamusi nundymary ekari'saton kari'na iru'pyn oka me. Pa'poro enapa itaka tywo'myrykon pokokyno'wo'maton. 17Moro kapu ero nono maro tutapyry taro man o'win amy itinga'po utapyry ko'po moro omenano mero'po wyino.

18“Amy typyty nondanenymbo 'wa amy terapa worryi apyiry jako typyty me, moro typyke tywairymbo any'manon. Amy wokyry 'wa amy inonda'po worryi apyiry jako typyty me, tyinone mo'ko worryi wairymbo any'manon.”

Mo'ko totyken mo'ko Lasarus maro

19“Amy typyrataken wokyry tywaije man. Ty'meijen tykujuren mauru kapy'po wo'mynano ta iwewo'myndotopombo man.

Kurita wararo poto 'su uwano ka'pojan. 20Irombo ipenary po amy epataimatoto tapapo kyniko'mambo'san. Areky pe imero man. Lasarus ety me man. 21Mo'ko typyrataken erepary akosinykonymbo enapyry 'se man. Pero terapa te erekyry amejaton. 22Amy kurita mo'ko epataimatoto tyromo'se man.

Irombo Tamusi apojongon 'wa mo'ko Abraham enaka taro man. 23Mo'ko typyrataken tyromo'se enapa man. Irombo tunenje man i'waine. Irombo moro iromby'san waitopo ta tywota'karykary jako, tyse Lasarus enejan Abraham ena. 24Irombo mo'ja kynganon: ‘Papa Abraham, ykotanory eneko. Lasarus ene'poko y'wa, tainary aresikyry u'mu'ka'se me tuna taka a'si 'ko 'ko roten ynuru y'sanapangato'me. Wa'to ka'muru je'tun irombo yja'karykaje.’ 25Abraham te kynganon: ‘Ito'my, onumengako rapa one wara iru'pyngon oty epory'po pokoko o'wa moro nuro noro aja'ta. Moro jako ro Lasarus 'wa yja'wan oty epory'po. Erome te ero po Tamusi kynewa'porojan. Amoro terapa te mata'karykaje. 26Itaka ro, amy poto 'su nono atory na'na a'kotojan awyinoine. Iwara te mo'karon ero wyino o'waine tytorykon 'se aitonon tytorykon upijaton. Iwara enapa mo'karon moro wyinonokon

16:16 Mateus 11:12-13 16:17 Mateus 5:18

16:18 Mateus 5:32, 1 Korinte 7:10-11

tywepatorykon upijaton na'na wyinonaka.' ²⁷Irombo te mo'ko typyratakenymbo kynganon: 'Waturupoja iro ke o'wa, papa, mo'ko Lasarus emo'to'me o'wa yjummy auty 'wa. Ainatone noro ypiryjan mandon moro po. ²⁸Oro poto me imero ne'mapo'sen, iwopyrykon pona ero ata'karykatopo taka, ywopy'po wara.' ²⁹Abraham te kynganon: 'Moro Moses nimer'o'po ekosaine man, mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo nimer'o'san maro. Oro morokon 'wa nepanamasen.' ³⁰Irombo te mo'ko typyratakenymbo kynganon: 'Uwa, papa Abraham! Epanama'pa kynaita'ton. Iromby'san wyino amy wyto'poto te ty'waine, tamamyrykon u'mata'ton.' ³¹Abraham te tyka man i'wa: 'Moro Moses nimer'o'po 'wa, mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo nimer'o'san 'wa enapa epanama'pa ta'taine, amy iromby'san wyino awomy'po anamyika'pa paio kynaita'ton.' ”

Jesus 'wa tynemeparykon ururu

17 ¹Irombo Jesus wyka'po mo'karon tynemeparykon 'wa: “Morokon yja'wan taka kari'na emapoto'kon otykon opy'pa tywairykon upijaton. Mo'ko ene'ponamon 'wa te je'tun pe pore kynaitan! ²O'win amy ero pono ko'warono emapory ko'po iru'pa nairy moro parana taka emary, amy miri topuru ke taneka'to. ³Tuwaro koro aitoko.

Yja'wan me amy aja'sakary we'i'poto e'mako. Tamamyry u'ma'poto i'wa, yja'wan me i'we'i'po ikako. ⁴O'win kurita oko-to'imamboto yja'wan me o'to ajyry'poto i'wa, irombo oko-to'imamboto o'wa iwopy'poto 'Yjemamyry su'matake' tauro me, moro yja'wan me iwe'i'po kary o'wa man.”

⁵Irombo mo'karon apojoma'san wyka'san mo'ko Jopoto 'wa: “Poto me 'ne ka'tu rapa Tamusi amyikanamon me na'na yko.”

⁶Irombo mo'ko Jopoto wyka'po: “Amy ko'warono wonatopo epy wara roten rypo moro o'waine Tamusi amyikary we'i'poto, irombo moro poto 'su wewe 'wa awyka'sando: 'Atungako nono wyino! Parana ta terapa o'pongo!' nepanamary o'waine.

⁷“Ara'naine o'win amy a'ta pyitonano aporemy me, irombo imainary uringajembo iwopy'poto, ekykon enejembo pai, nykatan typyitory 'wa: 'O'ko 'ne ko'i! Endameko, se!?' ⁸Yka'pa naitan

i'wa: 'Yjerepary man ika'ko! Irombo awewo'myndo'po mero, kupako. Ywendame'ma'po mero mendametake amoro.'? ⁹Morokon i'wa tyjopotory wykato'konymbo kapy'san 'kare mo'ko jopoto ewa'porotan. ¹⁰Iwara enapa amyjaron, pa'poro mo'ko ajopotorykon wykato'konymbo kapy'sando o'waine, mykata'ton: 'Uwam'ponokon pyitonano roten na'na man. Na'na tynikapyry man kapyi roten.' ”

Mo'karon ainapatoro areky pangon

¹¹Irombo amy kurita tytory jako noro Jerusalem 'wa, Jesus wyto'po moro Samaria wairy pato Galilea maro asepona. ¹²Irombo amy aitopo'membo taka itory jako, ainapatoro areky pangon wokryryjan wopy'san epoje. Tyse a'si'ko iporopy'san. ¹³Moro po ro Jesus 'wa iko'ta'san: “Jesus! Amepanen! Na'na kotanory eneko!” ¹⁴Ene'san mero, Jesus wyka'po i'waine: “Asenepotandoko mo'karon Tamusi pokonokon 'wa.” Irombo itorykon jako ro, iwekura'ma'san rapa.

¹⁵Moro iru'pa tywe'i'po ene'po mero, o'win amy werama'po rapa, mo'ja imero Tamusi ety awongary ta. ¹⁶Irombo tombata'po iwoma'po Jesus pupuru pato, ety awongato'me ty'wa. Amy Samaria pono te mo'ko kynakon. ¹⁷Irombo Jesus wyka'po: “Ainapatoronombo mero kapyn tywekura'ma nandon? Oje ko iro ke mo'karon okupa'en-to'imanokon nandon? ¹⁸Amykon rapa erama'pa naiton Tamusi ety awongato'me? Mo'se o'win Simosu me e'ipyn roten te neramai?” ¹⁹Irombo Jesus wyka'po i'wa: “Ajawongo! Iru'pa itango! Moro o'wa Tamusi amyikary akura'mai.”

Mo'ko kari'na ymuru wo'topo kurita

²⁰Mo'karon Farise woturupo'san Jesus 'wa one wara a'ta moro Tamusi nundymary wopyry poko. Irombo ejuku'san i'wa: “Moro Tamusi nundymary tuku'se me opy'pa man. ²¹Awykary mupitake: ‘Eneko! Ero iro!’. Awykary pai mupitake ‘Eneko! Moro iro!’. Moro Tamusi nundymary irombo ara'naine man.”

²²Irombo ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa: “Amy jako o'win kurita roten mondo rapa mo'ko kari'na ymuru wairy enery 'se rypo maita'ton. Anene'pa te maita'ton. ²³Irombo kyngata'ton o'waine: ‘Eneko! Mo'ko inoro!’. Kyngata'ton pai: ‘Eneko! Mo'se inoro!’. O'po'se kytoton!

Kysiwekenaton! ²⁴Moro kapekape ka'mutapotyry 'wa wararo kapu aweipary wara irombo mo'ko kari'na ymuru kynonepotan moro tywo'topo kurita. ²⁵Poto me na'sen te iwota'karykary man. Mo'karon eromenokon kari'na 'wa na'sen urumenary man. ²⁶Mo'ko Noe jako iwe'i'pombo wara enapa kynaitan mo'ko kari'na ymuru wopyry jako. ²⁷Tywendame mandon, typytapo'se mandon, tyinombapo'se mandon moro atunendopo tam'po'kory taka Noe wo'mytopombo kurita taronaka. Irombo mero poto me tykuma man. Irombo pa'poro kari'na ty'ma'se mandon.

²⁸“Lot jako enapa tywendame mandon, tywopeka'se mandon, tywokarama mandon, tywo'ponje mandon, tywotautymapo'se mandon. ²⁹Moro Sodom wyino Lot wytotopombo kurita te konopo wara imero wa'to suwapuru maro tywo'pa'se man kapu wyino. Iwara pa'poro moro ponokon kari'na ty'ma'ka mandon. ³⁰Iwara enapa kynaitan moro kari'na ymuru wepa'katopo kurita. ³¹Moro kurita tauty re'ta amy a'ta, oro netuwarikan tauty taka o'my'pa totyrykon aije. Tymainary ta amy a'ta, tywena'po taka rapa ito'pa nainen. ³²Onumengatoko rapa mo'ko Lot pytymbo poko. ³³Mo'ko tamamyry aijomary 'san moro tamamyry uta'katan. Mo'ko tamamyry uta'kanen man moro tamamyry ytan asery me rapa.

³⁴“Wykaje irombo o'waine: moro koko oko o'win o'ny'topo ta kynaita'ton. Irombo o'win amymbo arota'ton Tamusi apojongon. O'win amymbo nota'ton te. ³⁵Oko worryijan kyn'o'kyta'ton aseta. Irombo o'win amymbo arota'ton Tamusi apojongon. O'win amymbo nota'ton te.” ³⁶* ³⁷Irombo moro poko ro inemeparykon wyka'san I'wa: “Oje ko morokon no'ka'tan, Jopoto?” Ika'po i'waine: “Amy tonomy ekepy'po po ro mo'karon kurumu kynota'nano'ta'ton.”

Mo'ko a'wembono auranano ynen jopoto

18 ¹Irombo Jesus 'wa amy onumengatopo auranano ekarity'po mo'karon tynemeparykon emepato'me, o'kapyn roten irupota'pa Tamusi 'wa auranato'ko'me.

²Ero wara ika'po: “Amy aitopo ta amy a'wembono auranano ynen jopoto tywaije man. Tamusi aninendo'pa tywaije man. Ta'sakary poko enapa

17:36 Amykon 'wa ero po tymero man Jesus wyka'po me: “Oko enapa pai maina ta kynaita'ton. Irombo o'win amymbo arota'ton Tamusi apojongon. O'win amymbo nota'ton te.”

17:26 Genesis 6:5-8 **17:27** Genesis 7:6-24 **17:28-29** Genesis 18:20---19:25

17:31 Mateus 24:17-18, Markus 13:15-16 **17:32** Genesis 19:26

17:33 Mateus 10:39, 16:25, Markus 8:35, Lukas 9:24, Johanes 12:25

esyka'pa tywaije man. ³Moro aitopo ta ro enapa amy inongepy'po tywaije man. Mo'ko wytotopombo man mo'ko jopoto 'wa, tykato'me: 'Mo'ko yja'wan me yjenanenyombo 'wa moro o'to yjyry'po epemapoko morokon omenano mero'san wykary wararo.' ⁴Akore'pe mo'ko woryi epanopyry 'se'pa mo'ko jopoto waitopombo man. Irombo mero te kynganon tyturu'po ta: 'Tamusi aninendo'pa ro rypo wa. Yja'sakary poko ro rypo esyka'pa wa. ⁵Ise'me te mo'ko woryi sepano'take, yjaki'mary ke i'wa. Ka'pa rapa ypasapaikary ko'wu i'wa.' ”

⁶Irombo Jesus wyka'po: “O'to mo'ko emambopyn a'wembono auranano ynen jopoto wyka'po apyitoko apanarykon ta. ⁷Tamusi iro ke mo'karon typo tynyry'san, mo'karon koko, kurita wararo tajatonamon epanopyry poko naimomo'tan? ⁸Wykaje o'waine, ko'i imero Tamusi kynepano'ta'ton! Mo'ko kari'na ymuru te moro Tamusi amyikary epotan ero nono tu'po, tywopy'poto?”

Mo'ko Farise mo'ko pyrata amo'i'nen maro

⁹Jesus 'wa amy noro onumengatopo auranano ekarity'po mo'karon tamamboramon me asenetonon poko, mo'karon uwam'ponon me ta'sakarykon enenamon poko enapa: ¹⁰“Oko kari'na tywonu'se tywaije mandon moro Tamusi auty 'wa tauranato'ko'me Tamusi 'wa: amy Farise amy Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'nen maro.

¹¹“Pyre mo'ko Farise kynaurananon Tamusi 'wa tyturu'po ta: 'Tamusi, ajety sawongaje e'i'pa ywairy poko mo'karon amykonymbomo kari'na wara: kumi'mangon wara, emambo'non wara, taporitonone aino any'manamon wara, mo'ky pyrata amo'i'nen wara enapa pai. ¹²Okomboto wonemaje oko-to'ima kurita ta. Pa'poro ynapyiry otykon jainapatoronorymbo amy syja.’

¹³“Mo'ko pyrata amo'i'nen te tyse moro Tamusi auty wyino typoro'se man. Tywo'potyry 'se'pa pairo tywaije man kapu 'wa. Ty'popuru po'po'mary ta te tyka man: 'Tamusi! Tyja'wange wa imero! Aturu'popory enepoko y'wa!’

¹⁴“Wykaje o'waine: mo'ko pyrata amo'i'nen tamambore terapa tyto man tauty 'wa. Mo'ko Farise kapyn te. Pa'poro mo'karon aseke totykon awonganamon etykon emapotan Tamusi. Mo'karon aseke totykon emaponamon etykon awongatan te Tamusi.”

Jesus 'wa pitanikon ene'pory ty'wa

15 Amy kurita amykon pitanikon enep'y'san enapa i'waine Jesus 'wa, apyito'ko'me i'wa. Moro ene'san mero, inemeparykon 'wa mo'karon ene'namon e'mapoty'san.

16 Jesus 'wa te mo'karon pitanikon ene'po'san ty'wa. Ika'po: “Oro mo'karon pitanikon no'sen y'wa. Kysa'kototon! Mo'sepangon 'wano me ro moro Tamusi nundymary man. **17** Ita'ro pore, amy pitani'membo wara moro Tamusi nundymary anewa'ma'pa amy kari'na a'ta, o'my'pa paio kynaitan.”

Mo'ko totyken wokyrý

18 Irombo amy jopoto woturupo'po Jesus 'wa: “Iru'pyn amepanen, o'to ko ywairy nan moro i'matypyn roten amano epoto'me y'wa?” **19** Irombo Jesus wyka'po i'wa: “O'tono'me ko ‘iru'pyn’ me kajatojan? Amy paio kari'na iru'pa e'i'pa man. Tamusi roten iru'pa man. **20** Morokon Tamusi wykato'konymbo muku'sa: Taporitonone aino kysany'mai. Woto kyte'i. Amonatai. Onapi ke amy oty kysamyikapoi. Ajumy, asano inendoko.”

21 Irombo mo'ko wokyrý wyka'po: “Pa'poro morokon wara ro we'i, pitani me yja'tanombo poro.” **22** Moro eta'po mero, Jesus wyka'po i'wa: “Amy o'win oty ro'kon mamono'sa. Pa'poro ajotyrykonymbo ekaramatango. Moro epetyumbo yko mo'karon oty'non 'wa. Iwara totyke imero maitake kapukon ta. Irombo o'ko 'ne ywena'po ta.” **23** Moro eta'po mero, kata'mato imero iwe'i'po, typyratake imero tywairy ke. **24** Irombo kata'mato iwe'i'po ene'po mero ty'wa, Jesus wyka'po: “Tupi me pore man mo'karon totykamon wytory moro Tamusi nundymary taka. **25** Amy typyrataken kari'na wo'myry moro Tamusi nundymary taka tupi me man amy kameri wo'myry ko'po amy akusa enuru taka.”

18:15-17 Mateus 19:13-15, Markus 10:13-16

18:18-30 Mateus 19:16-30, Markus 10:17-31 **18:20** Exodus 20:14, Deuteronomium 5:18, Exodus 20:13, Deuteronomium 5:17, Exodus 20:15, Deuteronomium 5:19, Exodus 20:16, Deuteronomium 5:20, Exodus 20:12, Deuteronomium 5:16

²⁶Irombo mo'karon auran etanamon wyka'san I'wa: “Noky ko iro ke tapanopyry taro nan?” ²⁷Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Morokon kari'na ekosa tywo'kapyry taro e'i'pa man irokon Tamusi ekosa tywo'kapyry taro man.”

Oty epory mo'ko Jesus wena'po ta ytototo 'wa

²⁸Irombo Petrus wyka'po i'wa: “Eneko, na'na totyrykonymbo ynoi, awena'po ta tytoto'me.” ²⁹Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Ita'ro pore, mo'ko Tamusi nundymary upu'po me tauty, typyty pai, typiryjan pai, tysano pai, tyjummy pai, ty'makon pai nojan ³⁰inoro ro ero nono tu'po pyimemboto moro ko'po 'ne ka'tu rapa oty apyitan. Irombo moro aireno nono tu'po moro i'matypyn roten amano apyitan.”

Jesus auranary rapa tyrombyry man poko

³¹Irombo mo'karon ainapatoro itu'ponaka oko tynemeparykon aro'san i'wa typo terapa. Ika'po: “Epanamatoko! Jerusalem 'wa kytonu'saton. Moro po ro ko'wu pa'poro mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo nimeros'san mo'ko kari'na ymuru poko kynoka'tan. ³²Mo'karon Simosu me e'i'non ainaka kynyta'ton. Irombo ipoko kynosaijambata'ton. Kynikota'mata'ton. Itu'ponaka kyneta'tapo'ta'ton. ³³Kynipoky'mata'ton. Irombo kyniwota'ton. Oruwa kurita pa'po me te kynawondan rapa.” ³⁴O'to ikary anukuty'pa te mo'karon inemeparykon we'i'san. Moro auran tauro'po anukuty'pa iwe'i'san. Oty poko auranary anukuty'pa iwe'i'san.

Bartimeo

³⁵Moro Jeriko 'wa itundayrykon jako, oma esi'wo amy enupyn tandy'po kynepataimakon. ³⁶Irombo amy kari'na apyimy wytory etary ke tyrato, iwoturupo'po oty me iwairy poko. ³⁷Irombo ejuku'po i'waine: “Mo'ko Nasaret pono Jesus ero pato kyny'san.” ³⁸Irombo iko'ta'po: “Jesus! David parymbo! Ykotanory eneko!” ³⁹Mo'karon uwapo ytotonon 'wa te e'mapoty'po, ity'nato'me. Mo'ja 'ne ka'tu rapa iko'tapoty'po: “David parymbo! Ykotanory eneko, se!”

18:31-34 Mateus 20:17-19, Markus 10:32-34

18:35-43 Mateus 20:29-34, Markus 10:46-52

⁴⁰Irombo Jesus poropy'po. Mo'ko enupyn ene'po'po i'wa ty'wa. Itunda'po mero, Jesus woturupo'po i'wa: ⁴¹“O'to ko ywairy 'se man o'wa?” Irombo ika'po: “Jopoto, oro wo'po'nen rapa.” ⁴²Irombo Jesus wyka'po i'wa: “O'po'ko rapa! Moro o'wa Tamusi amyikary akura'mai.” ⁴³O'win wytory enuru we'i'po iru'pa rapa. Irombo Jesus wena'po ta ito'po, Tamusi ety awongary ta. Pa'poro kari'na 'wa moro ene'po. Irombo Tamusi ety awonga'po i'waine.

Sakeus

19 ¹Irombo moro Jeriko taka tywo'my'po mero, ita kyny'sakon. ²Irombo te amy Sakeus tatynen wokryy moro po kynakon.

Mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'inamon jopotory me kynakon. Typyratake kynakon. ³Noky me Jesus wairy enery 'se kynakon. Mo'karon kari'na apyimy te enery a'kotojakon i'wa, sani'myn 'ky 'ky iwairy ke. ⁴Irombo uwaponaka eka'numy'po. Jesus eneto'me ty'wa amy oroi poko iwonuku'po, moro pato itory man ke.

⁵Irombo moro 'wa tytunda'po mero, Jesus wo'poty'po kawonaka. Ika'po i'wa: “Sakeus, ko'i ony'toko. Ero kurita ajauty ta ywairy man!” ⁶Irombo ko'i iwony'to'po. Tauty taka Jesus wopyry ewa'ma'po i'wa imero. ⁷Moro ene'po mero, pa'poro mo'karon kari'na eruwa'san. Ika'san: “Amy yja'wan me aitoto auty taka otawa nyton.”

⁸Mo'ko Sakeus awomy'po te. Ika'po mo'ko Jopoto 'wa: “Ase'ra te morokon yjekosanokon sytake mo'karon ipyrata'non 'wa. Amy kari'na 'wa moro ynamo'ikyry manombo ko'po ywoturupo'poto, okupa'emboto sytake i'wa rapa.”

⁹Irombo Jesus wyka'po i'wa: “Erome te ero auto tanokon kari'na tyka mandon uta'no wyino, mo'se wairy ke enapa amy Abraham parymbo me. ¹⁰Mo'ko kari'na ymuru irombo tywo'se man moro utapy'po upi, ika enapa moro uta'no wyino.”

O'to moro jopoto nryy'po yry

¹¹Mo'karon ty'wa epanamatanon 'wa amy noro onumengatopo auranano ekarity'po i'wa. Mo'karon kari'na irombo ko'i terapa moro Tamusi nundymary wosenepory ekano'satokon, Jerusalem wyino tyse waty terapa iwairy ke.

¹²Ika'po: “Amy pota me aitoto wokryy tyse tyto man amy aitopo jopotory me tandy'moto'me. Morombo wyino iweramary rapa kynakon.

¹³Tytory uwaporo ainapatoro typyitorykon tyko'ma i'wa mandon. Irombo ainatone-kari'na amu'nymbo pyrata tyje i'wa man i'waine. Tyka man i'waine: 'Ajemaminatoko ike, ywopyry 'wa ro.' ¹⁴Mo'karon inundymary man tanokon 'wa te amykon apojonano tomo'se mandon 'Na'na mo'se wairy 'se'pa man tyjopotory me.' tauro me.

¹⁵"Mo'ko poto me aitoto wokry tywerama rapa man jopoto me tyry'po mero. O'win wytory mo'karon pyrata ke tynainary'to'san typyitorykon tyko'mapo i'wa mandon, o'to moro pyrata ke iwe'i'san uku'to'me ty'wa. ¹⁶Irombo mo'ko koromono tywo'se man i'wa. Tyka man: 'Jopoto, apyratary tu'ponaka ainapatoromboto amy sikapyi.' ¹⁷Irombo ijopotory tyka man i'wa: 'Iru'pa tywaije mana, iru'pyn pyitonano. A'si'kono poko tamyikapore awe'i'po ke, ainapatoro aitopo undymanen me maitake.'

¹⁸"Mo'ko ijokonory tywo'se man. Tyka man: 'Jopoto, apyratary tu'ponaka ainatonemboto amy sikapyi.' ¹⁹I'wa enapa mo'ko Jopoto tyka man: 'Amoro, ainatone aitopo undymanen me kyja.'

²⁰"Irombo mo'ko ipokorono terapa tywo'se man. Tyka man: 'Jopoto, ero apyratary. Amy kamisa ta sunemyi. ²¹Tanarike waty we'i apoko, tokone awonery ke. Anyry'torymbo manunja. Anipomy'torymbo mipo'sa.'

²²"Irombo ijopotory tyka man: 'Aseke ajauranymbo ro yja'wan me ajypojan, yja'wanymbo 'ne roten pyitonano. Tokone ywonery muku'sakon. Ynyry'torymbo anunen me ywairy muku'sakon. Ynipomy'torymbo po'nen me ywairy muku'sakon. ²³O'tono'me ko iro ke moro ypyratary anyry'pa me'i moro pyrata kura'matopo auto taka? Ijako ywopy'po mero, aije rapa wytory moro iwe'mekatopo maro ro.'

²⁴"Irombo mo'karon tokosanokon 'wa tyka man: 'Moro pyrata ipinatoko ainary wyino. Yko mo'ko ekosa ainatone-kari'na amu'nymbo man inoro ainaka.' ²⁵Irombo tyka mandon i'wa: 'Jopoto, ainatone-kari'na terapa ekosa man.' ²⁶Mo'ko jopoto te tyka man: 'Wykaje o'waine, pa'poro mo'ko totyken 'wa otykon yta'ton. Mo'ko otypyn wyino otyrykonyombo pinata'ton. ²⁷Mo'karon yjenono'namon te, mo'karon tyjopotorykon me y'se'non ene'toko ijaro 'wa. Irombo ynenery me ro iwotoko!' "

Jesus wo'myry Jerusalem taka

²⁸Moro wara taurana'ma'po mero, tynemeparykon uwapo tywonukuru a'mo'po rapa i'wa Jerusalem 'wa.

²⁹Irombo morokon aito'kon Betfage, Betania 'wa, moro oleif paty tatynen wypy 'wa tytunda'po mero, oko amykon tynemeparykon apojoma'san i'wa. ³⁰Ika'po i'waine: "Moro ajuwaponokon aitopo'membo 'wa i'tandoko. Awo'myrykon akono mero amy parito'membo my'po mepota'ton. Tywe'i'po poro mo'ko parito'membo amy kari'na anaro'pa noro man tynga'nary tu'po. Imbokato me. Irombo ene'toko me ijaro 'wa. ³¹Irombo amy kari'na woturupo'poto o'waine: 'O'tono'me ko mimbokaton?' kaitoko me i'wa: 'Mo'ko Jopoto i'se man.' "

³²Irombo tyto'san mero, mo'karon oko inapojoma'san 'wa Jesus wyka'po wara ro oty epy'po. ³³Mo'ko parito'membo ymbokary jako ro i'waine, mo'karon aporenjan wyka'san i'waine: "O'tono'me ko mo'ko parito'membo mimbokaton?" ³⁴Irombo ika'san: "Mo'ko Jopoto i'se man."

³⁵Irombo aro'po i'waine Jesus 'wa. Tynoponykon yry'san i'waine mo'ko parito'membo tu'ponaka. Jesus andy'mopo'po i'waine itu'ponaka. ³⁶Itory jako ro tynoponykon apika'san i'waine oma rary me. ³⁷Tyse waty terapia Jerusalem wyino iwe'i'po mero, moro oleif paty wypy wo'pemary po, pa'poro mo'karon inemeparykon apyimy 'wa tawa'pore imero mo'ja Tamusi ety awonga'po pa'poro morokon tynene'san ipori'tory poko. ³⁸Ika'san: "Mo'ko Tamusi ety ta o'toto Jopoto nainen pa'poro kurano maro. Sara'me aino kapu ta nainen. Mo'ko Tamusi ety imero kawo nainen kapu ta."

³⁹Irombo mo'karon ata'nanopy'san ra'nanokon Farise amykon wyka'san i'wa: "Amepanen, mo'karon anemeparykon e'mako!"

⁴⁰Irombo ejuku'san i'wa: "Wykaje o'waine, mojan yity'na'sando, morokon topu terapia kyniko'tapo'ta'ton!"

⁴¹Irombo tyse waty iwe'i'po moro Jerusalem wyino. Ene'po mero, amo'po i'wa. ⁴²Ika'po: "Oty 'wa moro sara'me aino enepyyry ukutyry manombo rypo man o'wa enapa ero kurita. Moro ajenuru te enery upijan. ⁴³Amykon kurita irombo mo'karon ajenono'namon aja'koto'mata'ton. Aju'menda'ton. Wararo ajaky'kata'ton.

19:28-40 Mateus 21:1-11, Markus 11:1-11, Johanes 12:12-19 19:38 Ware 118:26

⁴⁴Ajami'ta'ton pa'poro otanokon o'makon maro. Oko paio topu anino'pa ota kynaita'ton asetupo, moro Tamusi 'wa ajetawary anukuty'pa awe'i'po ke."

Jesus 'wa tyjummy auty korokary

⁴⁵Irombo moro Tamusi auty 'wa tytunda'po mero, mo'karon otykon ekaramanamon momary a'mo'po i'wa. ⁴⁶Ika'po i'waine: "Tymero man: 'Yjauty kynaitan kari'na we'pimatopo me.' O'waine te amy tymonakamon autary me terapa tyje man."

⁴⁷Irombo kurita wararo kynemepatokon moro Tamusi auty ta. Mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon, mo'karon jopotokon enapa iwory 'se kynatokon. ⁴⁸Amy oma anepory'pa te kynatokon, pa'poro kari'na wairy ke auran etary 'se imero.

Noky 'wa pori'tonano yry Jesus 'wa

20 ¹Irombo amy kurita mo'karon kari'na emepary jako Jesus 'wa moro Tamusi auty ta, moro iru'pyn oka ekarityry jako i'wa enapa, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon, mo'karon uwapoto'san enapa wopy'san i'wa. ²Irombo ika'san i'wa: "Na'na 'wa ekari'ko, noky 'wa erokon otykon ka'pory o'wa, noky 'wa pai erokon otykon kapyry yry'po ajainaka?"

³Irombo ejuku'san i'wa: "Awu enapa amy oty poko waturupoja o'waine. Ekari'toko 'nare y'wa. ⁴Moro Johanes 'wa kari'na etyka'po, Tamusi nisanory moro tywaije nan? Kari'na nisanory te ka'tu?"

⁵Irombo ero wara ase'wa iworupa'san: "Kyka'sando: 'Tamusi nisanory moro tywaije man,' kyngatan: 'O'tono'me ko iro ke Johanes anamyika'pa maiton?' ⁶Kyka'sando te: 'Kari'na nisanory moro tywaije man', pa'poro mo'karon kari'na topu ke kywota'ton. Amy Tamusi auran uku'ponen me irombo Johanes we'i'po amyikaton."

⁷Irombo Jesus ejuku'po i'waine: "Anukuty'pa na'na man ojembo moro kari'na etyka'po wairy."

19:45-48 Mateus 21:12-13, Markus 11:15-17, Johanes 2:13-17

19:46 Jesaja 56:7, Jeremia 7:11 **19:47** Lukas 21:37

20:1-8 Mateus 21:23-27, Markus 11:27-33

⁸Irombo Jesus wyka'po iwaine: “Awu enapa iro ke anekarity'pa waitake o'waine, noky 'wa erokon otykon kapyry yry'po yjainaka.”

Mo'karon maina pokonokon

⁹Irombo mo'karon ata'nanopy'san 'wa ero onumengatopo auranano ekarityry a'mo'po i'wa: “Amy wokyrý 'wa amy maina ta winu me tykapyry wonatopo typonje man. Irombo tapema me amykon tapojoma i'wa mandon, moro maina eneto'me i'waine. Morombo wyino amy tyseno aitopo 'wa sirikokon poko amanje tyto man. ¹⁰Irombo moro wonatopo epery we'i'po mero, amy typyitory tomo'se i'wa man mo'karon maina pokonokon 'wa, moro wonatopo epery amy aije. Mo'karon maina pokonokon 'wa te tywo'ma man. Irombo ainary'pa tomo'se rapa i'waine man.

¹¹“Irombo mo'ko jopoto 'wa amy rapa typyitory tomo'se man. Mo'ko enapa i'waine tywo'ma man. Mene typy'i'topo i'waine man. Irombo ainary'pa tomo'se rapa i'waine man.

¹²“Irombo amy rapa tomo'se i'wa man ijuwanory typyitory me. Mo'ko enapa te mene imero tymyngapo'se i'waine man. Irombo toma i'waine man moro maina wyino.

¹³“Irombo mo'ko maina aporemy tyka man: ‘O'to ko waitan? Mo'ko ynipyary ymuru semo'take. Mo'ko nendota'ton pai.’

¹⁴“Iwopyry ene'po mero te, mo'karon maina pokonokon tyworupa mandon ase'wa. Tyka mandon: ‘Mo'se ro mo'ko tyjummy otyrykonyombo apyinen man mo'se man. Kysiwosen, moro inapyiry manombo waito'me kotyrykon me.’ ¹⁵Irombo moro maina wyino toma i'waine man. Tywo i'waine man.

“O'to ko iro ke mo'ko maina aporemy mo'karon maina pokonokon ytan? ¹⁶Iwoine kynotan. Irombo moro maina ytan amykon 'wa terapa.”

“Moro eta'po mero mo'karon kari'na wyka'san: “Uwa pairo!”

¹⁷Jesus wo'poty'po i'waine. Irombo ika'po: “O'to ko iro ke ero imero'po tauro'po nan:

“Moro auto amynamon nema'pombo topu 'ne ro moro auto pori'tomanen me tywaije man.”

¹⁸“Pa'poro moro topu poko atamiromo'katoto ambaikata'ton. Mo'ko itu'ponaka kynomatan inoro ami'tan.”

20:9-18 Mateus 21:33-46, Markus 12:1-12 **20:9** Jesaja 5:1 **20:17** Ware 118:22

Moro aitopo undymary epety

¹⁹Typokoine moro onumengatopo auranano ekarity'po ke i'wa, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon enapa wonumenga'san rypo apyiry poko. Mo'karon pyimano kari'na nendojatokon te. ²⁰Amy iru'pyn oma upiry ta ty'waine, amykon emoky'san i'waine maname o'po'se. Tamamboramon wara mo'karon emoky'san wosenepory kynakon, auranymbo poko ro rypo Jesus apyito'me ty'waine, yto'me ty'waine mo'ko Rome wyino opy'po jopoto ainaka.

²¹Irombo iwoturupo'san Jesus 'wa: "Ameapanen, iru'pa o'wa kari'na erupary, emepary uku'san na'na. Asewara imero kari'na menaje. Iporo moro Tamusi emary poko memepaje. ²²Iru'pa nan iro ke na'na 'wa mo'ko Rome pono jopoto nundymary epemary? Na'na nepematan? Uwa ka'tu?"

²³Jesus 'wa te tu'kuru ukuty'po i'waine. Irombo ika'po i'waine: ²⁴"Amy amu'nymbo pyrata ene'ko y'wa sene'se me. Noky upu'po ko tu'ku nan ipoko? Noky ety ko tymero nan ipoko?" Irombo ika'san: "Mo'ko Rome pono jopoto." ²⁵Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Mo'ko Rome pono jopoto 'wa iro ke moro otyry ytoko. Mo'ko Tamusi otyry te ytoko Tamusi 'wa."

²⁶Irombo auran poko apyiry upi'po i'waine mo'karon kari'na nenery me. Moro auran 'wa tanumengaporykon ta anejuku'pa i'wei'san.

Mo'karon iromby'san wyino rapa awono

²⁷Irombo amykon moro iromby'san wyino rapa awono anamyika'non Saduse wopy'san I'wa amy oty poko aturupo. Ika'san: ²⁸"Ameapanen, Moses 'wa tymero man ky'wanokon me:

"I'me'ma typyty a'ta amy kari'na yryi romby'poto, mo'ko ipiry'mbo 'wa terapa mo'ko ipytymbo apyiry man. Irombo mo'ko tyryi 'mi ekataka pitani kapyry i'wa man."

²⁹"Okoto'ima amykon asepiryjan kynatokon. Irombo mo'ko koromono typyta man. I'me'ma te tyromo'se man. ³⁰Irombo

20:19-26 Mateus 22:15-22, Markus 12:13-17

20:27-40 Mateus 22:23-33, Markus 12:18-27 **20:27** Apojoma'san 23:8

20:28 Deuteronomium 25:5

ipokorono 'wa terapa ipytymbo tapyije man. ³¹Irombo mo'ko ijuwanorykon 'wa enapa. Iwara pa'poro oko-to'imanombo mero i'me'ma tyromo'se mandon. ³²Morombo wyino mo'ko woryi enapa tyromo'se man. ³³Mo'karon iromby'san wyino awomyrykon jako rapa, nokypan pyty me ko mo'ko woryi naitan? Mo'karon oko-to'ima asepiryjan pyty me waty tywaijembo me nan?"

³⁴Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Mo'karon ero nono tu'ponokon kari'na kynipyaton, tyworyijatonon yinombaton. ³⁵Moro aireno nono tu'po te mo'karon iromby'san wyino awondo'ko'me iru'pa epory'san ipyta'pa mandon, inomba'pa mandon. ³⁶Tyrombyrykon upijaton noro enapa. Kapu tanokon apojonano wara irombo mandon. Iromby'san wyino tawomy'san ke, Tamusi y'makon me mandon.

³⁷"Moses enapa mo'karon iromby'san awomyry man uku'pojan moro paremuru po. Moro po kynganon:

"mo'ko Jopoto, mo'ko Abraham tamusiry, mo'ko Isak tamusiry, mo'ko Jakob tamusiry enapa."

³⁸"Iromby'san tamusiry kapyn mo'ko man. Nuronokon tamusiry te mo'ko man. I'wa pa'poro kari'na nuro mandon."

³⁹Irombo ejuku'po amykon Tamusi kareтары uku'namon 'wa: "Ameapanen, iporo ro mykaje." ⁴⁰Irombo mo'karon Saduse we'i'san tanarike amy noro oty poko tywoturuporykon poko i'wa.

Mo'ko David parymbo

⁴¹Irombo Jesus wyka'po i'waine: "One wara 'ne ko mo'ko Mesias ekari'saton David parymbo me? ⁴²Aseke mo'ko David tykambo me man moro ware kareтары ta:

"Tamusi nykai mo'ko Yjopotory 'wa: 'Yjapo'tun wyino atandy'moko, ⁴³mo'karon ajenono'namon yry 'wa ro y'wa apupuru apo'ny me.' "

⁴⁴"Aseke ro David mo'ko kari'na ejatojan Jopoto me. One wara ko iro ke David parymbo me rapa mo'ko kari'na nan?"

20:37 Exodus 3:6 **20:41-44** Mateus 22:41-46, Markus 12:35-37
20:42-43 Ware 110:1

Mo'karon Tamusi kareтары uku'namon emery

⁴⁵Pa'poro mo'karon ata'nanopy'san netary me ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa: ⁴⁶"Tuwaro aitoko mo'karon waino pangon Tamusi kareтары uku'namon pona. Apokupeine man masi'pyngon wo'mynano ta itopotyrykon, otykon ekaramato'kon po ewa'marykon, uwapo iwotandy'morykon morokon Simosu wota'nano'to'kon auto ta, ta'sakarykon ko'po iru'pyn me tapo'ne iwendamerykon. ⁴⁷Mo'karon inongepy'san otyke'katon. Iru'pa tywairykon ekano'toko'me kari'na 'wa, Tamusi 'wa akore'pe imero kynauranaton. Moro ipokoine tymy a'wembono auranano te awosin pe 'ne ka'tu rapa kynaitan."

Mo'ko omi tano inongepy'po nyry

21 ¹Irombo mo'karon typyratakamon 'wa pyrata yry ene'po i'wa moro Tamusi 'wa tymy pyrata je'ny taka. ²Amy omi ta aitoto inongepy'po 'wa enapa oko tyka'mirammon pyrata'makon yry ene'po i'wa itaka. ³Irombo ika'po: "Ita'ro pore, mo'se omi tano inongepy'po pa'poro mo'karon amykon terapa ko'po nyryi. ⁴Pa'poro mo'karon poto me pyrata ynamonymbo ekosa pyrata kynotakamanon. Moro yton ro. Mo'se woryi ko'wu omi ta man. Ise'me pa'poro typyratarymbo yryi, pa'poro tarepary epety manombo."

Jesus auranary irokonymbo ro otykon poko

⁵Irombo amykonymbon kynorupatokon moro Tamusi auty kura'ma'po poko kurangon topu ke, mo'karon kari'na nyry'san kurangon otykon ke enapa. Irombo Jesus wyka'po: ⁶"Pa'poro morokon anenerykon otykon tororokata'ton amy jako. Oko pairo topu anino'pa kynaita'ton asetupo."

⁷Irombo iwoturupo'san i'wa: "Na'na emepanen, one wara a'ta ko iro ke morokon otykon naitan? Otypan oty poko ko moro one wara a'ta pa'poro erokon otykon wo'kapyry man uku'tan na'na?"

⁸Irombo Jesus wyka'po: "Tuwaro aitoko awomu'maporykon pona. Pyime yjety a'kuta'ton. Amykon kyngata'ton: 'Inoro ro awu wa.' Amykon terapa kyngata'ton: 'Eromembo roten kynaitan.' Iwena'san ta kytoton.

20:45-47 Mateus 23:5-14, Markus 12:38-40 **21:1-4** Markus 12:41-44

21:5-24 Mateus 24:1-21, Markus 13:1-19

9“‘Irombo warinu ekary etary jako o'waine, o'wo'mano ekary etary jako o'waine, kytety'katon. Morokon otykon wo'kapyry na'sen man. O'win wytory te i'matyry kapyn moro kynaitan.”

10Irombo ika'po i'waine: “Kari'na ase'wa warinu ka'ta'ton. Potonon aito'kon ase'wa kynowota'ton. 11Potonon tytyty kynota'tan. Aito'kon po kumyno kynaitan, anyky kynota'kutan. Anarinon otykon kynoka'tan. Potonon otykon enapa kynosenepotan kapu rary poko. 12Pa'poro morokon wairy uwaporo te, ajapyita'ton. Awetoine kyndopo'ta'ton. Tyjopotorykon wota'nanopy'san po'ponaka ajarota'ton ajemendoto'ko'me. Ajaru'kata'ton yja'wangan kari'na aru'katopo taka. Potonon jopotokon po'ponaka, poto 'su jopoto y'petakongan po'ponaka enapa ajarota'ton yjety upu'po me. 13Moro jako ro moro anamyikarykon mekari'ta'ton. 14Kytesykaton moro one wara awosajomarykon man poko moro ajemendorykon man uwaporo. 15Awu ro oty suku'potake o'waine, iru'pyn me ajauranato'ko'me. Ajaurangon ejukuru upita'ton mo'karon ajenono'namon. O'to tywairykon upita'ton.

16“‘Irombo ajumy, asano, apiryjan, ajomorykon, aja'sakarykon ro rypo ajekaramata'ton. Amykon ara'nanokon wopota'ton enapa. 17Pa'poro kari'na ajenono'ta'ton yjety upu'po me. 18O'win amy ajunsety paio te utapy'pa kynaitan. 19Moro aweja'nakarykon ke amano mepota'ton.

20“‘Warinu pokonokon apyimykon 'wa Jerusalem u'memyry enery mero te o'waine, uku'toko me moro utapyry wairy tyse waty terapa. 21Oro moro jako ro mo'karon Judea tanokon netuwarikasen morokon wypy 'wa. Mo'karon Jerusalem ta aitonon wytory man kurandonaka. Mo'karon maina ta aitonon wairy man Jerusalem taka rapa o'my'pa. 22Moro jako ro Tamusi mo'karon kari'na yja'wanykonymbo ramatan itu'ponakaine ro rapa, pa'poro morokon imero'san wo'ka'to'me. 23Mo'karon mynotonon 'wa, mo'karon onema'senangon 'wa enapa je'tun pe pore oty kynaitan moro jako. Awosin pangon otykon kari'na epota'ton ero nono tu'po. Tamusi erekuru kynota'tan itu'ponakaine. 24Moro supara ke pyime moro ponokon y'ma'kata'ton mo'karon Simosu me e'i'non. Pyime enapa kynarota'ton pa'poro wara ro ero nono tu'po. Moro Jerusalem uta'mita'ton, moro tamaporykon man kurita 'wa ro.

25“Weju poko, nuno poko, siriko poko potonon oty enepotan kapu. Ero nono tu'po moro parana wetururukary mory mo'karon kari'na ytan o'to tywairykon man anukuty'pa. 26Morokon nono tu'ponaka o'tonon otykon poko iwety'karykon kyniwota'ton. Morokon kapu tanokon pori'tonano irombo kynesakamapo'tan. 27Moro jako ro mo'ko kari'na ymuru wopyry eneta'ton kapurutu ta, pori'tonano maro imero, kurano me imero.

28“Morokon otykon wo'kapyry wota'mory jako, ajawondoko. Ajupu'san awongatoko. Eromembo roten moro ata'karykano wyino mo'kata'ton.”

29“Irombo Jesus 'wa amy onumengatopo auranano ekarity'po: “Moro oroi 'wa o'po'toko, pa'poro morokon amykon terapa wewe 'wa enapa. 30Arynary enery mero o'waine, senge terapa moro poto 'su iromy wairy muku'saton. 31Iwara enapa senge moro Tamusi nundymary wairy uku'toko, morokon otykon wo'kapyry enery mero o'waine. 32Ita'ro pore, mo'karon eromenokon kari'na i'maty'ma'pa kynaita'ton, pa'poro otykon wo'kapyry uwaporo. 33Kapu, nono kynuta'tan. Moro yjauranyombo te utapy'pa kynaitan.

34“Tuwaro koro aitoko moro awonumengarykon any'mary pona moro kari'na u'werendy'konen tanymy 'wa, moro amano poko esykano 'wa pai. Aseke irombo moro kurita typo roten ajepota'ton 35amy ajenando'kon wara. Moro kurita irombo pa'poro ero nono tu'ponokon kari'na epotan. 36Tuwaro roten te aitoko. Tamusi 'wa aturupotoko awepori'tomato'ko'me pa'poro morokon kyno'ka'tan irokon otykon wyino awotunendo'ko'me, mo'ko kari'na ymuru po'ponaka awo'to'ko'me.”

37Kurita moro Tamusi auty ta kari'na emepatopombo i'wa kynakon. Koko te kurandonaka itotopombo kynakon moro oleif paty tatynen wypy tu'ponaka. 38Kokoro 'ne pa'poro mo'karon kari'na apyimy wo'topombo kynakon I'wa auran eta moro Tamusi auty taka.

Jesus ekaramary Judas 'wa

22 1Morokon uwaputa'non perere ewa'mary, mo'ko 'eratonomapotopombo onory ewa'mary' me kynejatojaton

21:25-33 Mateus 24:29-35, Markus 13:24-31

21:25 Jesaja 13:10, Ezechiël 32:7, Joel 2:31, Jesus nenepo'po 6:12-13

21:27 Daniel 7:13, Jesus nenepo'po 1:7 21:37 Lukas 19:47

iro, tyse waty terapa kynakon. ²Moro jako ro mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon maro oma upijatokon Jesus woto'me. Ekapyn ta iwory 'se kynatokon, tanarike tywairykon ke mo'karon kari'na apyimy pona.

³Irombo mo'ko Satan wo'my'po Judas Iskariot tatynen, mo'ko o'win amy Jesus nemepary me man inoro taka. ⁴Tyto'po mero, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi auty erangon jopotorykon enapa erupa'san Judas 'wa, one wara Jesus yry man poko ty'wa ainakaine. ⁵Mo'karon ewa'pota'san ro. Irombo pyrata ke epemary man poko taurangon epopo'san i'waine. ⁶Judas 'wa enapa iru'pa epory'po. Irombo amy oma upiry a'mo'po i'wa Jesus yto'me ainakaine mo'karon kari'na apyimy nukuty'tory me.

Mo'ko eratonomapotopombo y'mo'kary

⁷Irombo te morokon uwaputa'non perere ewa'mary jakono koromono kurita tunda'po. Moro kurita ro mo'ko eratonomapotopombo kapara'membo worry kynakon. ⁸Moro jako ro Jesus 'wa Petrus emoky'po Johanes maro. Ika'po i'waine: "Mo'ko eratonomapotopombo i'mo'katandoko kywotorykon me." ⁹Irombo iwoturupo'san I'wa: "Oje ko na'na 'wa i'mo'kary 'se man?" ¹⁰Ika'po i'waine: "Moro Jerusalem taka awo'my'sando, amy wokyrý 'wa poty'sa ta tuna arorymbo mepota'ton. Mo'ko ro iwekenatoko me moro iwo'my'topo auto taka. ¹¹Irombo mo'ko auto aporemy 'wa kaitoko me: 'Mo'ko amepanen kynganon o'wa: 'Oje ko mo'karon nemeparykon maro mo'ko kapara'membo onoto'man y'wa nan?' ' ¹²Irombo kawo amy poto 'su apuru'po enepotan o'waine. Pa'poro kynakurukon man oty ita terapa man. Moro po ro mo'ko kapara'membo i'mo'katoko me." ¹³Irombo ito'san. Jesus wyka'po wararo ty'waine oty epory'po i'waine. Irombo mo'ko kapara'membo y'mo'ka'po i'waine.

22:1-6 Mateus 26:1-5,14-16, Markus 14:1-2,10-11, Johanes 11:45-53

22:1 Exodus 12:1-27

22:7-13 Mateus 26:17-25, Markus 14:12-21, Johanes 13:21-30

Mo'ko kapara'membo onory

¹⁴Irombo mo'ko eratonomapotopombo onory mero, tari'po Jesus we'i'po mo'karon apojoma'san maro tywendameto'me.

¹⁵Irombo ika'po i'waine: “Mo'se eratonomapotopombo onory 'se imero we'i amaroine, moro ywota'karykary man uwaporo!

¹⁶Wykaje irombo o'waine, mo'ko eratonomapotopombo anono'pa noro rapa waitake ewa'mary uwaporo moro Tamusi nundymary ta.” ¹⁷Irombo amy sapera apo'i'po i'wa. Tamusi ety awonga'po mero, ika'po: “Ero apyitoko. A'si pai 'ko enytoko. ¹⁸Wykaje irombo o'waine, erombo wyino winu anenyry'pa noro waitake moro Tamusi nundymary wopyry 'wa ro.”

¹⁹Irombo mero amy perere anumy'po i'wa. Tamusi ety awonga'po mero ipoko, i'sakapoty'po i'wa. Irombo ekamy'po i'wa i'waine. Ika'po: “Yja'mun ero man. O'wanokon me ro syja. Ero wara aitoko me, ypoko awetuwaro'mato'ko'me rapa.”

²⁰Iwara enapa moro endameno pa'po me moro sapera anumy'po i'wa. Ika'po: “Ero sapera moro Tamusi wykatopombo yjan rapa asery me. Ikatopombo pori'tomanen me ro ymynuru kyne'kanjan, ajupu'san me.

²¹“Mo'ko yjekaramanen man te 'kuru erome kynendamejan ymaro. ²²Kyny'tan ro mo'ko kari'na ymuru, Tamusi 'wa yry'po wararo. Mo'ko ekaramanenymbo te janon kynotamotan imero.” ²³Irombo ase'wa iworupa'san nokypan 'wa moro oty kapyry man poko.

Jesus 'wa tynemeparykon ururu

²⁴Taurangon ejuku'san enapa i'waine nokypan wairy poko poto me 'ne tyra'naine. ²⁵Jesus wyka'po te i'waine: “Mo'karon potonon jopotokon mo'karon typyitorykon yjaton tytomosirykon me. Mo'karon aijopotoma'san kynojoatopojaton ta'sakarykon epano'namon me. ²⁶Amyjaron te, moro wara awairykon kapyn

22:14-23 Mateus 26:26-30, Markus 14:22-26, 1 Korinte 11:23-25

22:20 Jeremia 31:31-34 **22:21** Ware 41:9

22:24 Mateus 18:1, Markus 9:34, Lukas 9:46

22:25-26 Mateus 20:25-27, Markus 10:42-44

man. Ara'naine mo'ko uwapotombo wairy man amy meseku wara. Ara'naine mo'ko jopoto wairy man amy pyitonano wara. ²⁷Nokypan ko poto me 'ne nan? Mo'ko endametoto? Mo'ko upanen te ka'tu? Mo'ko endametoto kapyn? Awu te ara'naine amy pyitonano wara wa. ²⁸Amyjaron te mo'ja ro maiton yjekosa pa'poro yju'kuto'kon ta. ²⁹Iro ke ro awu anundymarykon man syja o'waine, yjummy 'wa yry'po wara enapa y'wa. ³⁰Poto 'su jopoto me ywe'i'poto, ymaro mendameta'ton ywendametopo po. Matandy'mota'ton jopoto apo'nykon tu'po. Mo'karon ainapatoro itu'ponaka oko Israel y'makon pajanyombo poko a'wembono auranano myta'ton.

³¹“Simon, Simon, epanamako te! Mo'ko Satan awonumengarykon u'kuru 'se imero ne'i. ³²Awu te Tamusi 'wa waturupoi, o'wa Tamusi amyikakepyry pona. Amoro mo'karon aja'sakarykon ipori'tomako me, Tamusi 'wa awotu'ma'poto rapa.” ³³Irombo Petrus wyka'po I'wa: “Jopoto, amaro ro yja'wangan kari'na aru'katopo taka ywytory taro wa. Amaro ro yrombyry taro enapa wa.” ³⁴Jesus wyka'po te: “Wykaje o'wa, Petrus: ero koko noro korotoko ko'tary uwaporo, oruwamboto yjukuty'pa awairy mekari'take.”

³⁵Irombo ika'po tynemeparykon 'wa: “Ipyrata'pa, otyje'ny'ma, isapato'pa ajemoky'sando y'wa moro iru'pyn auranano ekari'se, matupiton amy oty poko?” Irombo ika'san: “Uwa.” ³⁶Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Erome te typyratake amy a'ta, typyratary aron tymaro. Iwara enapa totyje'nyne amy a'ta, totyry je'ny aron. Isupara'pa amy a'ta, tywo'mymbo ekaraman amy epeka'to'me. ³⁷Ero wara irombo wykaje o'waine: tymero man: ‘Yja'wan oty ka'namonymbo maro tu'ku man’. Moro ro kynoka'tan ymaro.” ³⁸Irombo ika'san: “Jopoto, erokon amykon oko supara.” Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Iporo terapa man!”

Moro oleif paty wypy tu'po

³⁹Irombo Jesus wyto'po Jerusalem wyino kurandonaka. Tamery mero moro oleif paty wypy 'wa ito'po. Mo'karon inemeparykon wyto'san iwena'po

22:26 Mateus 23:11, Markus 9:35 **22:27** Johanes 13:12-15

22:30 Mateus 19:28

22:31-34 Mateus 26:31-35, Markus 14:27-31, Johanes 13:36-38

22:35 Mateus 10:9-10, Markus 6:8-9, Lukas 9:3, 10:4 **22:37** Jesaja 53:12

ta. ⁴⁰Irombo moro 'wa tytunda'po mero, mo'karon tynemeparykon 'wa ika'po: "Tamusi 'wa ajauranatoko aju'kurukon pona."

⁴¹Irombo iwyinoine iwomima'po, a'si 'ko tyse. Iwokunama'po. Tamusi 'wa aurana'po: ⁴²"Papa, ero je'tun pan sapera 'wa kuwaporimakapoko. Ynisanory kapyn te no'ka'nen. Anisanory te." ⁴³Irombo amy kapu tano apojonano wosenepo'po i'wa ipori'tomato'me.* ⁴⁴Irombo amy poto 'su anari 'wa imero apo'i'po. Pari'pe 'ne ka'tu rapa Tamusi 'wa aurana'po. Mynu wara moro eramukuru wo'paikapoty'po nono tu'ponaka.

⁴⁵Tamusi 'wa taurana'ma'po mero, awomy'po. Mo'karon tynemeparykon 'wa ito'po. Kata'mato iwairikon 'wa tyny'no'se epory'san i'wa. ⁴⁶Irombo ika'po i'waine: "O'tono'me ko mo'ny'saton? Ajawondoko! Tamusi 'wa ajauranatoko aju'kurukon pona."

Jesus apyiry

⁴⁷Moro Jesus auranary jako noro, amy kari'na apyimy wopy'po. Mo'ko o'win amy Jesus nemepary Judas tatynen uwapoine kynakon. Jesus 'wa iwopy'po, iposima. ⁴⁸Jesus wyka'po te i'wa: "Judas, iposimary ke mo'ko kari'na ymuru mekaramanon?"

⁴⁹Irombo otypan oty wo'kapyry man ene'po mero mo'karon Jesus ekosanokon wyka'san i'wa: "Jopoto! Nipakotota'ton na'na supara ke?" ⁵⁰Irombo o'win amy Jesus ekosano 'wa mo'ko Tamusi pokonokon jopotory pyitory panaka'po apo'tun wyino. ⁵¹Irombo Jesus wyka'po: "Ajaike'tokol!" Irombo mero mo'ko wokryry panary apyipo'po rapa i'wa. Iru'pa rapa yry'po i'wa.

⁵²Irombo mo'karon tyweto opy'san Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi auty erangon jopotorykon, mo'karon uwapoto'san 'wa ika'po: "Amy manaman apyiry 'sangon wara imero supara maro, putu maro tywo'se mandon. ⁵³Kurita wararo ajekosaine wakon moro Tamusi auty ta. Moro jako te yjapo'i'pa maiton. Erome te Tamusi anisanorykon ka'pojaton o'waine. Erome mo'ko ewa'rumy tamamin kapyry taro man."

Petrus enapitary

⁵⁴Jesus apo'i'po mero, moro wyino aro'po i'waine. Mo'ko Tamusi pokonokon jopotory auty 'wa aro'po i'waine. Petrus kyniwekenatokon

22:43 Amykon moro Lukas 22:43-44 animero'pa tywaije mandon.

22:39-46 Mateus 26:36-46, Markus 14:32-42

22:47-53 Mateus 26:47-56, Markus 14:43-50, Johanes 18:3-11

22:53 Lukas 19:47, 21:37

tyse terapa. ⁵⁵Moro auto pyrorory apu'to'po owarira'na wa'to po'manga'po i'waine. Moro wa'to ekonda iwotandy'mo'san. Petrus wotandy'mo'po enapa ira'naine. ⁵⁶Irombo moro wa'to aweiry ta amy amyijanano 'wa iwotandy'mo'po ene'po. Iru'pyn me imero iwo'poty'po i'wa. Irombo ika'po: "Mo'se enapa kore imaro kynakon!" ⁵⁷Petrus wyka'po te: "Uwa, worryi! Anukuty'pa wa!" ⁵⁸Akore'pe waty moro pa'po me amy terapa 'wa ene'po. Inoro wyka'po ro i'wa: "Amoro enapa amy a'sakarykon me mana!" Petrus wyka'po te: "Uwa paio, to!"

⁵⁹A'si 'ko akore'pe moro pa'po me amy terapa wyka'po imero: "Mo'ko enapa kore imaro kynakon, ran! Galilea pono enapa mo'ko man." ⁶⁰Petrus 'wa te ejuku'po: "O'to awykary anukuty'pa wa, se!" Irombo te moro auranary jako noro, amy korotoko ko'ta'po. ⁶¹Irombo Jesus wotu'ma'po. Petrus 'wa iwo'poty'po. Moro tywosenerykon akono mero Petrus wetuwaro'ma'po rapa moro Jesus auranymbo poko: "Ero koko moro korotoko ko'tary uwaporo, oruwamboto yjukuty'pa awairy mekari'take." ⁶²Irombo iwepa'ka'po kurandonaka. Je'tun pe imero iwotamo'po.

Jesus arory mo'karon Simosu jopotorykon po'ponaka

⁶³Mo'karon apyinamon wasaijamba'san te Jesus poko. Mene iwo'po i'waine. ⁶⁴Irombo kamisa ke embatapu'to'po mero ty'waine, iwoturupo'san i'wa: "Tamusi auran uku'ponen! Ekari'ko noky 'wa awo'po!" ⁶⁵Pyime noro je'tun pe o'to ika'san i'wa.

⁶⁶Irombo koro'po, emamy'po mero, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon wota'nanopy'san mo'karon Tamusi kareтары uku'namon maro. Jesus ene'po'po i'waine typo'ponakaine. ⁶⁷Ika'san i'wa: "Mo'ko Mesias me aja'ta, ekari'ko na'na 'wa." Jesus wyka'po te i'waine: "Ekarity'poto ro rypo y'wa, yjamyika'pa maita'ton. ⁶⁸Ywoturupo'poto ro rypo o'waine amy oty poko, yjejuku'pa maita'ton. ⁶⁹Erome ro mo'ko kari'na ymuru tandy'po kynaitan mo'ko pari'pyn Tamusi apo'tun wyino." ⁷⁰Irombo pa'poro iwoturupo'san Jesus 'wa: "Tamusi ymuru iro ke amoro man?" Irombo Jesus 'wa ejuku'san: "Aseke ro mykaton inoro me ywairy." ⁷¹Irombo ika'san: "O'tono'me ko emendonon me amy kysupijaton noro? Aseke ro kore indary wyino emendoto'man kysetaton, ran!"

22:54-62 Mateus 26:57-58,69-75, Markus 14:53-54,66-72, Johanes 18:12-18,25-27

22:63-65 Mateus 26:67-68, Markus 14:65

22:66-71 Mateus 26:59-66, Markus 14:55-64, Johanes 18:19-24

Jesus arory Pilatus po'ponaka

23 ¹Irombo pa'poro mo'karon Simosu jopotorykon apyimy awomy'po. Jesus aro'po i'waine Pilatus po'ponaka.

²Emendory a'mo'po iwaine. Ika'san: "Mo'se epori na'na pa'poro Simosu wonumengary any'manen me. Mo'ko Rome pono jopoto anepemapo'pa man pyrata ke, moro aitopo undymary epety me. Mesias me kynokari'san, Poto 'su Jopoto me."

³Irombo Pilatus woturupo'po i'wa: "Mo'karon Simosu Jopotory amoro man?" Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Aseke ro moro wara mykaje." ⁴Irombo Pilatus wyka'po mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon 'wa, mo'karon kari'na apyimykon 'wa enapa: "Amy paio oty anepory'pa wa mo'se wokyry u'ta." ⁵Aikepy'pa te iwe'i'san tykarykon poko: "Emeparykon ta mo'karon kari'na apokumanon pa'poro Judea ta. Galilea wyino ro kari'na apokumary tane'se i'wa man ijaro 'wa." ⁶Moro eta'po mero, Pilatus woturupo'po i'waine: "Galilea pono mo'se nan?" ⁷Amy Herodes nundymary tano me mo'ko Jesus wairy ukuty'po mero, aropo'po i'wa Herodes 'wa. Inoro ro moro jako 'ne Jerusalem po kynakon.

Jesus arory Herodes po'ponaka

⁸Jesus enery 'wa Herodes ewa'poro'po imero. Penaro terapa enery 'se kynakon, ekary eta'po ke ty'wa. Amy Jesus nenepory kapu wyinono oty enery po kynopo'sakon. ⁹A'si 'ko akore'pe otykon poko Herodes woturupo'po Jesus 'wa. Anejuku'pa paio te iwe'i'po. ¹⁰Ijako ro mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi kareтары uku'namon enapa mene kynemendojatokon. ¹¹Irombo Herodes 'wa enu'kary a'mo'po mo'karon warinu pokonokon maro. Iwosaijamba'san ipoko. Iwo'myndopo'po i'wa amy typotyren wo'mynano ke. Moro wara ro aropo'po rapa i'wa mo'ko Pilatus 'wa. ¹²Moro kurita ro Herodes we'i'po Pilatus maro asakono me. Moro uwaporo iwaijenono'to'konymbo kynakon.

Jesus arory Pilatus po'ponaka rapa

¹³Irombo mo'ko Pilatus 'wa ro mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon ko'ma'san, mo'karon amykon terapa Simosu

23:1-5 Mateus 27:1-2,11-14, Markus 15:1-5, Johanes 18:28-38

jopotorykon ko'ma'san enapa mo'karon kari'na apyimy maro. Ika'po i'waine: ¹⁴“Mo'se wokryy mene'ton y'wa kari'na erupo'toma'san poko emendory ta. Ajembataine ro iru'pyn me simengai. Emendory se'me o'waine, otymbo ro anepory'pa we'i u'ta. ¹⁵Herodes enapa amy pairo oty anepory'pa tywaije man u'ta. Ijaro 'wa rapa irombo tane'po i'wa man. Otymbo ro anikapy'pa kore mo'se wokryy tywaije na iwopoto'me y'wa.

¹⁶Iro ke ro sinondake, ipoky'ma'po mero.” ¹⁷* ¹⁸Pa'poro te mo'karon kari'na apyimy ko'ta'po: “Uwa, mo'se uta'kako imero! Barabas te inondako na'na 'wa!” ¹⁹Mo'ko Barabas ro moro jako moro yja'wangan kari'na aru'katopo taka toma kynakon. O'win amy kari'na irombo tywo i'wa kynakon moro Jerusalem po iwe'kurukon jako mo'karon tupi'nonakaine tynamonymbo momary poko. ²⁰Pilatus 'wa te Jesus nondary 'se tywairy ekarity'po rapa. ²¹Mo'karon ko'tapoty'san te: “Ipokary man! Wakapu poko ipokary man!” ²²Irombo te Pilatus wyka'po ijuwanory ta: “Otypan yja'wan oty kapyi 'ne ko iro ke? U'ta otymbo ro anepory'pa we'i, iwopoto'me y'wa. Iro ke ro sinondake, ipoky'ma'po mero.” ²³Aikepy'pa te mo'karon kari'na kyniko'tapo'satokon wakapu poko ipokato'me. Iko'tykon 'wa Pilatus y'mondo'po.

²⁴Irombo iwoturupoto'kon kapyry man ekarity'po Pilatus 'wa. ²⁵Inisanorykon wararo mo'ko warinu kapyry jako o'win amy kari'na wo'po poko moro yja'wangan kari'na aru'katopo taka aru'ka'po nondapo'po i'wa. Jesus yry'po te ainakaine iwopoto'me.

Jesus arory ipokatopo 'wa

²⁶Irombo Jesus aro'po i'waine. Oma ta amy maina wyino o'toto wokryy poro'ka'po i'waine. Amy Sirene pono Simon tatynen mo'ko kynakon. Mo'ko mota'ponaka ro moro Jesus pokatopo man wakapu yry'po i'waine, aroto'me i'wa Jesus wena'po ta.

²⁷Poto 'su kari'na apyimy Jesus wena'po ta kyny'sakon. Pyime worryijan enapa ira'naine kynatokon. Inaron ro Jesus amojatokon

23:17 Amykon 'wa ero po tymero man: Amy oty ewamary wararo te moro yja'wangan kari'na aru'katopo wyino o'win amy kari'na nondatopombo i'wa kynakon.

23:13-25 Mateus 27:15-26, Markus 15:6-15, Johanes 18:39-19:16

23:26-43 Mateus 27:32-44, Markus 15:21-32, Johanes 19:17-27

ty'popurukon po'po'mary ta. ²⁸Irombo Jesus wotu'ma'po tynga'na'po taka. Ika'po i'waine: “Jerusalem ponokon worryijan, kytotamoton ypoko. Aseke apokoine te atamotoko, o'makon poko enapa. ²⁹Amy jako irombo kyngata'ton: ‘Sara'me 'ne janon kynaita'ton mo'karon i'me'non worryijan, morokon e'meka'nonyombo uwembonanokon, morokon pitani anupa'nonyombo manatykon enapa.’ ³⁰Moro jako ro tykarykon a'mota'ton morokon wypy 'wa: ‘Omatoko na'na tu'ponaka!’ Morokon wypy'makon 'wa kyngata'ton: ‘Na'na unendoko!’ ³¹Ero wara moro irombypyn wewe yry jako i'waine, o'to ko iro ke moro iromby'po yta'ton?”

³²Oko yja'wangonymbo kari'na aro'san enapa i'waine, asewara imaro ipokato'ko me.

Jesus pokary wakapu poko

³³Irombo moro ‘U'je'pombo Waitopo’ tatynen 'wa tytunda'san mero Jesus poka'po i'waine wakapu poko. Mo'karon okonokon tyja'wangamon poka'san enapa i'waine, o'win amy apo'tun wyino, o'win amy apoje wyino. ³⁴Irombo Jesus wyka'po: “Papa, ija'wanykonymbo ikako. O'to tywairykon anukuty'pa mandon.” Irombo iwo'mykonymbo ekamy'san i'waine ase'wa. Nokypan 'wa otypan iwo'mymbo apyiry man uku'to me ty'waine, tymeramon tapusikiri emapoty'san i'waine.

³⁵Irombo mo'karon kari'na apyimy kyno'po'sakon. Mo'karon Simosu jopotorykon Jesus ety jamikatokon. Kyngatokon: “Amykon terapa tapano'se i'wa man. Aseke nopano'nen, mo'ko Tamusi nyry'po Mesias me ta'ta!” ³⁶Mo'karon warinu pokonokon 'wa enapa ere'nopy'po. Tyjasakoren winu ke upa iwopy'san. ³⁷Ika'san i'wa: “Mo'karon Simosu Jopotory me ro aja'ta, aseke opano'ko!” ³⁸Epo tymero kynakon:

MO'SE MO'KARON SIMOSU JOPOTORY

³⁹Mo'ko o'win amy ipoka'po tyja'wangen 'wa ro rypo eju'po: “Mo'ko Mesias kapyn amoro man? Opano'ko aseke iro ke. Irombo na'na epano'ko enapa.” ⁴⁰Mo'ko akono 'wa te e'ma'po: “Amoro Tamusi aninendo'pa pairo man, iwara enapa awopory se'me?” ⁴¹Ky'ko te kyrombyry iru'pa man. Moro o'to kywe'i'po epety kysapyija. Mo'se te amy pairo yja'wan me o'to e'i'pa tywaije man.”

⁴²Irombo ika'po Jesus 'wa: “Jesus, ypoko onumengako me, Poto 'su Jopoto me awe'i'poto.” ⁴³Irombo Jesus wyka'po i'wa: “Ita'ro pore, erome ro yjekosa terapa maitake Tamusi waitopo po.”

Jesus rombyry

⁴⁴Kurita 'ne 'ne iwe'i'po mero, pa'poro wararo ewa'rumamy'po. Oruwa juru taronaka aweita'pa rypo moro weju kynakon. ⁴⁵Moro jako ro moro Tamusi auty ta isererema'po kamisa wo'seka'po ase'ra. ⁴⁶Jesus wyka'po mo'ja: “Papa, ajainaka yja'kary syja.” Moro wara tyka'po mero, iworemakepy'po. ⁴⁷Moro ene'po mero ty'wa, mo'ko warinu pokonokon jopotory 'wa Tamusi ety awonga'po. Ika'po: “Iporo ro kore mo'se wokyry tamambore tywaije na!”

⁴⁸Mo'karon oty ene opy'san kari'na apyimykon werama'san rapa tautykon 'wa, morokon otykon wo'kapyry ene'po mero ty'waine. Oma ta ty'popurukon po'po'mary aro'po i'waine.

⁴⁹Pa'poro Jesus nukutyrykon te tyse kynopo'satokon, mo'karon Galilea wyino iwekenanamonymbo worryijan maro.

Jesus unemyry

⁵⁰⁻⁵¹Amy Josef tatynen Simosu jopotorykon te tauran anepopo'pa tywaije kynakon mo'karon ta'sakarykon nikapyry man oty poko. Amy Judea tano Arimatea tatynen aitopo pono mo'ko kynakon, amy iru'pyn, tamamboren wokyry. Moro Tamusi nundymary wopyry po enapa kynopo'sakon. ⁵²Inoro wyto'po ro Pilatus 'wa aturupo Jesus ekepy'po poko. ⁵³Moro ipokatopombo wakapu wyino ika'po i'wa. Kamisa ke ijondo'po i'wa. Unemy'po i'wa amy topu atoka'po atunendopo taka. Moro taka amy unemy'pa na'sen tywaije kynakon. ⁵⁴Moro otare'matopo kurita te kynitundakon terapa. Moro 'wano me ro mo'karon Simosu otykon ytokon iru'pa.

⁵⁵Mo'karon Galilea wyino Jesus maro opy'san worryijan 'wa te Josef tywekena tywaije kynakon. One wara moro unendopo taka Jesus ekepy'po yry ene'po i'waine. ⁵⁶Irombo iwerama'san rapa auto 'wa. Moro po ro typoporamon otykon ka'poty'san i'waine kari'na

23:44-49 Mateus 27:45-56, Markus 15:33-41, Johanes 19:28-30

23:45 Exodus 26:31-33 **23:46** Ware 31:5 **23:49** Lukas 8:2-3

23:50-56 Mateus 27:57-61, Markus 15:42-47, Johanes 19:38-42

kyrykyrymato'kon maro. Moro otare'matopo kurita iwotare'ma'san moro omenano mero'po wararo.

Jesus awomyry

24 ¹Irombo moro otare'matopo kurita pa'po me, kokoro 'ne imero mo'karon worryijan wyto'san moro Jesus unendopombo 'wa morokon tynikapy'san typoporamon otykon aro. ²Moro unendopombo aputy topu epory'po i'waine tamima terapa. ³Irombo itaka tywo'my'san mero, mo'ko Jopoto Jesus ekepy'po anepory'pa iwe'i'san. ⁴One wara paio moro poko tywonomengarykon upijatokon. Moro jako 'ne oko wokeryjan wosenepo'san typotyramon wo'mynano ta.

⁵Irombo mo'karon worryijan wety'ka'san wonsuma'san. Mo'karon okonokon wokeryjan wyka'san te i'waine: "O'tono'me ko mo'ko nurono mupijaton iromby'san ra'na? ⁶Ero po waty man! Nawomyi rapa! Onumengatoko rapa o'to ika'po poko moro Galilea po noro ta'ta, ⁷moro tyja'wangamon kari'na ainaka mo'ko kari'na ymuru yry man poko, moro iwory man poko, moro ijuwanory kurita awomyry man poko rapa." ⁸Irombo morokon aurangonymbo poko iwetuwaro'ma'san rapa.

⁹Irombo tywerama'san mero, pa'poro morokon ekarity'san i'waine mo'karon ainapatoro itu'ponaka o'win Jesus nemeparykonymba 'wa, pa'poro mo'karon amykon terapa 'wa enapa. ¹⁰Ekari'namon me kynatokon mo'ko Magdala pono Maria, mo'ko Johana, mo'ko Jakobus sano Maria, mo'karon a'sakarykon worryijan enapa. ¹¹Mo'karon apojoma'san te mo'karon worryijan 'wa typo roten oty ekarityry ekano'satokon. Anamyika'paine iwe'i'san.

¹²Mo'ko Petrus awomy'po te. Taka'ne imero ito'po moro Jesus unendopombo 'wa. Itaka tywonsuma'po mero, inoponykonymba roten ene'san terapa i'wa. Iwerama'po rapa. Tywonomengary aro'po i'wa.

Mo'karon Emaus 'wa ytotonon

¹³Moro kurita noro oko amykon Jesus nemeparykonymba kyny'satokon amy Emaus tatynen aitopo'membo 'wa. Oruwa-

23:56 Exodus 20:10, Deuteronomium 5:14

24:1-12 Mateus 28:1-10, Markus 16:1-8, Johanes 20:1-10

24:6-7 Mateus 16:21, 17:22-23, 20:18-19, Markus 8:31, 9:31, 10:33-34, Lukas 9:22, 18:31-33

kari'na stadion* moro aitopo man Jerusalem wyino. ¹⁴Mo'karon ro kynorupatokon pa'poro morokon o'kapy'san poko. ¹⁵Moro iworuparykon jako ro, iwosauranakarykon jako, aseke Jesus wopy'po i'waine. Imaroine tytory a'mo'po i'wa. ¹⁶Anukuty'pa te kynatokon, tanupu'to tywairykon ke. ¹⁷Irombo ika'po i'waine: “Oty poko ko moju'po'saton ero awytorykon ta?” Iporopy'san. Iposi'ma Jesus 'wa iwo'poty'san.

¹⁸Irombo o'win amy Kleopas tatynen 'wa ejuku'po: “Jerusalem etawary se'me o'wa, amoro roten anukuty'pa man oty wo'kapy'po erokon kurita Jerusalem po?” ¹⁹Ika'po i'waine: “Otypan oty?” Ika'san I'wa: “Mo'ko Nasaret pono Jesus epyry'po oty kore, ran! Tamusi auran uku'ponenymbo mo'ko kynakon. Pana'pe kynakon tamamin ta, tauran ta Tamusi embata, pa'poro mo'karon ero ponokon kari'na apyimy embata enapa. ²⁰Mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon 'wa te, mo'karon na'na jopotorykon 'wa enapa takarama man iwopoto'me. Typokapo i'waine man wakapu poko. ²¹Na'na te rypo moro i'wa Israel ymbokary po no'potyi. Erome te oruwa kurita terapa morokon otykon wo'kapy'san man. ²²Amykon na'na worryijatnon enapa te na'na enutano'poton. Kokoro 'ne imero moro Jesus unendopombo 'wa tyto tywaije mandon. ²³Ija'munumbo anepory'pa te tywaije mandon. Irombo no'ton rapa na'na 'wa. Amykon nuro ekari'namon kapu tanokon apojonano wosenepo'san ekari'ton enapa ty'waine. ²⁴Irombo amykon na'na a'sakarykon nytoton moro unendopombo 'wa. Mo'karon worryijan wyka'san wararo topoje i'waine man. Jesus anene'pa te tywaije mandon.”

²⁵Irombo ika'po i'waine: “Tu'ja'nare kore mandon! Pa'poro morokon Tamusi auran uku'ponamon wyka'san anamyikaporo'pa mandon! ²⁶Mo'ko Mesias wota'karykary man kapyn tywaije nan, moro tykuranory taka tywo'myto'me?” ²⁷Irombo pa'poro morokon Tamusi kareтары ta morokon typoko imero'san ekarity'san i'wa i'waine. Moses po iwota'mo'po. Irombo mo'ja ro ito'po pa'poro mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo 'wa.

²⁸Irombo tyse waty terapa moro itoto'kon aitopo 'wa itundaykon we'i'po. Mo'ko we'i'po amy mo'ja ro ytototo wara.

24:13 Moro “Otykon ekari'topo kareta” eneko.

24:13-35 Markus 16:12-13

²⁹Iwry'ka'po te i'waine itoto'me tymaroine. Ika'san: "Na'na ekosa aiko! Koine 'ne terapa man. Kyniko'manjan terapa." Irombo imaroine ito'po ekosaine tywaito'me. ³⁰Irombo tywotunga'san mero tywendameto'ko'me, perere anumy'po i'wa. Tamusi ety awonga'po i'wa. Moro perere y'sakapoty'po i'wa. Irombo ekamy'po i'wa i'waine. ³¹Moro jako 'ne enuta'san. Ukuty'po rapa i'waine. Tukuty'po mero te iwonekepy'po. ³²Irombo ase'wa ika'san: "Kyturu'san waty nasinakon moro oma ta korupary jako i'wa, morokon imero'san enepory jako i'wa!"

³³Irombo o'win wytory awomy'san. Iwerama'san Jerusalem 'wa rapa. Moro po ro mo'karon ainapatoro itu'ponaka o'win Jesus nemeparykonymbo wota'nanopy'san epy'san i'waine mo'karon ekosanokon maro. ³⁴Mo'karon wyka'san ro mo'karon Emaus wyino opy'san 'wa: "Iporo ro mo'ko Kyjopotorykon tawonje man. Simon 'wa tywosenepo man!" ³⁵Irombo mo'karon Emaus wyino opy'san 'wa moro oty 'wa oma ta topory'san, moro one wara moro perere y'sakapotyry jako ty'waine ukuty'po ekarity'po.

Jesus wosenepory tynemeparykonymbo 'wa

³⁶Morokon otykon poko iworuparykon jako noro, typo roten aseke Jesus ira'naine kynakon. ³⁷Ika'po i'waine: "Iru'pa ro rypo mandon?" Poto me iwety'ka'san. Tanarike imero iwe'i'san. Amy akatombo ja'ta ekanopy'po i'waine. ³⁸Ika'po te i'waine: "O'tono'me ko mety'katon? O'tono'me ko moropangon onumengano mene'pojaton aturu'san taka? ³⁹O'po'toko yjainary 'wa, ypupuru 'wa. Awu ro awu wa. Yja'mun apotoko, se, meneto'se me amy akatombo me kapyn ywairy. Amy akatombo kore ija'mu'ma man. Awu te tyja'mune wa." ⁴⁰Moro wara tykary akono mero morokon tainary, typupuru enepo'san i'wa i'waine. ⁴¹Ise'me te tawa'porykon ta anamyika'pa iwe'i'san. Enuta'san imero. Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Tanapymy me amy ajekosaine nan?" ⁴²Irombo amy woto kararaka'po punu'po ke upa'po i'waine. ⁴³Apo'i'po i'wa. Inenerykon mero ono'po i'wa.

⁴⁴Ika'po i'waine: "Ajekosaine noro yja'ta, ero wara wykan o'waine: 'Morokon Moses kareтары ta, mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo kareтарыkon ta, moro ware kareтары ta

enapa ypoko tymero man irokon wo'kapyry man.' ” ⁴⁵Irombo enutano'po'san i'wa, morokon imero'san uku'to'me i'waine. ⁴⁶Ika'po i'waine: “Iwara tymero man mo'ko Mesias wota'karykary, moro ijuwanory kurita awomyry rapa mo'karon iromby'san wyino. ⁴⁷Jerusalem wyino pa'poro kari'na 'wa ety ta ero oka aripapyry man tymero enapa menejaton: Tamamyrykon u'mary man mo'karon kari'na 'wa, tyja'wanykonymbo kato'me Tamusi 'wa. ⁴⁸Erokon amyikaponamon me amyjaron mandon. ⁴⁹Mo'ko yjummy wykatopombo semo'take otu'ponakaine. Amyjaron te aimomo'toko me Jerusalem po, ajondorykon 'wa ro kapu tano pori'tonano ke.”

⁵⁰Irombo Jesus 'wa aro'san kurandonaka moro aitopo'membo Betania 'wa. Moro po ro tainary awonga'po i'wa kawonaka. Ikuranondo'san i'wa. ⁵¹Moro ikuranondorykon jako noro, ito'po iwyinoine. Kapu taka awo'nuku'po. ⁵²Tywokunama'ma'san mero, Jerusalem 'wa rapa iwerama'san tawa'pore imero. ⁵³Irombo o'kapyn roten moro Tamusi auty ta Tamusi ety awongary poko iwe'i'san.